Virtain Joulu

1976

Valoisaa

Lämmintä

Joulua

KOILLIS-SATAKUNNAN
SÄHKÖ OY

Mummon tuvan jouluaatto

Halki metsän, noin veikeästi, kiemurtelee tie,
sinne metsän syliin, mummon tuvalle se vie.
Polun kahta puolta, kumartelee puiden latvat,
turvaisasti myötäilevät kauniit lumipenkat.

Kas, siinä tupa, valo tuikkaa akkunasta,
portaat lumesta on laastu aivan vasta.
Narahtaen aukee ovi mummon tupaan,
aina sinne tulla saa, keltään kysymättä lupaa.

Niin lämpimästi henkii siellä kodin tuntu, kotiliesi,
tutun tulijan jo mummo liikunnasta tuntee,
tarjoo kättä niin lämmintä, niin hyvää.
Viisaat silmät loistaa, vain rauhaa enentyvää.

Tupaan ehtinyt on jo suuren juhlan tuntu,
Kynttilöiden loiste, kuusen tuoksu, pois on hämäräinen huntu.
Suuri juhlamieli tarttuu tulijankin mieleen, sydämeen,
kiitos kohoo korkealle, Joulu tavannut on ihmisen.

Ovat joulut tulleet, menneet monta kertaa,
odotettuna kuitenkin se aina tulee uudestaan.
Tuoden tuomisensa, muistojakin siihen suureen saattoon,
taas mummon tupa hiljenee rauhalliseen jouluaattoon.

Mummo viihtyy, kuulostaa, ehkä katsahtaa,
sinne kiemurtavan pihapolun suuntaan,
kuin jotain sydän kaipailisi yksikseen,
tuskin mistään vastausta vanhus kysymäänsä saa.

Viimein pysähtyy hän kuviensa eteen,
tuokin kuva tuossa, ah, nyt kuin ilmettä jo hiljaisuuskin saa,
kuin kuva jokainen, jo jotain sanois, kertois,
viihtyisätä iltaa viettää mummo joulumuistoissaan.

Tule joulu, tule vanhan luokse, tule sydämeen,
nuori niinkuin harmaahapsi, odottaa virkistyäkseen.
Anna valon loistaa keskitalven pitkään yöhön
lisää uskoa, anna voimaa rakentavaan työhön.

Senja Puukkoniemi

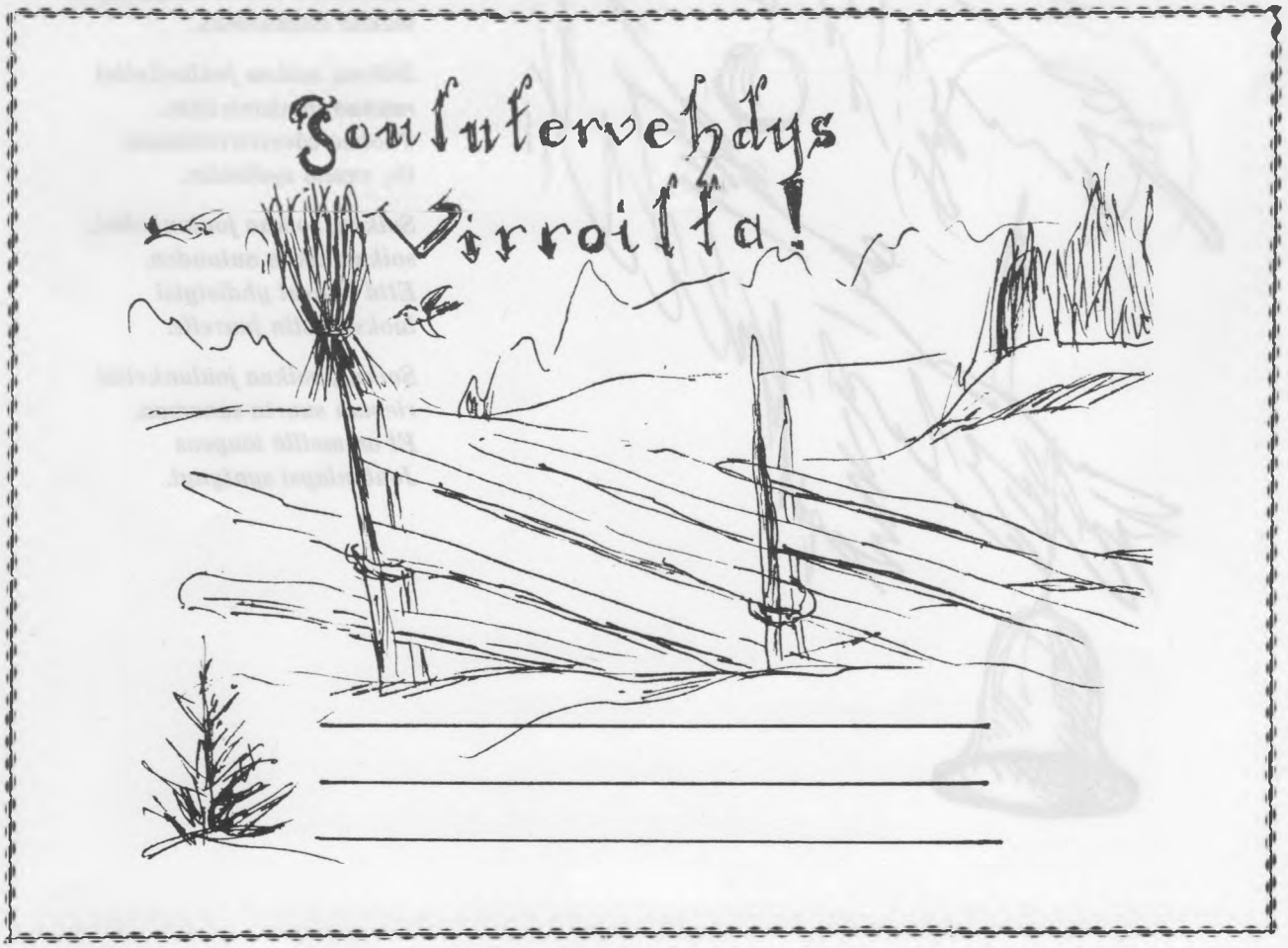

Kyllikki Mäkinen:

Soikaa soikaa joulunkellot

Soikaa, soikaa joulunkellot
uutta aikaa julistain.
Soikaa, soikaa joulunkellot
sytyttäkää sydämet.

Soikaa, soikaa joulunkellot,
Kaikki kuulkoot soinnut sen.
Kaikkialle ääriin maailmojen
soikaa ilosanomaa.

Soikaa, soikaa joulunkellot
rauhaa ihmismielihin.
Tuokaa sävelvirroillanne
ilo, rauha sydämiin.

Soikaa, soikaa joulunkellot,
soikaa aikaa autuuden.
Että kansat yhdistyisi
luokse ristin juurelle.

Soikaa, soikaa joulunkellot
riemun suurta sanomaa.
Et on meillä laupeus
Joulunlapsi syntynyt.

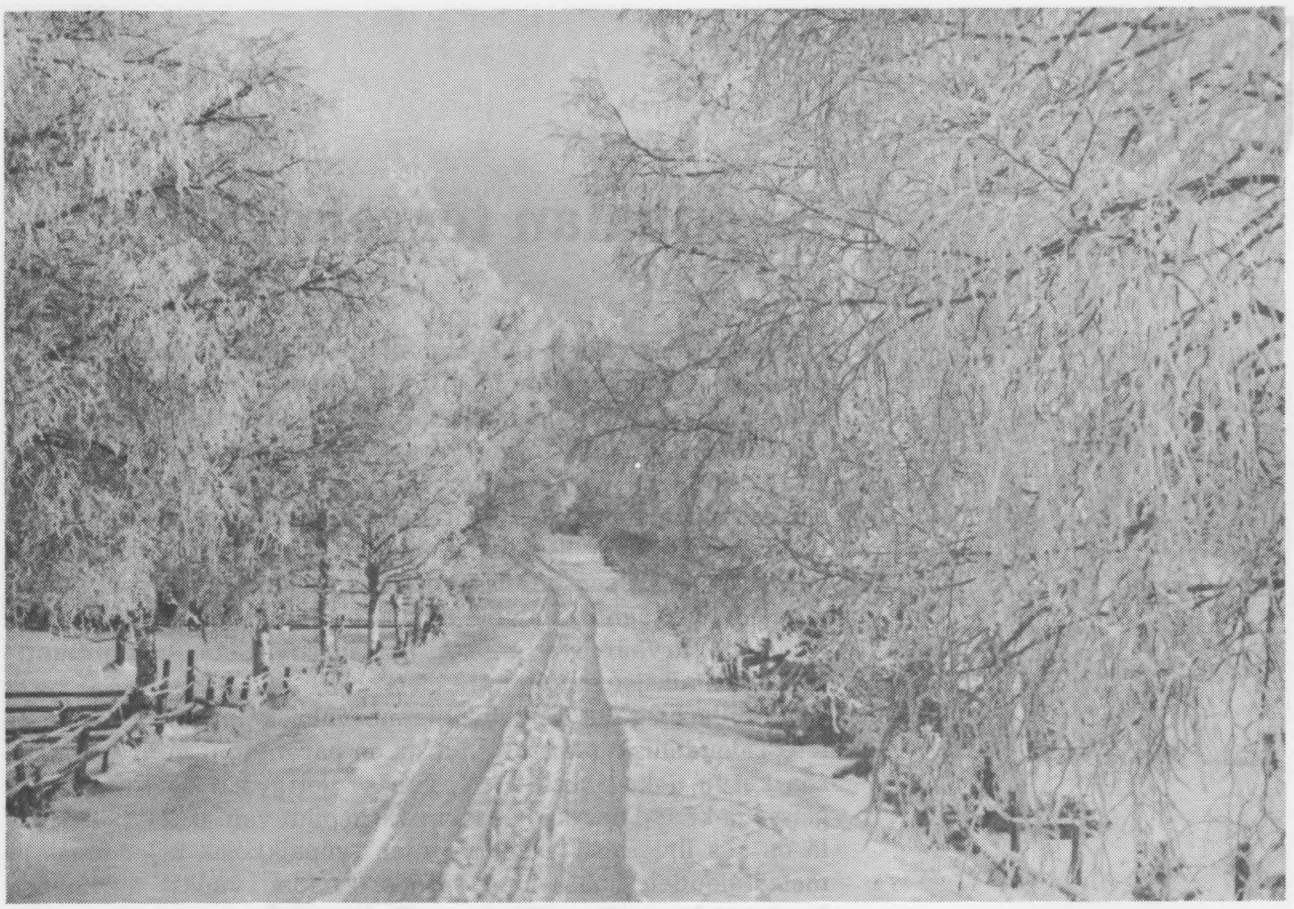

Virtain Joulun lukijalle

Kun naapuripitäjissä alkoi ilmestyä oma joululehti, heräsi Virroillakin ajatus vastaavanlaisen julkaisun toimittamisesta. Niinkuin muissakaan asioissa Virrat ei halunnut olla tässä suhteessa muita huonompi. Virtain opettajayhdistyksen toimesta ryhdyttiin puuhaamaan Virtain Joulua. Virtain Seura lupautui hyväksi tueksi yrityksessä, koska se tarvitsi toimintansa ylläpitämiseksi ja elvyttämiseksi rahallista tukea. Virtain Joulun nyt ilmestyttyä 19. kerran on Virtain opettajayhdistyksen lakkautumisen jälkeen samat tehtävät perinyt Virtain opettajien ammattiyhdistys, joka nyt edelleen Virtain Seuran kanssa kustantaa tätä yhteistä kotiseutu- ja joululehteä.

Kuten monet kynäilijät hyvin tietävät, omien kirjoitelmien saanti kustantajan seulan läpi ei nykyaikana ole kovinkaan helppoa. Hyvänä mahdollisuutena Virtain Joulu tarjoaa palstatilaa tällaisille teelmille. Sen ei silti tarvitse merkitä kirjoitusten tason heikkoa antia, vaan monet tutkijatkin todella luottavat lehden antamaan aitoon paikkakuntakohtaiseen tietoon, joka on saatu joko tuorein haastatteluin tai arkistojen pimennoista etsien. Jos joku tulee huomanneeksi, että hänet on jossakin suhteessa unohdettu, valitamme ja toivomme, että asia vastaisuudessa tulee korjatuksi. Toimituksen on vaikea saada tietoa kaikista lehteen halutuista asioista. Julkinen ilmoitus paikallisessa lehdessä on jonkin verran saanut yleisöä hereille omien asioittensa ilmituomisessa. Toimituskunta toivoo edelleen hyvää yhteistyötä, että lehdestä saataisiin entistä antoisampi ja täysipainoisempi.

Hyvää joulua ilmoittajilleen, avustajilleen ja lukijoilleen toivottaen

Virtain Joulun Toimituskunta

VIRTAIN JOULU 1976

19. vuosikerta

KUSTANTAJA Virtain opettajien ammattiyhdistys – Virtain Seura

TOIMITUS Heikki Heikkilä päätoimittaja, Ritva Ylä-Soini toimitussihteeri, Reija Lindqvist taloudenhoitaja, Rauha Laulaja, Antti Sipilä, Arja Vesterinen, Anja Ylä-Soini

KANSI Kaija Saloranta

Kauppalan tervehdys

Vuosi sitten ilmaisin tällä samalla palstalla huoleni niitten taloudellisten näkymien suhteen, jotka valtakunnalliselta tasolta heijastuivat kuntienkin mahdollisuuksiin toteuttaa vakaata talouspolitiikkaa. Valitettavasti maamme asiat eivät vieläkään ole tässä suhteessa parantuneet, vaan vaikeudet jatkuvat kenties entistäkin pahempina. Työllisyystilanne heikkenee eikä valtiovalta pysty taloudellisesti vastaamaan niistä lakisääteisistä velvoitteista, jotka sen pitäisi toteuttaa. Kaikesta huolimatta kunnilta edellytetään palvelumahdollisuuksien lisäämistä sekä työllisyyden turvaamista entisestään kiristyneistä luotonsaantimahdollisuuksista huolimatta.

Virroilla on tällä hetkellä tilanne valoisampi kuin vuosi sitten. Taloudellisia mahdollisuuksia on parantanut mm. äyrimäärän kasvu, joka on yli 27 %, kun se tiettävästi maan kaupungeissa ja kauppaloissa on keskimäärin ollut vain n. 21,1 %. Meillä on siis ilmeisesti lisääntyneiden työpaikkojen sekä maa- ja metsätalouden nousseiden veroperusteiden vuoksi äyrimäärä kasvanut huomattavasti enemmän kuin inflatorinen kasvu olisi edellyttänyt. Taloudellisen aseman vahvistuessa meillä on entistä paremmat edellytykset huolehtia työllisyyskysymysten hoidosta, pakollisten ja välttämättömien investointien toteuttamisesta. Samalla lisääntyvät mahdollisuudet sekä uusien työtilaisuuksien luomiseksi että asuntotuotannon kehittämiseksi paikkakunnalla.

Kunnallisvaalit on toimitettu. Kuntalaiset ovat sanoneet painavan sanansa ja uudet valtuutetut on valittu. Tammikuussa työskentelynsä aloittavalta kauppalanvaltuustolta sopii meidän kaikkien varmaan toivoa, että lauta- ja johtokuntiin valitaan mahdollisimman pätevät henkilöt, jotka vastuunsa tuntien pyrkivät eri hallintoaloja hoitamaan kuntalaisten ja kauppalan etua silmällä pitäen tasapuolisesti kaava-alueiden ulkopuolisia alueita ja niiden asukkaita unohtamatta. Tehtäviä on paljon, ja niiden toteuttaminen edellyttää lähes aina myös taloudellisia uhrauksia. Tavoitteena on pidettävä ehdottoman järkevää talouden pitoa ja toimintaa siten, että edelleen voidaan huolehtia myös pääomamenojen vaativista suorituksista, sillä vain siten me entistä paremmin pystymme vastaisuudessa tyydyttämään asukkaiden tarpeita.

Toivotan kauppalanvaltuustolle menestyksellistä ja mahdollisimman yksimielistä toimikautta sekä teille, arvoisat kuntalaiset Rauhallista Joulua ja onnea vuodelle 1977.

Joulu — lasten ja lapsenmielisten juhla

Lasten evankeliumissa Mark. 10:13—16 Jeesus sanoo meitä aikuisia havahduttavat sanansa: "Joka ei ota Jumalan valtakuntaa vastaan, niin kuin lapsi, se ei pääse sinne sisälle". Joulun Herran myötä Jumalan valtakunta on tullut tänne maan päälle. Se tulee yhä siellä, missä ihmiset kohtaavat Vapahtajansa tai pikemminkin Vapahtaja kohtaa ihmisen.

Joulun sanoma maailman Vapahtajan syntymisestä Beetlehemin tallissa ylittää ihmisen ymmärryksen rajat. Juuri siksi aikuisten ihmisten on niin vaikea päästä siihen sisälle. Siihen tarvitaan yhtä rohkeaa uskoa ja luottamusta kuin lapsella on. Tätä Jeesus tarkoittaa sanoessaan: Jumalan valtakunta on lastenkaltaisten.

Jouluevankeliumin kertomus Jeesus-lapsesta seimessä vetoaa enemmän tunteisiimme ja omaantuntoomme kuin älyymme. Se on Jumalan rakkauden kieltä, joka voidaan ottaa vastaan vain sydämellä. Kovin kova on se mieli, jota jouluevankeliumi ei liikuta, jos me sitä hiljennymme kuuntelemaan.

Monille meistä joulussa on tärkeintä sen tunnelma. Me palaamme muistoissamme lapsuutemme jouluihin. Kenties juuri siitä syystä, että lapsi seimessä, paimenet kedolla puhuttelivat meitä silloin voimakkaammin. Me liitämme lapsen ja joulun ajatuksissamme toisiinsa. Me haluamme säilyttää joulussamme lapsuudenkodista perittyjä tapoja.

Joulun varsinaisen sanoman omistamisessa ei kuitenkaan ole kysymys tunteista tai joulun viettotavoista. Tunteet ovat hetkellisiä. Joulun viettotavat muuttuvat. Joulun varsinainen lahja, lupaus syntien anteeksisaamisesta pysyy aina voimassa. Se on vain elettävä yhä uudelleen todeksi joulu joululta, päivä päivältä. Juuri tässä meiltä kysytään lapsenmielisyyttä, sellaista avoimuutta, rehellisyyttä ja vilpittömyyttä, jollaisella pieni lapsi omaksuu asioita.

Muuttamatta Jeesuksen sanojen merkitystä voisimme muuttaa ne hieman toisin kuuluviksi: Ellette ota joulun ilosanomaa vastaan niin kuin lapsi, ette pääse siihen sisälle.

Reijo Lehtonen

Opettaja Aira Hamara

15.7.1907—30.3.1976

Viime vuoden jouluvaloja himmensi monen mielessä aavistus opettaja Aira Hamaran pois lähdöstä, sillä voittamaton sairaus oli tosiasia. Ystävien, jotka pirteän Airan tunsivat, oli vaikea hyväksyä kuoleman ajatus. Aira itse saavutti mielen tasapainon ja päiviensä päättyessä siirtyi kirkastettuun elämään Taivaan Isään turvaten. 45 pitkää vuotta ehti Aira Hamara toimia Virtain Kirkonkylän kansakoulun opettajana. Tähän aikaan mahtuu oppilaita jopa kolmen sukupolven ajalta. Kaikki he muistavat omaa pikkukoulunopettajaansa kiitoksen ja suuren kunnioituksen tuntein. Ylpeydellä muistellaan vielä puolen vuosisadan takaa aikaa, jolloin sai olla Hamaran luokalla. Ainoalaatuinen oli Aira Hamaran elämäntyö nousevan polven kasvattajana. Luottavaisin mielin saattoivat äidit ja isät jättää lapsensa Aira Hamaran ohjattavaksi elämäntiensä alkuun.

Toimiessaan Mannerheimin Lastensuojeluliiton Virtain osaston johdossa pitkän aikaa hän vielä koulutyönsä ulkopuolellakin saattoi ohjata lasten ja nuorten kehitystä terveeseen suuntaan. Virtain Opettajayhdistyksessä Aira Hamara oli hyvin keskeinen henkilö. Hän toimi sihteerinä ja vuosikymmenet yhdistyksen rahastonhoitajana, oli aktiivinen ja innoittava jäsen.

Aira Hamaran elämän pohjaviritysenä oli kiitollinen, isänmaallinen elämänasenne. Hän kuului siihen sukupolveen, joka joutui antamaan henkilökohtaisen uhrin ja työpanoksen isänmaan vapauden saavuttamiseksi ja säilyttämiseksi. Sentähden työ tämän maan ja kansan hyväksi ei ollut hänelle raskas velvollisuus, vaan pyhä oikeus.

Vielä monen sukupolven aikana laskemattomat siunaavat ja kiittävät ajatukset seppelöivät Aira Hamaran muistolle sytytetyt joulukynttilät.

★ ★

Pidän sinusta...

Silmäni seuraa sua, jota kaipaan,
etsien katsettas kainoa, hymyilevää.
Lämpöisin silmin sua mä katsoin,
— viestitin rakkauden kaipuutani.
Tunsitko jossain sisälläs silloin,
et' rakkauden liekki on lämmittävää?
Huomaako sen kovin helposti päältä
kun sellaisen katseen keneltä saa,
et' mitä se kertoo; pyytää vai antaa
— kun lempeän katseen kohdata saa.

Hiipiikö sieluun suloista rauhaa,
vai saako onni sen iloitsemaan,
— sydämen riemusta laulamaan
kun katseesta rakkaan, niin paljon saa
— jota itsekin antaa haluaa.

Turhaanhan kyselen kun itsekin tiedän. —
Sen näkee ja tuntee — kun katseesta rakkautta 'läikkyy'.
— Se ei salassa pysy vaan sielun reunojen yli se vuotaa.
Näin onnen se tuottaa: Sen ihanan tunteen
jonka silloin saan
— kun samanlaisen katseen
sun kanssas jaan.

K. Kuntsi

Anja Ylä-Soini

Joulu joukerin, koukerin kanssa lähestymässä,

Antti avain kädessä
Tuomas tuoppi kainalossa
Anttina ohrat ostettiin
aitasta maltaiksi likoon,
katsottiin "sillä silmällä sikkoo".
Joulumuistot mielen täyttää.
Arvaillaanpa miltä entisajan joulu näyttää?

Anivarhain aamusella
heräsivät äiti sekä taatto,
onhan jouluaaton aatto.
Kauan nukkunut ei kukaan
kiire oli joulupuuhiin mukaan.

Päre pihdissä palaa,
nuoret innolla joulukynttilät valaa.
Naiset keittää, leipoo, paistaa,
olut valmista on,
täytyypä räätikäslooraakin maistaa.
Mumino perunoita kuorii,
kahvit paahtaa ja jauhaa.
Isosisko punoo ohjasnauhaa,
"tiämmä"
ensi jouluna omassa tuvassa häärii.
Kelle isoveli hymyhuulin
rukinlapaa rustaa?
Tytöt lahjoja vällyn alle rekeen kuskaa.
Taatto sekä täti salomökkeihin
lähtee joululahjain jakoon.
Joku puutetta kärsii
tai sairaana makaa.
Lapset kantaa loukkoon puuta
vaari näpertelee jotain muuta.
Katti pankolla luuraa,
eukot pölyjä huiskii ja kuuraa.
Pian lattiat valkoisina hohtaa,
havuluudilla hangataan jokaista kohtaa.

Kuule vaari—
nyt on jouluaatto,
mistä on joulu-sana saatu?

Yule-sanasta se
germaaneilta omaksuttu
muovaellen saatu
ratasta, auringonkehää:
kertoo suomennoksen laatu.
Kun pisimmillään olivat ehtoopuhteet,
alkusuomalaiset viettivät jo
Yulea, auringon juhlaa
ihan kolme päivää ja kolme yötä,
jatkoivat taas arkista työtä.

Kuule vaari –
miksi kuusi koristellaan?
Itämaantietäjät
Jeesuslapselle lahjoja toivat,
kultaa, mirhamia, suitsuketta,
siitä tuli joulun perinnettä.

Kuule vaari –
miksi niin aikaisin joulukirkkoon mennään?
Katolisen ajan muisto.
Jouluyönä messu pidettiin
Jeesuslapsen syntymän kunniaksi.

Niin vaari –
himmelini on valmis.

Joku lähtenyt on niittyladosta
heiniä noutamaan.
Kohtapa puolessa päivä
kiirettä, kiirettä.
Ovet paukkaa ja soutaa.
Ruokitaan karjaa
joku Pollea harjaa.
Tytöt maitokiuluja kantaa
Vaari ruunalle vielä kauroja kantaa,
asettaa linnuille lyhteen.

Pian ehditään
joulusaunaan ja pirttiin yhteen.

Hyvät tuoksut joulua lupaa
kuusikin on kannettu tupaan.
On valkeat pellavaliinat
jouluherkkuja, kynttilät, oljet
jouluateria pian alkamassa.

Vaari lukee joulun sanaa
kaikki ovat hiiren hiljaa
on joulurauhaa.
Lahjat annettu, saatu.
Lahjojen lahja tuo öljylamppu
ilomieli ja ihmetys taattu.
Aatto peittyy jo hämyn seittiin hienoon,
vaipuu uneen hienoon.

Kuule, vaari –
on ihanaa ajaa joulukirkkoon.
Jalakset soittaa, tiu'ut helkkää.
Tunnelma herkkää,
jouluvirret kauniisti soi.
Kirkkomatkaa ei puhurit,
ei pakkaset pilata voi.
Kotona takkavalkea,
hyvää oloa, lämpöä suo.

Joulupäivä on juhlakas, vakaa.
Tapani sokkoleikit,
vierailut, leikit vapaammat tuo.
Taattojen joulut on muistoja vain
joulun sanoma sama on ain.
"Minä ilmoitan teille Suuren ilon..."
Joulujen joulua kaikille, kaikille!

Virtain Päivien kuvasatoa á la Pitkänen

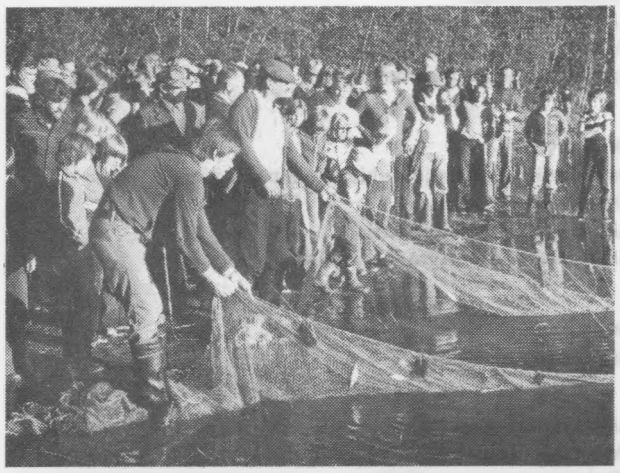

Nuotanvetoa...

ja kalakeittoa Kaltin rannassa.

Pellavanylistystä museolla.

Puhdetöitä näyttelyssä.

Pääjuhla Kisapirtillä.

Matti A. Pitkänen kuvaamassa Virroilla.

Virtain Seura kutsui heinäkuussa 1975 kauppalan edustajat yhteiseen neuvotteluun kuvateoksen aikaansaamiseksi Virroilta. Myöhemmin, asian mennessä eteenpäin, valittiin toimikunta johon myös seurakunta kutsuttiin mukaan.

Teoksen kuvaajaksi kiinnitettiin valokuvaaja Matti A. Pitkänen FRPS, joka aloitti kuvaamisen Virtain Päivien tapahtumista. Matti A. Pitkänen mainitaan aikamme tunnetuimpana suomalaisena kuvaajana. Hän on osallistunut n. 650:een valokuvanäyttelyyn kaikkialla maailmassa ja palkittu lukuisilla kulta-, hopea- ja pronssimitaleilla.

Kuvausmatkoillaan Virroilla Pitkänen on käynyt joka kylässä kuvateostoimikunnan kartoittamissa kohteissa ja kuvannut myös sellaista, joka hänen mielestään on tärkeätä. Suomea ristiin rastiin kulkeneena ja erilaisia paikkakuntia nähneenä, häntä viehättää Virtain luonnon vaihtelevaisuus, monijärvisyys ja erämaisuus. Pitkänen lupaa kuvateokseen sivuja, jotka tarjoavat virtolaisillekin jotain uutta ja säilyttämisen arvoista vanhaa, jota me täällä emme tule huomanneeksikaan. Suurin osa kuvateoksesta on jo kuvattu, puuttuvat vain talvi- ja juhannuskuvat.

Tekstin kuvateokseen laatii rehtori Pertti Tamminen ja taittajana on toimittaja Ilkka Pitkänen.

Kaiken yllämainitun mukaan toimituskunta uskoo kuvateoksen täyttävän sille asetetut vaatimukset: Sen avulla tehdään paikkakunta tunnetuksi, se on sopiva lahjateos ja että sillä olisi merkitystä matkailua ja elinkeinoelämää varten.

Saat samasta palvelupisteestä henkilö- ja omaisuusvakuutuspalvelun.

Tule käymään
kaikissa vakuutusasioissa
Pohjola-yhtiöiden ja Suomi-Salaman
yhteiseen konttoriin.

Pohjola-yhtiöt Suomi-Salama

VIRTAIN KONTTORI
Virtaintie 33 p. 55633

Pyhäkoulukurssi Rajaniemessä yli 50 vuotta sitten. Edessä vasemmalta rouva Elli Korppi-Tommola, rovasti Emil Korppi-Tommola ja kurssin pitäjä diakoni Vilkuna. Rouva Korppi-Tommolan takana Maija Ala-Sulkava.

Sinikka Niittylä

"On pyhäkoulu armas..."

Näin laulavat lapset pyhäkouluissaan, ja tuo sama laulu herättää varmasti monen vanhemmankin mielessä lämpimiä muistoja omasta pyhäkoulusta. Moni asia on vuosikymmenien kuluessa muuttunut pyhäkoulunkin kohdalla, mutta yhä pitää paikkansa: "On pyhäkoulu armas, siell' opin tuntemaan Jeesuksen rakkautta ja suurta armoaan". Ainakin pyhäkoulunopettajat kaikessa heikkoudessaan sitä toivovat ja rukoilevat, että näin saisi tapahtua. Monessa Virtainkin kylässä on koettu ihmeellisiä vaiheita, kun Jeesuksen rakkaus on saanut vallata sydämiä. Leveelahden pyhäkoulun historia on hyvä esimerkki tästä. Helmi Valli, eräs seurakuntamme uskollisista pyhäkoulunopettajista, kuvailee sitä omina muistoinaan ja 80-vuotiaan tätinsä Anni Yks-Petäjän kertomana:

"Noin 70 vuotta sitten oli pyhäkoulunopettajana Juha Askonen. Askonen oli monitoiminen mies. Ammatiltaan hän oli puuseppä, mutta hoiti myös postinkantajan tehtäviä. Tultuaan pastori Simo Korpelan aikana herätykseen aukeni hänelle kutsumustehtävä pyhäkoulun ja lähetyksen parissa. Pyhäkoulukokouksia oli silloin usein Rajaniemessä, ja Askonen oli aina mukana emäntänsä kanssa. Pyhäkoulutarkastus pidettiin kesäisin jossain talossa hartaushetken yhteydessä. Käskyt oli jokaisen oppilaan osattava tarkalleen. Vähitellen kylvö alkoi kantaa satoa. Oppilaista mm. Elma Rantamäki tuli apuopettajaksi. Rippikoulunsa jälkeen hän jatkoi työtä entistä innokkaammin, kunnes lähti Jyväskylän opettajaseminaariin, mutta oli silloinkin aina kesät mukana. Vihdoin kutsumus vei lähetyskouluun ja aikanaan Ambomaalle. Niin oli hiljaisen sivukylän pieni pyhäkoulutyttö ilosanoman viejänä maan äärissä. Aina kotimaassa ollessaan oli hänen hartain halunsa päästä pyhäkoulun pitoon. Uskollinen palvelija pääsi Herransa iloon 17. 7. 1962, mutta hänen jättämänsä jälki tuntuu yhä Leveelahden kylässä."

Hyvin samankaltainen historia voitaisiin kertoa Vaskivedeltä Eila Laukkasen työtä muistellen. Pyhäkoulu ja lähetys kuuluvat yhä läheisesti yhteen, perustuvathan ne samaan Jeesuksen käskyyn esim. Matteuksen evankeliumin lopussa. Erikoisesti kuluneena Missio -76 vuotena on ollut paljon lähetysaiheista ohjelmaa. Vuosien mittaan on Raamatun maa tullut lapsille todellisuudeksi niiden henkilökohtaisten yhteyksien kautta, joita Virtain pyhäkouluilla on ollut Lähetysseuran lastenkotiin Jerusalemissa. Onhan meillä ollut siellä useita kummilapsia. Viime vuosina on nimikkolähetin välityksellä myös Tansania tullut läheiseksi.

Lidenpohjassa on harvinaisen elinvoimainen pyhäkoulu, joka on kokoontunut katkeamatta vuosikymmeniä. Aina on löytynyt lapsia sekä innostuneita opettajia. 70-vuotias Maija Ala-Sulkava kävi pyhäkoulukurssin Rajaniemen pappilassa yli 50 vuotta sitten. Kodissa elämä oli ankeata, ja kun maailman ilot eivät antaneet tyydytystä, hän hakeutui seurakunnan yhteyteen. Hän piti pyhäkoulua jo nuorena tyttönä kotonansa. Lasten kodeissa olisi saanut pitää vaikka kuinka usein, mutta hän oli niin ujo, ettei voinut vieraassa paikassa pitää. Aivan järkyttävänä on hänellä vieläkin mielessään tilanne, jolloin hän pyhäkoulutarkastuksen yhteydessä joutui pitämään näytetunnin seuroissa.

Toinen Liedenpohjassa toiminut pyhäkoulunopettaja Aune Paasimo (os. Järvensivu) muistelee: "Kohta rippikoulun jälkeen kinkereillä määrättiin pyhäkoulunopettajaksi. Sitä oli sitten pidettävä. Heikkilän pirtti oli kokoontumispaikkana joka sunnuntai ympäri vuoden 10 vuoden ajan. Polkupyörällä ajellen kävin Virtain kirkossa voimaa ammentamassa, milloin vain siihen aikaa sain. Keskeisimmät kirjat olivat Raamattu ja virsikirja sekä kuvat, joista selitettiin pienemmille. Ennen vanhaan annettiin Raamatusta läksyä, nyt vain luettiin koulussa kukin vuorollaan kappale ja annettiin muistolause. Ei ollut joulujuhlia eikä lasten kirkossa käyntejä. Kuinkapa niitä täältä asti! Sinä aikana ei myöskään juuri ollut pyhäkoulunopettajien kokouksia. Kovin tunsi itsensä yksinäiseksi ja araksi. Huvittavana on jäänyt mieleen, kun opetin laulua "Jos on synkkä polkusi, Herran silmä seuraapi", niin lapset käsittivät, että on kysymys jostain rukin tai pyörän polkusimesta. Siinäkös sai selittää, enkä tiedä, ymmärsivätkö sittenkään. Siinä näyte opetustaidostani", lopettaa kertoja nauraen.

Kuten edelläolevastakin välähtää, oli sunnuntaikoulun alkuaikoina paino k o u l u sanalla. Tämän päivän tilannetta ajatellen voisi sanoa, että pyhäkoulu on yhä tärkeä osa kasteopetusta, mutta paino on siirtynyt sanan ensimmäiselle osalle p y h ä. Pyhäkoulu on pyhäpäivän kokoontumismuoto kirkon lapsityössä, johon viime vuosina yhä voimakkaammin on tullut mukaan päiväkerho arkipäivän toimintana. Kun kyselee lapsilta, miksi he pyhäkoulua käyvät, he usein vastaavat etsivänsä sieltä rauhaa ja hiljaisuutta. Pyhän – Jumalalle erotetun – kaipaus elää tämänkin päivän lapsen sydämessä. Pyhäkoulu onkin lasten hartaushetki. Tärkein kirja on yhä edelleen Raamattu, jonka sanomaa yritetään kuvien ja muiden havaintovälineiden avulla tehdä lapselle tajuttavaksi. Samoin on laululla vieläkin keskeinen asema. Erikoisesti liikuntalaulut eli laululeikit ovat lasten suosiossa. Nykyiset tekniset välineet, nauhurit ja kuultokuvaheittimet, antavat vaihtelun mahdollisuutta. Myös retkiä tehdään perhekirkkoihin ja seurakunnan yhteisiin pyhäkoulujuhliin, ehkä naapuriseurakunnan kirkkoon tai vaikkapa jollekin kesämökille. Aina joku lapsikin on päässyt mukaan valtakunnallisille kirkon lapsityön kesäjuhlille, joille opettajat ovat usein tehneet retkiä. Siinä ulkonaisia puitteita, mutta varsinaisen työn tekee taivaallinen Isä sydämissä. Pyhäkoulunopettajat toivottavat kaikki lapset tervetulleiksi eri kylissä kokoontuviin pyhäkouluihin.

Kuuriperän pyhäkoululaiset kokoontuneina pitkäaikaisen opettajansa Nikolai Sahin kotipihalle v. 1942.

Tämä pyhäkouluperheemme on, kuten eräs pyhäkoulunopettaja osuvasti sanoi, kuin syksyinen kukkakimppu. Siinä on kellastunutta ja jo aivan kypsää hedelmää, on täydessä kukassa olevaa ja vasta nuppujaan aukovaa. Näin on sekä ulkonaisesti että hengellisesti ajatellen. Erilaisia olemme ja saamme olla, sillä meille kaikille on syntynyt Vapahtaja! Olkaamme kiitolliset siitä hyvästä osasta, joka meillä on Hänen palveluksessaan ja ominaan!

Kirkonkylän pyhäkoululaiset joulujuhlassaan joitakin vuosia sitten.

Anna-Liisa Saarijärvi

Katselen vanhaa päiväkirjaa

"Sunnuntaikoulun oppilasluettelo Kahilan- ja Soininkylän piiristä vuosilta 1901—1903." Se ja vanha virsikantele on muistona äidinisästä Johan (Janne) Ahlgrenista, joka on pitänyt edellämainittua Sunnuntaikoulua. Hän kuoli v. 1922 70-vuotiaana, ollessani 2-vuotias, joten en häntä muista.

Katselen tuota päiväkirjaa. Siinä on nimiä peräti 96, joukossa paljon tuttuja, mutta melkein kaikki jo keskeltämme pois kutsuttuja. Etsin siitä vielä nimiä, joiden haltijat elävät keskuudessamme, niitä löytyy vain seitsemän. Pyhäkouluun on silloin lähdetty jokaisesta kodista. Isoisälläni kerrotaan olleen hyvä lauluääni ja hän lauloi paljon lasten kanssa virsikanteleella säestäen. Siitä on säilynyt muistissa asiantuntijan antama tunnustus veljensätyttären Lempi Ahon kertomana. Oriveden kanttori Kalervo Peltonen (Virtain lukkariveljeksiä) oli hänen luonaan vierailulla Kustavissa. Hän oli ehdottanut yhdessä laulamista, johon Lempi vastasi: "En osaa laulaa". — "Ahlgrenin sukua, eikä osaa laulaa", oli Peltonen siihen sanonut.

Samaa on sanottava itsestänikin, sillä 6 seisoo todistuksessani laulun kohdalla. Siitä huolimatta olen joutunut papan perintöä jatkamaan. Vuonna 1953 kirkkoherra Heikinheimon aikana järjestettiin seurakunnassamme pyhäkoulukurssit. Kurssin innostavana johtajana oli rovasti Toivo Vauramo Helsingistä. Olin mukana kursseilla ja siitä se sitten alkoi. Alkuvuosina oli paljon lapsia ja innostus oli suuri. Kokoonnuttiin jokaisen kotiin vuorotellen. Pyhäkoulu oli aina juhlahetki siinä kodissa siksi, että kanssamme oli Hän, joka on sanonut: "Sallikaa lasten tulla minun tyköni, älkää estäkö heitä, sillä senkaltaisten on taivasten valtakunta". Välillä on ollut eripituisia taukojakin kokoontumisessa. Entinen pyhäkoululainen Pirjo Almusa piti jonkin aikaa pyhäkoulua, mutta muutti opiskelun takia pois ja minun oli taas jatkettava. Olisi suotavaa saada nuoria tähän työhön. Kaupungeissa heitä on pyhäkoulu- ja päiväkerho-ohjaajina. Tämä tehtävä on seurakunnan kasteopetusta. Herramme viimeinen käsky oppilailleen kuuluu: "Menkää ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni kastamalla heitä Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettamalla heitä pitämään kaikki mitä minä olen käskenyt pitää". Kasteeseen kuuluu siis olennaisena osana opetus. Tämä tehtävä kuuluu kaikille seurakunnassa, kodeissa ja kouluissa. Jumalan Sana on luja perustus, jolle on turvallista elämänsä rakentaa.

Pyhäkoulussa lauletaan näinkin:
"Viisas mies kalliolle rakensi,
vettä satoi rankasti,
tulva nousi — vaan
talo seisoi paikoillaan".

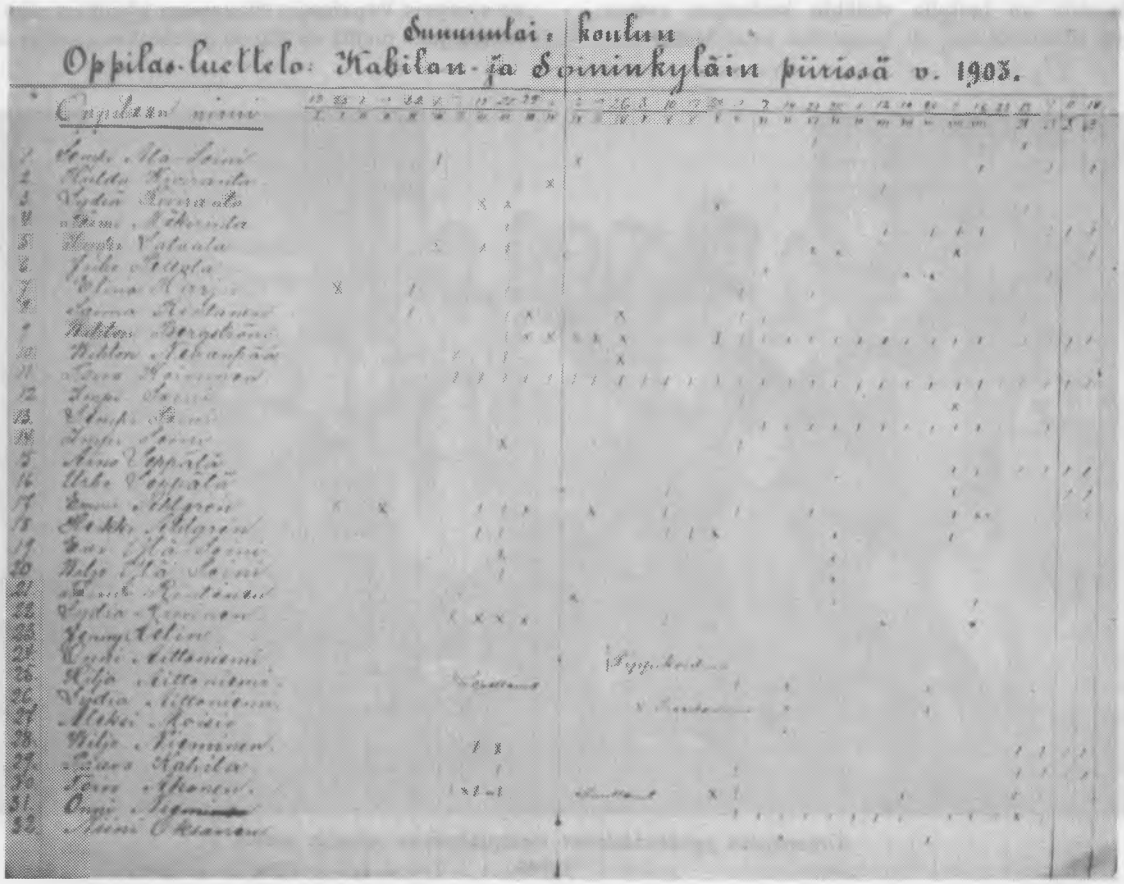

Kerttu Kivelä

Vuodenajat

Syksy meill on synkkä, musta
täynnä talven odotusta.
Tuuli tuivertaapi alastonta puuta,
aivan harvoin näkee edes kuuta.
Ruoho ruskettuu ja kuolee pois,
ikäänkuin ei koskaan nousta vois.
Linnut lentäneet on maahan lämpimään.
Orava vain oksallansa jauhaa käpyään.

Mutta kauan tarvitse ei odotella,
taivas kun jo alkaa lunta pudotella.
Pakkanen on sillantekotyössä,
tähdetkin jo välkkyy yössä.
Mahtavana talven vallan nään,
laineet vankina on vahvan jään.
Hanget valkeat on kaikkialla,
revontulet palaa taivahalla.

Taas kun aurinkoinen alkaa lämmittää,
hanki timantteina kimmeltää.
Pajuun untuvaiset kukat puhkeaa,
pensaasta titi-tyytä kuulla saa.
Kevät voittokulkuansa jatkaa,
lämpö punertaa jo koivun latvaa.
Räystäs yössä puikkojansa saa,
lepän norkkoja tuuli heiluttaa.

Kottarainen viheltelee tuolla,
vanhan, tutun pesäpöntön luona.
Västäräkki piipottaa ja peipon laulu soi,
taivahalla kiuru ilakoi.
Maamies uusin toivein astuu laitaa pellon,
jostain kuulet ehkä vielä karjankellon.
Musta multa tuoksuu, kutsuu työhön,
käen kukku kiirii vaalenevaan yöhön.

Kesä hellettä on hehkuvaa.
Keveästi aalto rantaan loiskuaa.
Yötön yö on valoisa ja vilvas,
Suomen kesä suloinen ja kirkas.
Tuoksuu kukat kauneutta tuhlaten,
heiluu heinät kissankellot kilvaten.
Rannan kaislikossa sorsa soutelee,
pihapiirin yllä pääskyt kaartelee.

Kesän värit kalpenee,
syksyn värit syvenee.
Vilja kypsyy, kellastuu,
puolukatkin punertuu.
Kesän antimet on talteen saatu,
huono taikka hyvä olkoon laatu.
Halla harmaana mailla kulkee,
lehdet pudottaa ja maahan sulkee.

Virtain Minitanhuajat ja Katajanmarjat esittivät Pispalan Sottiisin esitysleikkikilpailussa -76 Aino Maijalan koreografiana laululeikkisarjan "Leiki leiki lapsukainen", jonka on Senja Puukkoniemen runoihin säveltänyt Leena Leppänen. Ohessa näytteenä tästä sarjasta LEIKKILAULU "KENGÄT"

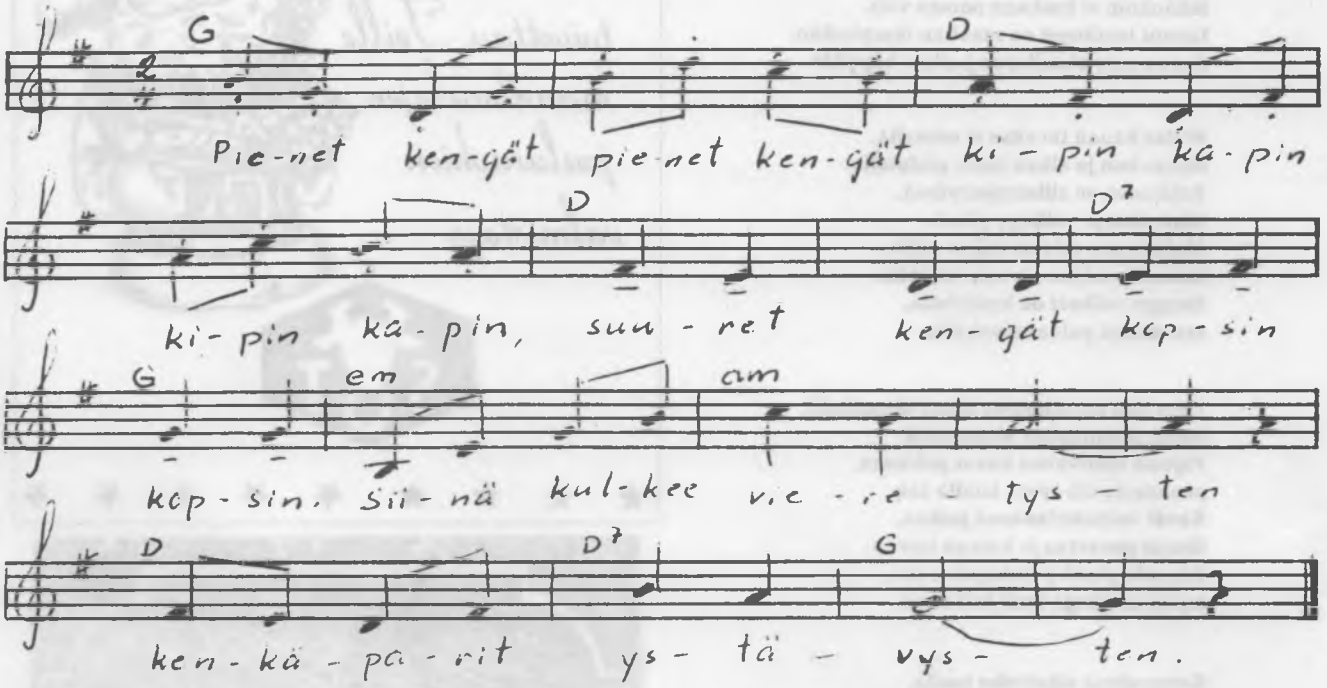

1. Pienet kengät pienet kengät
kipin kapin kipin kapin,
suuret kengät kopsin kopsin.
Siinä kulkee vieretysten
kenkäpari ystävysten.

2. Pienet kengät pienet kengät
kipin kapin kipin kapin,
suuret kengät kopsin kopsin.
Ketä onkaan kulkijat,
tietä pitkin matkaajat?

3. Pienet kengät pienet kengät
kipin kapin kipin kapin,
suuret kengät kopsin kopsin.
Mummo ohjaa lapsenlastaan,
jakaa osaa oppimastaan.

4. Pienet kengät pienet kengät
kipin kapin kipin kapin,
suuret kengät kopsin kopsin.
Askel lyhyt molemmilla
kulkijoilla poloisilla.

5. Pienet kengät pienet kengät
kipin kapin kipin kapin,
suuret kengät kopsin kopsin.
Matka joutuu hiljakseen
määränpäähän yhteiseen.

6. Pienet kengät pienet kengät
kipin kapin kipin kapin,
suuret kengät kopsin kopsin.
Joskus pienet suurenee,
matkan suunta vaihtunee.

Kaisa Vuorinen

Ei mennyt penniäkään

Teimme lapsena pihlajanmarjoista helmiä, oikein pitkiä, että saimme kahdesti kaulan ympäri. Päivänkakkaroista kierrettiin seppele päähän ja ranteeseen koru puolukanmarjoista. Sormeen tuli tuohisormus ja vyölle kukkavyö. Kyllä oli hienoa.

Savesta sai lapsi leipiä, kuppeja ja purkkeja. Eikä mennyt penniäkään, mielikuvitusta vain. Tuohesta tehtiin suppilo, pieni varpu siteeksi ja päästä halkaistu keppi varreksi. Tuollaisia näki tien vieressä, jos oli lähellä lähde. Pitkiä kävelymatkoja tehtäessä täytyi poiketa usein juomassa.

Nauriista sai mitä vain. Siitä leikattiin ohuita leipiä, joihin pantiin reikä keskelle ja paistettiin hellalla tai hiilustalla. Kun sisusta kaapittiin pois, saatiin leikkiin hieno pata. Rautalanka vain sangaksi. Kaaputus oli hyvää kuin jäätelö. Pettukin oli parempaa, kun laitettiin naurista ja kaurajauhoja joukkoon.

Jouluksi tehtiin pullakin. Saimme vähän maistaa taikinaa. Taikinasta tehtiin rinkeleitä ja pieniä pullaukkoja. Oli myös perunalaatikkoa, lihaa ja rusinakeittoa. Yhdestä kupista söimme. Kuusenkoristeet leikkasimme sanomapaperista. Oli pari talikynttilääkin. Kerran saimme vanhan nauhan, jossa luki: Kunnia olkoon Jumalalle korkeudessa, maassa rauha ja ihmisillä hyvä tahto. Nauha kiersi vinottain kuusta. Istuin takkakivellä ja kuuntelin, kun isä luki joulusaarnaa. Se oli joulua.

Kotiseutuni

Minä tykkään asua Virroilla, kun täällä on niin paljon kivoja harrastuksia. Esim. tanhut, partio, tyttökerho, Vesaiset jne. Täällä on kauniita maisemia, esim. Toriseva ja Toisveden maisemat. Ja täällä on kiva käydä koulua.

Hanna

Minun jouluni

Joulu on mukava päivä. Silloin on vapaata koulusta. Voi olla pihalla koko päivän. Kynttilöiden loisto ja lämpö ovat mukavaa. Parasta joulussa on joulurauha. Joulu on vuoden hauskin päivä.

Sakari

Minun jouluni

Joulu on ihanan rauhallinen. Kynttilän valossa on mukava vaikka vain istua kuusen vierellä. Jouluna on kiva uskoa joulupukkiin. Isä aina jouluna lähtee niinkuin Miisan kanssa ulos ja käy alakautta hakemassa lahjat ja jonkun vanhan rentun päälleen ja tuleejoulupukkina milloin mistäkin.

Suvielise

Olen onnellinen kun ei ole sotia,
maanjäristyksiä, ei vedestä pulaa.
Olen onnellinen kun olen terve.
Olen onnellinen kun en asu kaupungissa.
Olen onnellinen kun saan urheilla.

Hannele

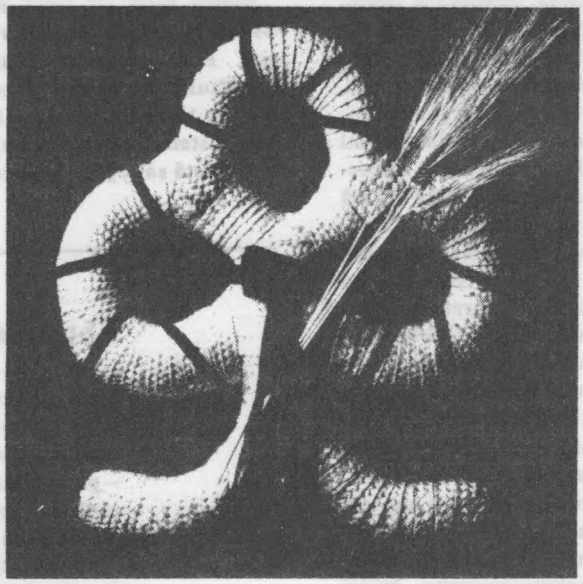

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

VIRTAIN SÄÄSTÖPANKKI

Juho Raittinen

1893—1975

Maaliskuun 11. päivänä päättyi Juho Raittisen, Raittis-Jussin mainenmatka. Hän oli syntynyt Virroilla Vaskiveden kylässä, oli 13-lapsisen perheen vanhin. Varttumisen myötä sisarusparvi hajaantui kukin taholleen. Pojista Juho (Jussi) jäi vanhauttamaan vanhempiaan. Avioitui ohitettuaan viidenkymmenen villityksen. Yhdessä aviosiippansa Ainan kanssa rakenteli syntymäkotiaan Raittista.

Virtain Joulun lukijoille Raittis-Jussi tuli tutuksi tarinoistaan, mitkä kertoivat elämänmenosta kotikylässään ennenvanhaan. Lisäksi hän kertoili omista elämänsä tapahtumista, kokemuksistaan. Hän teki näin arvokasta kotiseututyötä.

Raittis-Jussi oli sosiaalilautakunnan jäsenenä 20 vuotta. Osuuskaupan hallintoelimissä 25 vuotta, oli kotikylänsä palo-osaston päällikkönä ja kuului rukoushuoneyhdistyksen johtokuntaan. Hän hoiti luottamustoimet tunnollisesti. Milloin tuli kysymykseen kannan määrittely, hän valmisti sen huolella ja harkiten, esitti mielipiteensä selkeästi ja kuuluvasti, sopivasti huumorilla höystettynä. Milloin hänellä oli sydämellään erittäin merkittävää, edelsi esitystä ennakkotiedote – tuota... – tuota – nyt olis semmonen juttu – .

Järjestötoimintaan Raittis-Jussi osallistui kotikylänsä työväenyhdistyksen riveissä. Näytelmäharrastus oli keskeinen toimintamuoto. Hän oli sen kantavia voimia usean vuosikymmenen ajan. Oli harrastajajoukon vetäjä, ohjasi näytelmiä ja esitti lukuisia keskeisiä avainrooleja. 20- ja 30-luvulla esitettiin useita huomattavia, vaativia ja isotöisiä laulunäytelmiä, kuten Saimaan rannalla, Rykmentin murheenkryyni, Hevospaimen ja Laivan kannella. Kahdesta viimemainitusta löytyvät Raittis-Jussin lempiroolit. Oletamme, että hänen järeän olemuksensa barytonilauluäänensä saatteli roolihenkilön tunteet niin voimallisesti matkaan, että tunsi esittäessään kokevansa jotakin sellaista, jota voisi kutsua vaikkapa, elämäni tähtihetki. Tämä on sivullisen huomio. Raittis-Jussi oli vaatimaton. Ei kohottanut itseään harrastajajoukon yläpuolelle, oli vain yksi joukosta. Näytelmäharrastus on ryhmätyötä. Se on kurinalaista toimintaa. Hän asetti tässä harrastuksessa tavoitteen ilmeisen korkealle. Oli kriittinen, ei tiettävästi koskaan sanonut, että tuota – tuota – tämä meni nyt ihan yli odotusten. Näin hän sanoi uteliaille kylänmiehille, kun avasi tiiliuunin päällystää ja miehet kysyivät: Kuinkas Jussin tiilenteko onnistu? – Se onnistu ihan yli odotusten. Näytelmäharrastus antoi Raittis-Jussille ilmeisen paljon. Se heijastui hänessä esiintymisvarmuutena. Lisäsi sisäistä rikkautta. Sitä riitti jakaa toisillekin vielä vanhoilla päivillä. Kun vaskiveteläiset taannoin vierailivat vanhainkodissa, suoritti Raittis-Jussi ohjelmaosuutensa, lauloi Kotimaani ompi Suomi. Esitys oli niin vaikuttava, että joku läsnäolijoista kuiskasi vierustoverinsa korvaan: Kyllä toi Raittis-Jussi on ihan oopperan miehiä. Häntä ei voinut niinkään sanoa sanavalmiiksi, mutta kylläkin lauluun valmiiksi. Tästä tuore näyttö viime vuodelta. Hartaustilaisuus oli seuraintalolla. Kirkkoherra kyseli läsnäolijoilta, mitä me nyt oikein tekisimme, laulaisimmeko, jolloin Raittis-Jussi empimättä aloitti virren Herraa hyvää kiittäkää. –

Raittis-Jussin luonne, eiköhän se vain ollut niinkuin Vaskiveden lahden pohjukka, poukama, sulan veden aikaan, harvoin vaahtopäälaineita, vaan loivia, harvoja, hitaasti rantaa kohti keinahtelevia laineita, lajuja, jossain keskemmällä tai salmen suulla pieni tuulenvire.

Raittis-Jussi oli kotikyläänsä monin sitein juurtunut. Osallistui ja tuki yhteisiä rientoja, viimeisiin elonhetkiinsä asti. Kun kansanmusiikkipiiri kokoontui kansakoululle harjoituksiin, kuului hän kannustaviin kuuntelijoihin. Nyt on tämäkin penkinpää tyhjä. Raittis-Jussi on poissa, aikalaistensa merkittävä edustaja, kelpo kylänmies. Muisto hänestä säilyy mielessämme pitkään.

Ehtookellot,

– – – – – – levolliset.
Pium, paum, pium, paum...
Vielä viipyy ajatukset,
työn ja touhun tuoksinassa
– pium, paum, piumm...
raukee, – raukee kädet,
ote herpoaa.
Viikon rytmi selkeästi,
lepopäivä armiaasti, annetaan.
Sielu, mieli, ruumiskin,
terveyttä uhoaa, –
jos vain muistan järjestyksen,
Luojan luoman pyhityksen.
– Siitä virkuu elämä.
Pium, paum, pium, paum...

M. H.

Tarmo Saarimäki

Suunnittelun mahdollisuudet Virtain kehittämisessä

(Otteita Virtain Päivän pääjuhlassa pidetystä esitelmästä.)

Virtain kehittämisellä voisi lyhyesti ymmärtää virtolaisten elintason ja elämisen tason korottamista eli työllisyyden lisäämistä, palvelusten monipuolistamista, yleisesti viihtyvyyden lisäämistä, luontaisten kehitysedellytysten säilyttämistä jne.

Liioitellut esimerkit valaisevat kehittämistavoitteiden ja suunnittelutarpeen suhteita.

1. Mikäli teollisuustyöpaikkojen lisäämistä ei katsottaisi lainkaan tarpeelliseksi, vältyttäisiin teollisuusmaan hankkimiselta, sen osayleiskaavoittamiselta ja asemakaavoittamiselta. Niin myös vältyttäisiin kunnallistekniikan suunnittelulta. Säästettäisiin rahaa ja suunnittelutyötä.
   Jos tavoitteena on hyvin aktiivinen teollisuuden lisääminen, kuten viime vuosina Virroilla on ollut, joudutaan mm. laatimaan Virtain Ahjolan teollisuusalueen osayleiskaava ja sen pohjalta tarpeen mukaan asemakaavat, tarkistamaan kunnallistekniikan suunnitelmat ja sijoittamaan maaperän rakennettavuuden tutkimuksiin kustannuksia sekä selvittämään uusiakin teollisuusalueita mahdollisten tulevien suurhankkeiden sijoittamisedellytyksiksi.
2. Mikäli asuntotuotannon tavoitteissa tyydytään tähänastiseen kerrostalovoittoiseen asumismuotoon, ei omakotialueiden hankkiminen kauppalan omistukseen eikä myöskään alueiden osayleis- ja asemakaavoittaminen olisi tarpeellista. Päinvastainen tavoite eli pientalojen ja erityisesti omakotitalojen osuuden korottaminen asuntotuotannossa velvoittaa jatkuvaan lisämaahankintaan ja asemakaavoittamiseen. Tällä hetkellä asuntomaan tarve keskustassa on keskimäärin kuusi hehtaaria vuodessa pientalojen tavoiteosuuden ollessa 80 %.
3. Mikäli rantojen käytön tavoitteeksi riittää nykyinen vapaa kehitys rantojen rakentamisessa rantakaavalain säännösten rajoituksin, ei luonnollisestikaan tarvitse uhrata varoja rantayleiskaavan laatimiseen. Jos kuitenkin rantojen käytön tavoitteiksi asetetaan riittävien yleisten ja kyläkohtaisten uimaranta- ja virkistysalueiden varaaminen ja rantojen käytön matkailuelinkeinon edistämiseen tähtäävien edellytysten luominen sekä toisaalta rantojen käytön kehittämisedellytysten säilyttäminen, on mitä ilmeisintä, että rantayleiskaavan laatiminen on välttämätöntä. Suunnitteluun on uhrattava varoja.
   Mielestäni Virtain kauppalalla on riittävät taloudelliset ja henkiset voimavarat kohtuulliseen kehittämisnopeuteen tähtäävien tavoitteiden edellyttämään suunnittelutyöhön.

Virtain suunnittelun mahdollisuuksia vaikuttaa paikkakunnan kehittämiseen lisää seuraavien periaatteiden johdonmukainen soveltaminen.

1. Virtain kauppalan toimesta suoritettavasta suunnittelutyöstä päättää kauppalanvaltuusto ja suunnittelutyötä toteuttaa, ohjaa ja valvoo kauppalanhallitus.
2. Kauppalan laatimat suunnitelmat koskevat koko Virtain aluetta ja sen asukkaita. Siksi suunnitelmissa on otettava huomioon koko kauppalan alueen luonnonolot, maantieteellinen asema ja muut kehitysedellytykset sekä virtolaisten oma mielipide.
3. Suunnittelun on oltava sektorisuunnitelmia kokoavaa pitkäjänteistä ja kokonaisvaltaista. Kaikkien toimialojen toiminnan ja talouden ratkaisut maankäytön suunnitelmineen sekä toteuttamisohjelmineen kootaan keskitetyksi kauppalasuunnitelmaksi.
4. Suunnittelun on perustuttava monitahoiseen yhteistoimintaan valtion viranomaisten, kauppalan virkamiesten ja luottamusmiesten sekä kauppalan elinkeinoharjoittajien ja asukkaiden kanssa.
5. Suunnittelun on perustuttava tavanomaista perusteellisempaan kehittämistavoitteita määrittävään keskusteluun, oman paikkakunnan kehitysedellytysten arvostamiseen sekä aktiiviseen ja ennakkoluulottamaan kehittämistahtoon.
6. Suunnittelun on oltava ehdottoman avointa ja julkista. Julkista sen on oltava kaikissa työn vaiheissa, jotta virtolaisten vaikutusmahdollisuudet lisääntyisivät.
7. Suunnittelu on jatkuvaa.

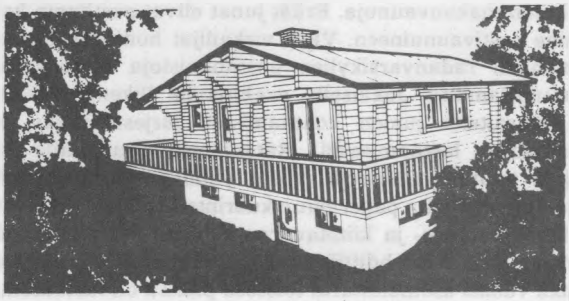

Yksilöllisiä omakotitaloja, huviloita ja saunoja

-CHALET Oy
VAINIONPÄÄN SAHA
34930 LIEDENPOHJA
934–56185

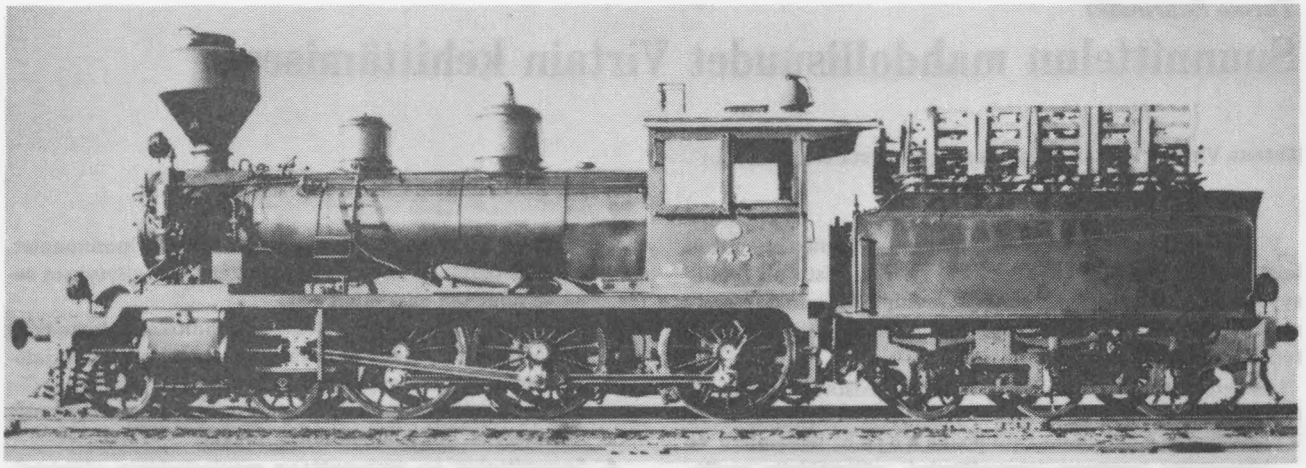

Matkustajajunaveturi Hk 2 n:o 443, joka palveli VR:tä 58 vuotta. Pori—Haapamäki-radalla se oli tuttu näky 40- ja 50-luvuilla. (Kuva Rautatiemuseo)

Heikki Kellomäki

Höyryveturien aikaan Pori—Haapamäki-radalla

Vuonna 1938 valmistuneella Pori—Haapamäki -radalla vetivät sen parina ensimmäisenä vuosikymmenenä junia höyryveturit. Siihen aikaan rautatie merkitsi Virroille ja sen radanvarsikylille paljon nykyistä enemmän. Oli monta miehitettyä asemaa ja pysäkkiä: Piili, Kotala, Mantilo, Virrat, Härkönen, Vaskuu ja Korte. Parhaimmillaan oli 6 matkustajajunaa kumpaankin suuntaan päivässä. Yhdessä yöllä kulkeneessa junaparissa oli jopa Pori—Pieksämäki -linjan makuuvaunuja. Eräät junat olivat postijunia keltaisine postivaunuineen. VR:n virkailijat hoitivatkin sivutoimenaan radanvarsikylien postitoimistoja kirkonkylää lukuunottamatta. Jokaisella miehitetyllä liikennepaikalla oli sivuraiteita junien kohtaamisten järjestämiseksi ja puutavaran lastaamiseksi. Ratapihojen reunamilla oli laajoja puutavaralansseja, joista yhtiöiden kuormaukset tapahtuivat ja joita paperipuun kuorinta keväisin vilkastutti. Myös kappale- ja kiitotavaran suhteen palvelutaso oli korkea. Siitä huolehdittiin kaikilla mainituilla paikoilla, minkä vuoksi asemalaiturin toisessa päässä oli lastaussilta ja siltä johti graniittitolppien varaan rakennettu kulkusilta asemarakennuksen päädyssä olevalle makasiinin ovelle. Liikenne oli vilkkainta Virtain asemalla, joka on edelleenkin jäljellä lähes sellaisenaan: erilainen makasiinirakennus, kauppaliikkeiden omat varastorakennukset sekä Ab J. W. Enqvist Oy:n suuri puuhiokevarasto, jonka salama poltti vuonna 1953. Mantilo ja Korte olivat veturien veden ja polttoaineen täydennyspaikkoja, josta muistona ovat vieläkin jäljellä punatiiliset vesitornit.

Kun liikennepalvelua ja teknisiä laitoksia oli näin paljon, oli myös henkilökuntaa oltava. Asemamiehitystä oli yhteensä noin 15 henkeä ja kunnossapitotehtävissä ratamestari, 7 ratavartijaa sekä topparoikissa vuodenajasta riippuen 20—50 miestä. Rautatieläiset asuivat asemayhdyskunnissa, 2—4 perhettä kussakin, ja toivat oman lisänsä niiden vilkkauteen. Matkustajajunia käytettiin paljon. Yksityisautojahan ei ollut, linja-autoliikenne oli radanvarsisuunnassa kehittymätöntä aina 50-luvulle ja kaiken lisäksi kylissä oli nykyistä enemmän asukkaita. Ihmiset asioivat postissa ja erityisesti sunnuntaisin tultiin postijunalle hakemaan päivän lehti. Pysäkinhoitaja sen jakoi toimistoluukustaan luetellen nimet osoitelapuista. Kun oma nimi kuului, vastattiin "täällä". Lauantai-iltaisin ja sunnuntaisin nuoriso kerääntyi matkustajajunien tuloaikoihin paikalle. Olipa mukana vanhempaakin väkeä.

Käytössä olivat siis höyryveturit. Tavarajunia vetivät keskiraskaat Tv 1 -veturit. Vuosina 1938—39 Tampella valmisti näitä vetureita suurehkon sarjan, joista numerot 939-948 tulivat käyttöön Pori—Haapamäki -radalle. Nämä kymmenen veturia tulivat 15 vuoden aikana radan varressa aikuiseksi varttuneen pikkupojan jokapäiväisiksi tutuiksi. Pullea kipinänsammutinsavupiippu pehmeästi pössöttäen ne vetivät tavarajuniaan. Vähän arkipäiväisiltäkin ne tuntuivat, ja niinpä radalla satunnaisesti liikkuneet muiden sarjojen veturit saivat osakseen tarkkaavamman huomion. Tv 1 oli VR:n voimakkaimpia tavarajunavetureita höyrykaudella. Voimaa tarvittiinkin Virtain alueen raskaissa nousuissa, joissa jyrkät kaarteet vielä lisäsivät vastusta. Niissä Tv 1:nkin voima saattoi huveta.

Pikkupoikien oli helppo kiivetä kävelyvauhtia kulkevan tavarajunan viimeisen vaunun puskureille kyytiin. Sitten piti vain pitää huoli siitä, että hyppäsi pois ennenkuin vauhti taas kiihtyi nousun loputtua. Tapa oli varmasti tunnettu monessa kohdin ratavartta. Kovimpia nousuja oli nousu Haapamäen suunnasta Simos- ja Siekkiskylien väliseen Isokallion leikkaukseen. Siinä sai lämmittäjä työskennellä ja kuljettaja olla tarkkana. Höyryveturille on ominaista se, että sillä on suuri vetovoima liikkeelle lähdettäessä, mutta nopeutta nostettaessa voima pienenee. Lisäksi nopeasti ajettaessa täyttä voimaa ei voi käyttää kuin lyhyen aikaa. "Täydellä höyryllä" ajo pudottaa kattilan painetta lämmittäjän ponnistelusta huolimatta. Jos mäki oli pitkä, kuljettaja joutui ajamaan täyttä tehoa pienemmällä teholla ja toisaalta varomaan vauhdin liiallista hidastumista. Usein kävi, että sekä nopeus että paine loppuivat ja täytyi pysähtyä keittämään uutta höyryä. Samalla käytettiin tilaisuutta nivelien voiteluun ja sitten tehtiin uusi yritys. Liikkeelle lähtö vastamäessä saattoi huonolla kelillä olla täpärällä, pyörät luistivat ja hiekkakuvusta oli puhallettava hiekkaa kiskoille.

Mainittu Tv 1-veturisarja poltti Kihniön Aitonevasta nostettua polttoturvetta. Liekö sitten helpottanut lämmittäjien työtä. Halkoja ainakin sai kovissa nousuissa mättää hyvää tahtia. Esimerkiksi nousu Mantilosta Isokallioon saattoi vielä niitä 2 kuutiometriä. Veden- ja puidenottopaikkoja Kortteella ja Mantilossa tavarajunat käyttivät epäsäännöllisesti. Usein illalla Haapamäeltä lähtenyt juna täydensi varastojaan jo Mantilossa niin, että saattoi sitten niiden turvin ajaa ohi nukkuvien asemien Poria kohti. Joskus pysähdyttiin ottamaan kuivia halkoja nousuja varten, jos ei oltu tyytyväisiä Haapamäeltä saatuihin.

Useissa tavarajunissa oli konduktöörivaunu ja siinä junamiehistö. Nämä junat jättivät purettavat ja lastattavat vaunut väliasemilla ja ottivat mukaansa lähtevät vaunut. Osa tavarajunista taas kulki ilman junamiehistöä valmiina junana läpi radan.

Matkustajajunia vetäneet Hk 2-veturit olivat oikeastaan aika siroja ja elegantteja vetureita. Niissä poltettiin halkoja ja niiden vetovoima ja huippunopeus 85 km/h olivat riittävät muutamavaunuisille junille mutkaisella radalla. Myös Hk 2:t muodostivat yhtenäisen numerosarjan 440-446. Ne oli Tampella valmistanut vuonna 1904, siis melkoisia veteraaneja. Niistä vei kuitenkin iässä voiton kaksi Hk 2:sta hieman eroavaa Hk 1-veturia, numerot 292 ja 293. Ne oli valmistettu USA:ssa vuonna 1900. N:o 293 oli käytössä Pori–Haapamäki -radalla vielä vuonna 1957, jolloin Suomen hallitus lahjoitti sen Neuvostoliittoon. Siinä oli Lenin paennut Pietarista Suomeen lämmittäjäksi naamioituneena. Veturi on nyt Leningradissa Suomen aseman ratapihalla suuressa lasikaapissa.

Matkustajajunissa oli vielä 40-luvun loppupuolella käytössä vanhoja pieniä "avokuistisia" vaunuja. Samaan aikaanja myöhemmin yksinomaan käytettiin tummanruskeita pystypaneloituja vaunuja, joita vieläkin on VR:n käytössä sisustukseltaan uusittuina. Vaunuissa oli II ja III luokka, jotka vastasivat nykyisiä 1. ja 2. luokkaa. III luokan penkit olivat kovia puupenkkejä, myöhemmin punakuvioisella plyysillä päälystettyjä, mutta edelleen kovia. Jostain syystä Pori–Haapamäki -radalle kulkeutui höyryvedon loppuaikoina Porkkalan vuokra-alueen läpiliikenteeseen varustettuja vaunuja. Niissä oli luukut, jotka vuokra-alueen läpi ajettaessa oli käännetty ikkunoitten eteen. Postivaunut olivat saman keltaisia kuin nykyiset postiautot, konduktöörivaunut olivat vihreitä. Useissa matkustajavaunuissa oli sähkövalon sijasta kaasuvalo ja lämmitys toimi veturista tulevan kuuman höyryn avulla. Vaunuosastojen seinillä emaloidut kilvet julistivat VR:n tapakasvatusta: "Älä sylje lattialle – Spotta ej på golvet". Nämä kilvet poistettiin kai 50-luvun loppupuolella. Aikaisemmin junan lähtiessä veturi vihelsi lyhyen lähtömerkin, kunnes tapa lopetettiin koko maassa samana päivänä joskus 50-luvulla. Ensimmäisinä päivinä sen jälkeen moni sai ottaa pikajuoksupyrähdyksen ehtiäkseen junaa, kun oli tottunut odottamaan kaikessa rauhassa lähtömerkkiä.

Jos matkustaja halusi jäädä pois pysäkillä tai seisakkeella, hänen täytyi ilmoittaa siitä veturinkuljettajalle viimeistään edellisellä pysähdyspaikalla. Ellei matkustajia

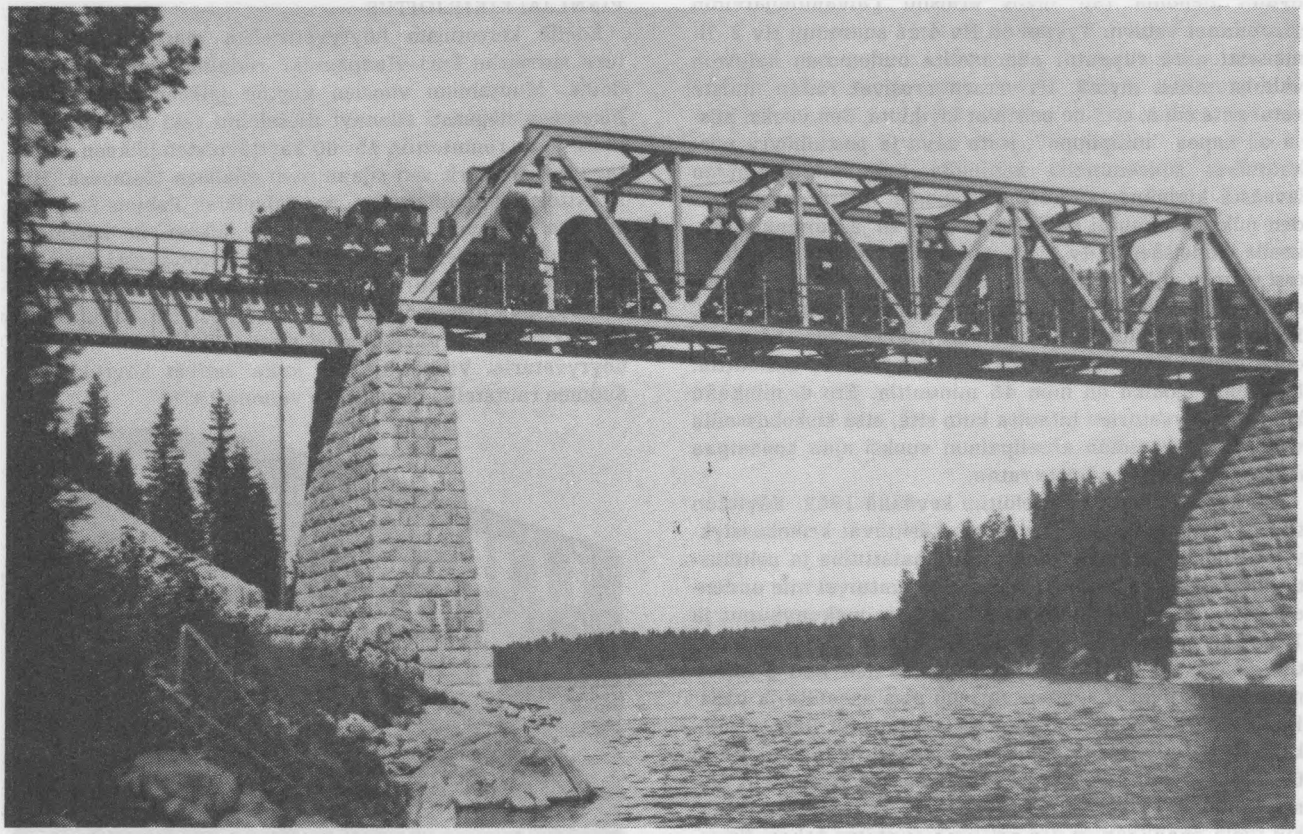

Tavarajuna Keiturin sillalla. Kuva on mahdollisesti ajalta, jolloin rata ei ollut vielä läpi saakka valmis, mutta liikenne oli aloitettu jo Virtain ja Porin välillä. Veturi n:o 259 on vetänyt junan oikea pää edellä Virroille, mutta joutuu palaamaan takaperin, kun Virroilla ei ollut kääntöpöytää. Toisaalta kysymyksessä voi olla radan viimeistelytöiden aikainen työjuna. Siihen viittaa poseeraajien lukuisuus. Kuva Pauli Hynysen kokoelmista. Sen on todennäköisesti ottanut asemarakennuksia rakentamassa ollut Myllyharju-niminen kirvesmies. Hän on ottanut radan rakentamistouhuista Virtain alueella runsaasti kuvia, joita löytyy Rautatiemuseostakin.

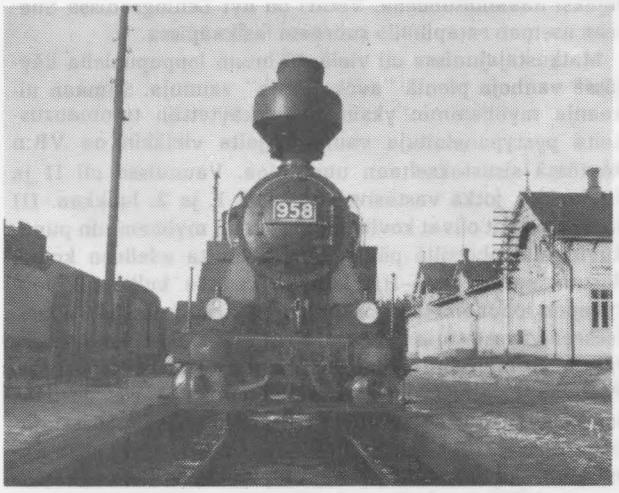

Höyrykauden kuva Haapamäen asemalta. Mahtaisiko kenelläkään olla samanlaisia kuvia Virtain asemilta. Kirjoittaja ei ainakaan nopealla etsimisellä onnistunut löytämään. (Kuva Heikki Heinosen kokoelmista)

ollut tulossa tai jäämässä, matkustajajunat ajoivat pysähtymättä ohi asemaa pienemmistä paikoista.

Yöjunat olivat makuuvaunujen vuoksi päiväjunia pitempiä, jopa 5–6 vaunua. Siis todella näyttävä juna tänä päivänä nähtävän yksivaunuisen kiskobussin rinnalla. Tarvittava suurempi vetovoima saatiin Hv 4-tyyppisistä keskiraskaista matkustajajunavetureista. 50-luvun puolivälin tienoilla tuli myös eräisiin päiväjunapareihin suuremmat veturit. Tyyppi oli Hv 4:ää suurempi Hv 2. Ilmeisesti niitä vapautui pääradoilta uudemman kaluston valmistumisen myötä. Hv-veturit erosivat radan muista vetureista siinä, että ne polttivat kivihiiltä. Sen vuoksi niissä oli kapea "hiilipiippu", josta savu ja poistohöyry purkautuivat suuremmalla kohinalla kuin puuvetureiden leveästä kipinänsammutinsavupiipusta. Tästä syystä niiden puksutus kuului kilometrien päähän ja varsinkin liikkeelle lähdettäessä Hv 2:n ensimmäiset henkäykset olivat tosi voimaa uhkuvia. Hv 2:n huippunopeus oli 95 km/h, jota ei kuitenkaan voitu käyttää radan salliessa vain 85 km/h. Kun katselee vanhoja aikatauluja, huomaa, että höyryvedolla matka Haapamäeltä Virroille vei noin 60 minuuttia. Nykyinen ajoaika on noin 45 minuuttia. Ero ei niinkään kuvaa höyryveturien hitautta kuin sitä, että kiskobusseilla voidaan kevyemmän akselipainon vuoksi ajaa kovempaa rikkomatta kevytkiskoista rataa.

Matkustajaliikenne dieselöitiin keväällä 1958. Käyttöön tulivat vetovaunun ja liitevaunun käsittävät kiskobussiyksiköt. Uudenkiiltävinä, kirkkaiksi maalattuina ja pehmustetuin penkein ne kulkivat nopeasti ja tuntuivat niin uudenaikaisilta. Samalla kuitenkin jäivät pois makuuvaunut ja 1. luokan osastot sekä postivaunut, joiden tilalle perustettiin Jyväskylä–Pori -postiautolinja. Saman tien postitoimistot muuttivat maantien varteen pois asemilta ja pysäkeiltä. Matkustajajunien lukumäärä supistui linja-autoliikenteen kehittyessä ja edelleen henkilöautojen yleistyessä 60-luvun alussa. Asema- ja pysäkkiseudut lakkasivat olemasta kylien tärkeitä keskuspaikkoja. Tavaraliikenne jatkui vielä ennallaan ja sen vaatima miehitys takasi lipunmyynnin ja lämpimät odotushuoneet matkustajille. Vuosina 1961–62 dieselöitiin myös tavarajunat ja VR siirtyi keskusasemajärjestelmään. Asteittain asemat muuttuivat pysäkeiksi ja pysäkit seisakkeiksi. Nykyisin Virtain alueella on vain yksi miehitetty asema, Virrat. Vain siellä hoidetaan kappale- ja kiitotavaraliikennettä. Täysiä vaunukuormia voidaan purkaa ja lastata myös eräillä entisillä asemilla, joiden lastaussivuraide on säilytetty. Näitten vaunujen paikallinen kuljetus tapahtuu Virroille sijoitetulla pienoisveturilla. Varsinaisiin tavarajuniin ja niistä pois vaunut kytketään Virtain asemalla. Ratapihojen sivuraiteet on suurimmaksi osaksi purettu, kiskot romuksi, pölkyt polttopuuksi. Samoin on käynyt lastaussilloille ja Kortteen ja Mantolan vedenottolaitteille vesitorneja lukuunottamatta. Asema ja pysäkkirakennukset ovat jäljellä vähän rapistuneina eivätkä alkuperäisessä keltaisessa värissään.

Asunnossa asuu VR:n eläkeläisiä, onpa niitä vuokrattu ulkopuolisillekin. Liikennepuolen henkilökunta on supistunut Virtain aseman 3 henkeen. Myös kunnossapitotöitä on tehostettu. Ne työllistävät nykyisin vain 8 henkeä.

Muutokset kuvastavat rationalisointia, jota VR on toteuttanut karsimalla vähän käytettyjä palvelujaan, jättämällä lyhyen matkan matkustajaliikenteen linja- ja yksityisautoille sekä hankkimalla uudenaikaista tehokasta kalustoa. Koko Suomen kansantalouden alalla samanlainen kehitys on johtanut korkeampaan elintasoon, sosiaaliseen turvallisuuteen, parempaan koulutukseen, hyvien maanteiden rakentamiseen jne. Kuitenkin se on merkinnyt myös sivukylien tyhjentymistä, koulujen sulkemista ja monien palvelujen huononemista taajamien ulkopuolella. Virroilla radanvarsikylät ovat kokeneet tämän muutoksen ehkä muita kyliä selvemmin.

PIENI JÄLKIKIRJOITUS

Edellä kerrotuista höyryvetureista matkustajajunaveturit siirrettiin Pori–Haapamäki -radalta ensin muille radoille. Muutamien vuosien käytön jälkeen matkustajaliikenteen nopeasti edennyt dieselöinti teki ne tarpeettomiksi ja ne romutettiin 45–60 käyttövuoden jälkeen. Tv 1 -tavarajunaveturit sen sijaan ovat edelleen olemassa. Hiilikäyttöisiksi muutettuina ne palvelivat Pohjois-Suomessa aina 70-luvun alkuvuosiin. Sen jälkeen ne siirrettiin Puolustuslaitoksen varastoihin sen toivottavasti toteutumattoman tilanteen varalta, että kansainvälisen kriisin seurauksena dieselpolttoaineen saanti estyisi. Tällä tavoin on paketoitu tai paketoidaan noin 250 iältään nuorinta höyryveturia. Viimeisinä ne, jotka vetivät höyrykauden Suomen rautateillä päätökseen vuonna 1975.

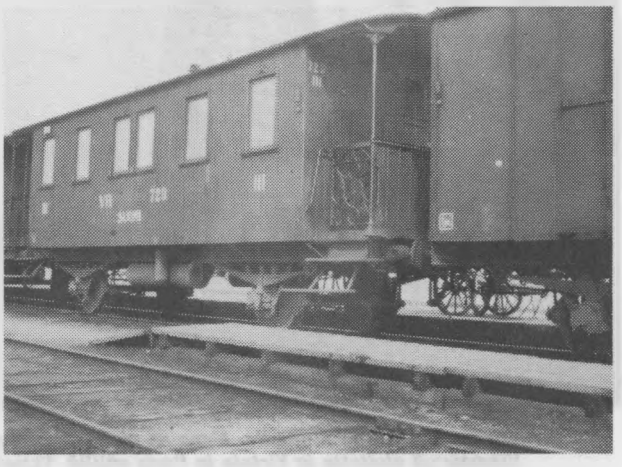

Vielä 40-luvun lopulla matkustajajunissa oli käytössä näin siroja vaunuja. Huomaa koristeelliset portit vaunun avonaisilla päätysilloilla sekä luokkaa osoittavat roomalaiset numerot. (kuva Heikki Heinosen kokoelmista)

VANHAT VALOKUVAT KERTOVAT

Kuuppavaunujen täyttöä Puttosharjulla.

Lapiomiehiä ratatyömaalla.

Tukkisumaa setvimässä.

Näin saattoi käydä jo ennenkin.

VANHAT VALOKUVAT KERTOVAT

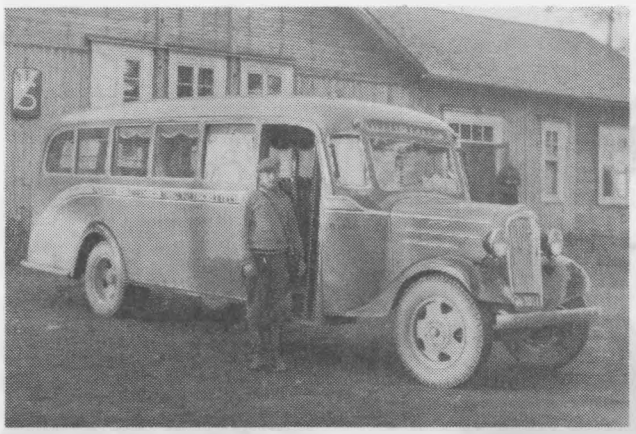

Hannu Ykspetäjän Chevrolet vuosimalli 1936 auttoi aikalaisiaan liikennöimällä reitillä Vaskivesi—Virrat—Killinkoski—Ähtäri.

Vuosisadan alussa Killinkoski näytti näin romanttiselta aidasaitoineen Nauhatehtaan lähiympäristössä.

Pellon raivausta kuokkimalla 20-luvun Vaskiveden Heinämäessä.

Anselm ja Siiri Morri seurulaisineen esittelemässä upeita pyöriään valokuvattaviksi.

Puintiväkeä riihen edustalla hengähtämässä Killinkoskella n. v. 1938.

Alex Aallon leipomo Virroilla v. 1911.

Maria Räntilä:

Isoäidin kertomaa

Lapsuudestani muistan, kuinka isoäiti sukkaa kutoen kertoi meille lapsille omasta lapsuudestaan ja nuoruudestaan Ylä Liedenpohjassa, kuinka hän kulki eräänä vuonna paimenessa kesän jokaisena arkipäivänä.

Tämä tapahtui siihen aikaan kun kaikkien talojen karjat vielä kävivät metsälaitumilla paimenen mukana. Niinpä silloisen Ylä Liedepohjan isäntäkin palkkasi tavallisesti keskenkasvuisen pojan, joka kävi karjan mukana metsässä ja kaskimailla kaikkina arkipäivinä. Sunnuntaiksi lehmille oli aidattu "haka", että paimen sai silloin vapaata joko kirkkoon mennäkseen tai viettääkseen muuten sunnuntain vapaasti.

Eräänä huhtikuun aamuna sanoi isoäidin isä, kun kaikki väki oli tupasalla: "Nyt minä en täksi kesäksi enää palkkaa paimenta, kun on kaksi aikuista piikaa, ja Anna-Liisakin jo ripillä käypä. Saavat tytöt olla vuorostaan paimenessä." Kukaan ei puhunut siihen mitään, mutta kun isäntä oli mennyt kamarin puolelle, sanoi Miina, palvelijoista vanhempi: "En minä ainakaan ala paimeneksi", johon vastasi Reeta, nuorempi tytöistä: "Enkä minä, ei siitä ollut pestatessakaan puhetta, että paimeneen tarvitsee." Tämän kuuli isoäitini Anna Liisa ja sanoi: "Minä kuljen kyllä paimenessa, jos minun pellavani reirataan. Mitä sillä on väliä mitä tekee, talon työtähän se on."

Kun sitten karja laskettiin ulos, lähti Anna-Liisa kudin kädessä ja kontti selässä. Kontissa oli evästä ja kirves. Kirves täytyi aina olla paimenella mukana kaiken varalta. Näin alkoi paimenen kesä. Anna Liisa ajoi lehmät Urtin mutkasta Naulaojan suuntaan meheville rantalaitumille ja antoi heleän lauluäänensä kajahdella, johon kaiku vastasi etäisen vuoren rinteestä tuoden laulajan äänen kertosäkeenä takaisin. Näin jatkui puolikesään, mutta eräänä iltana paimenen astellessa kotiin sanoivat koti-ihmiset heti: "Nyt susi on ollut karjassa, kun Anna Liisan ääni on aivan käheä." Niinpä sitten saatiinkin kuulla koruton kertomus. Anna Liisa oli huomannut kuinka lehmät tulivat rauhattomiksi ja alkoivat ryhmittyä vasikat keskelle, suuremmat ja voimakkaammat eläimet kuin suojaksi ympärille. Siitä paimen katselemaan mitä oli tulossa. Samassa hän huomasi metsän laidassa suurikokoisen suden vaanimassa nälkäisin silmin. Mutta Anna Liisa ei ollut neuvoton. Hän alkoi huutaa minkä jaksoi. Hän huusi ja heilutteli ilmassa kirvestä, jonka terä kiilteli auringonpaisteessa. Hän huusi ja huusi niin kovaa, että ääni lopulta petti, mutta pahin oli kin jo voitettu. Peto kääntyi ja loikkasi metsään.

Seuraavana päivänä paimen ajoi karjansa toisaalle, istahti kaatuneelle puun rungolle ja vikkelät sormet kutoivat sukkaparin toisensa jälkeen. Näitä Anna Liisa myi syksyn tullen, ja ansaitsi sievoiset taskurahat. Kun viljat oli korjattu ja niittymaille kasvanut odelma, ei lehmiä tarvinnut enää metsässä paimentaa. Siitä lähempää voi jo käydä kotonakin syömässä.

Tämä pieni tarina kaikessa koruttomuudessaan on vilkaisu virtolaiseen menneisyyteen sadankahdenkymmenen viiden vuoden taakse.

Virtolaista sananparsintaa

Auta Simonen Korhosta, auttoihan Siikalainenkin Mantiloista.

Tuuralainen tuuppas Siikalaisen silmäkkeeseen. Siitä Morri murisi ja manasi sitä Mantiloinenkin.

Ähkyy ja paukkuu kun Purran akan makkara.

Niemen piikaen "rumpsu" kuulosti tällaiselta: Morrri Morrri Morrri Hauhuuuuu uu...

Niin kaik, kun akka pesi paitaani: piti olla vällyssä sen aian.

Näläkäisiä vieraita ennustaa pöydälle jäänys suupala.

Napakairan reiästä läpittel lentää pyy mailmanlopun erellä.

Naapuri ei haastannuh hautajaisiinsa, varrokkoon – kuollaan sitä vielä meilläkin.

Nakkilan kirkon vaiheilla om montaa asiaa yritetty aprikoira.

Nalakki ja nilikkeri sama seikka, olokoom mikä välissä.

Neuvos siä poikias porroo syömään ja syö ittek kuumaa tuhkaa.

Nerkonen seon vielä meirän poika työntekkoon – nenänsäh hätinä pystyy niistämään.

Nelikko täyteen, eikö yhtään kukkua.

Nenäparka aina vaarassa, silimäkullan sentäs Luoja varielee.

Nelitahti tappo ikivanha riihikonsti.

Neliättävetävänä hevonen alakaa käyrät täyrestä.

Neon eri miehet rumihin tekijät ja pesijät.

Niin aina niin, nimesi Niini Aatu kun akkoneen oijaan kaatu.

Niin onkin tiesi Lonki kun istu kivellä ja onki – niin onkin lippo parreek kun onki.

Niittäjä voittaa leherentaittajan aina jos viis heinää katkee yhyrellä huitasulla.

Niin sitä vetelee kun kytökuokalla lepänkannosta tervaa.

VIRTAIN ENSIMMÄISET NAISYLIOPPILAAT

Ensimmäinen virtolainen naisylioppilas oli Tyyni Maria Nyström, syntynyt Ikaalisissa 8/2 1880, kuollut 23/3 1956. Hän oli Virtain kruunun-voudin Johan Abraham Nyströmin ja tämän toisen vaimon Hanna Maria Ottelinin tytär. Hän tuli ylioppilaaksi v. 1902 ja toimi sekä voimistelun että piirustuksen opettajana.

Toinen virtolainen naisylioppilas oli filosofian maisteri Aino Katri Karolina Rokio (Gelander), syntynyt Virroilla 25/12 1887 nimismies Kaarlo Mikael Gelanderin ja Aina Sofia Törnqvistin tyttärenä. Hän pääsi ylioppilaaksi v. 1906.

Filosofian maisteri Aura Elina Sievänen on kolmas virtolainen naisylioppilas, tullen ylioppilaaksi v. 1908. Hän syntyi Virroilla 8/5 1886 ja kuoli 20/10 1964, ja oli kansakoulunopettaja Fredrik Sieväsen ja Hanna Andelinin tytär.

Kaikki nämä kolme ovat tulleet ylioppilaaksi samasta koulusta, Tampereen Suomalaisesta Tyttökoulusta (myöhemmin tunnettu nimellä Tampereen Tyttölyseo).

Vanha sairaala.

Armi Sievänen

Virtain ensimmäisen sairaalan alkuvaiheita

Olin 17.9.-76 ensi kertaa käymässä Virtain terveyskeskuksessa. Uutta ja kaunistahan siellä oli. – Se on siis kolmas sairaala Virroilla. Toisen rakentamisen muistankin hyvin ja ennen kaikkea innostuneen touhun sen varustelujen aikaansaamisessa. Talkoo- ja ompeluseuratyönä tehtiin paljon. Vanhan sairaalan lamppujen polttimot keitettiin saippuavedessä, jossa seassa vihreitä herneitä – siis hernevellissä – ja kirkasta ja puhdasta tuli. Vanha sairaala jäi silloin pois käytöstä sairaalana.

Nyt siirtyy ajatukseni ennen muuta tuohon ensimmäiseen sairaalaan, joka on jo purettukin. Matti Kankaanpää kävi ottamassa siitä kuvan, kun nurkkalautoja jo irroitettiin. Tuon muodon se sai, kun se korjattiin, mm. korotettiin ja otettiin käyttöön synnytysosastona. Noin viisisataa virtalaista on siellä nähnyt päivänvalon.

Vielä suuremman kunnioituksen se ansaitsi sen vuoksi, että se oli ensimmäisiä kunnansairaaloita maassamme. Tohtori Soininen kirjoitti Punaisen Ristin lehdessä peräti, että se oli maamme toinen kunnansairaala. Ensimmäinen kunta, joka päätti perustaa oman sairaalan tai sairastuvan kuntaansa oli Ruovesi, ja seuraavana vuonna sellainen perustettiin Virroille. Kuntakokouksen pöytäkirjoista otin asioista selvää.

27.12.1888 keskusteltiin Virtain kunnan kokouksessa "josko kunnanlääkäri olisi kuntaan tarpeellinen". Viitasaaren kunta oli jo vuonna 1882 ensimmäisenä palkannut kunnanlääkärin itselleen. Maamme säädyt olivat vuoden 1885 valtiopäivillä tehneet anomuksen, että valtionapua myönnettäisiin sekä kunnanlääkärien palkkaamiseen että sairashuoneiden tai sairastupien perustamiseen ja ylläpitoon kunnissa. Ruoveden kunta esim. oli jo samana vuonna syksyllä saanut 400 markan suuruisen vuotuisen apurahan. Virroilla kunnanlääkärin virka julistettiin ensimmäisen kerran haettavaksi 24.11.1890. Samalla päätettiin pyytää palkkaukseen valtionapua 1500 mk vuodessa; toisen 1500 mk maksaisi kunta. Virkaan oli vain yksi haki-

ja, 'herra' Emil Broms Ilomantsista. Häntä kuntakokous 23.2.1891 ei hyväksynyt, ei myöskään Ruoveden kunnanlääkäri Kaarle Kocks'in ehdotusta, että hän sitoutuisi 1200 mk:n vuotuismaksusta tulemaan kerran viikossa Virroille antamaan lääkärinapua. Virka julistettiin uudelleen haettavaksi 23.3.1891. Kuntakokouksessa 18.7.1892 valittiin sitten kunnanlääkäriksi kahdesta hakijasta A. Falcken. Hän oli Virtain ensimmäinen kunnanlääkäri.

Sairashuoneen rakentamisesta keskusteltiin kuntakokouksessa 26.10.1891. Kun sitten näköpiirissä oli lääkärin saanti, päätettiin sairashuone perustaa kokouksessa 21.1.1892. Aluksi saatiin vuokrahuoneisto Kalettoman talosta, missä haittasi heti alkuun tilan ahtaus. Ohjesääntö Virtain sairashuoneelle laadittiin 13. 8. 1892. Kokouksessa 20.9.1892 piti käsitellä "missä järjestyksessä jo päätetty sairashuone raketaan ja milloin", mutta asia jäi käsittelemättä, kun tohtori ei tullut kokoukseen jättämään lausuntoaan.

Johtokunta valittiin 24.10.1892. Uuden sairaalan piirustukset hyväksyttiin 10.4.1893. Päätettiin pyytää valtionapua 200 mk (75 mk sänkyä kohti).

10. 9. 1892 määrättiin ("Sairas Huoneen Hoitajalle (söö-teskalle)" vuotuinen palkka. Se oli 225 mk kunnalta, 75 mk kunnanlääkäriltä, yhteensä 300 mk vuodessa rahana sekä vapaa asunto, valo, lämpö ja sama ruoka kuin sairaille. "Sairaanhoitajattaren tulee alistua palkkasäännön alaiseksi noudattamalla Armollista asetusta, annettu tammikuussa 1865 isännistä ja palkollisista, niin ettei kunta sitoudu muuta maksamaan kuin pyykin pesun."

Vuonna 1896 oli Virroilla kirurgin kurssin käynyt hoitaja Olga Kiljunen, joka avioitui Vaskiveden koulun opettajan Paavo Laukkasen kanssa. Lokakuussa 1898 piti valiokunta sairaanhoitajan palkkaa, joka oli jo 540 mk vuodessa, liian suurena. "Kun seuraava henkilönmuutos syntyy, yritettävä saada sopiva henkilö 400 mk:n palkalla". Ei muuta apua kuin palvelijatar. Pyykinpesusta ei siis vastaisuudessa makseta. Ylläpito tulee kalliiksi. Valtionapua sairaanhoitajan palkkaamiseen pyydettiin v. 1899 tohtori Zweybergin kehotuksesta.

Vuonna 1893 esitettiin valitus kunnanlääkäristä, ettei häntä tavata kotona. Määrättiin vastaanottoajat. Ellei lääkäri noudata niitä, uhkaa irtisanominen. Sairashuoneen rakentaminen päätettiin lykätä seuraavaan vuoteen. Samana vuonna tohtori Falcken ilmoitti, että nimeänsä ilmoittamaton "Arvoisa henkilö" on lahjoittanut Virtain sairashuoneelle 2000 mk. Sen vuosikorot saisi käyttää satunnaiseen sairasapuun: ruokaan tai lääkkeisiin. Niin saatiin "Virtain sairashuoneen lääke- ja ruoka-apu Rahasto". Oli myös rovasti Duchmanin rahasto silmätautisia varten.

Marraskuussa 1893 keskusteltiin jälleen aloitettaisiinko sairashuoneen rakentaminen vai vuokrattaisiinko Järviseltä huoneet tai käytettäisiinkö siihen tarkoitukseen kansakoulun käsityöhuonetta.

20.1.1894 päätettiin viimein, että sairashuone rakennetaan uudesta piirustusten mukaan. Manttaalin omistajat velvoitettiin tuomaan rakennukseen tarvittavat hirret. Sairashuoneen paikka jäi kirkonkokouksen päätettäväksi,

Entinen kunnanlääkärien asunto. Purettu v. 1976.

kun rovasti A. Nyholm suostui seurakunnan kirkonkokouksen mieltä kuultuaan antamaan paikan virkatalon maalta.

1894 valmistuneessa sairaalassa oli kaksi melko suurta 5 vuodetta käsittävää huonetta, toinen nais- ja toinen miespotilaita varten, sekä pieni leikkaussali. Niin pieni, että jouduttuamme kovan hoitajapulan aikana Kotilaisen Helmin kanssa vain muutama harjoittelukuukausi takanamme olemaan mukana tri Torkkolan leikkauksessa, jossa oli mukana myös kaksi lääketieteen opiskelijaa, jännitimme kovasti minne päin pahoinvoiva opiskelija – sittemmin kirurgi ja suuren sairaalan ylilääkäri – mahtuu pyörtymään. Hoitajan huone sieltä täältä koottuine valkoisiksi maalattuine huonekaluineen oli myös pieni. Keittiö oli tilava. Siellä asui myös sairaalan apulainen kun mitään vinttikerrosta ei ollut vielä rakennettu.

Sairaala oli pieni, se huomattiin jo esim. 21.10.1899, jolloin pöytäkirjoissa on merkintä, että sairaalan laajennus päätettiin jättää toistaiseksi. Se jäi vuoteen 1919. Vuonna 1921 uusi sairaala vihittiin.

Niin häviää vanha. Myös Tohtoria varten tehty rakennus, jonka hanke eli jo v. 1896, on purettu viime talvena. Sitäkin on tullut vallan ikävä, kun se näkyi nykyisen asuntoni ikkunaan ja toi mieleen paljon muistoja monen kunnanlääkärin perheen ajalta. Mutta se on maailman meno varsinkin nykyaikana.

Sairaanhoitaja ja kissa vanhan sairaalan hoitajan huoneessa.

Luotettava verraton ostospaikka Centrum on myös jouluna 1976

kuluttajan oma

E CENTRUM

Nuorisoseuraväkeä torvisoittokuntineen v. 1910.

70 vuoden takaista toimintaa Virroilla

Matti Kankaanpään pari poimintaa vanhoista sanomalehdistä

Vuosisadan alussa Virroilla ei ollut omaa paikallista sanomalehteä. Virtain uutiset oli luettava Tampereella, Jyväskylässä, Vaasassa tai Helsingissä ilmestyvistä lehdistä. Se, mitä nämä lehdet kertoivat saattoi olla hyvin sattumanvaraista. Ne antavat kuitenkin hyvän kuvan sen ajan elämästä. Seuraavassa muutamia virtolaista elämää kuvaavia kirjoituksia Tampereen Sanomista vuodelta 1906. Lehdessä oli useita kuntakokouksia käsitelleitä kirjoituksia, mutta keskityn tässä urheiluun ja muuhun harrastustoimintaan liittyviin kirjoituksiin. Osasta olen ottanut vain pienen katkelman, pari kirjoitusta kokonaisina.

Maaliskuun 3. päivänä Tampereen sanomat kirjoitti Virroilta:

"K i l p a - a j o t j a h e w o s n ä y t t e l y. Laskiaistiistaina w.k. 27 pnä toimeenpani Wirtain maanwiljelysyhdistys Ala-Soinin tilalla Wirroilla rawikilpailut sekä hewosnäyttelyn,... Tilaisuudessa kirjoitettiin rawikilpailuihin osanottajiksi 16 hewosta. Rata, joka oli Metterinjärwen jäällä, oli 1069 metrin pituinen ja kahteen kertaan juostawa. Koko aamupäiwän, samoin kuin edellisinä päiwinä wallitsi erittäin tuima lumipyry, mutta juuri kun kilpailut alkoiwat, taukosi pyry; Ilma oli kuitenkin raskas, painawa, joten ennätystä ei woinut hyväksi toiwoa. Rata oli hywässä kunnossa lukuunottamatta pientä wesipaikkaa..."

Lopuksi lehti luettelee vielä tulosluettelon ajajien ja hevosten nimineen. 29. maaliskuuta:

"WIRRAT. Wirtain maanwiljelysyhdistyksen piiriosaston perustamista warten oli Toisweden paikallisasiamies maanwilj. O. Ala-Soini kutsunut kokoon t.k. 25 p:wän illaksi taloonsa paikkakunnan asiaaharrastawia. Täällä päätettiin osasto perustaa ja kirjoitettiin jäseniksi kymmenkunta henkeä. Samalla päätettiin myös kiertäwän karjakon hankkimisesta paikkakunnalle y.m. alustawista toimenpiteistä."

Toukokuun 8. päivänä kirjoitetaan, että "meillä on paljon epäasiallisia nimiä talollisillakin, joita omistaa supi suomalainen talonpoika" ja kehotetaan sukunimien suomentamiseen. Juuri 70 vuotta sitten oli voimakas sukunimien suomalaistamisaika. Kirjoitusta noudattaneita esimerkkejä varmaankin löytyisi.

Kesäkuun 7. päivänä lehti selostaa helluntaina pidettyjä Virtain nuorisoseuran arpajaisia, heinäkuun 14. päivänä metsäpaloa Toisvedellä, elokuun 9. päivänä Liedenpohjan nuorisoseuran arpajaisia, ja kertoo, että 31. heinäkuuta oli päätetty perustaa meijeri Herraskosken kanavansuuhun. Heinäkuun 19. päivän numerossa oli seuraava Virtain uutisia käsitellyt kirjoitus:

"Isänmaallinen kokous Wirroissa. Wirtain nuorisoseuran kutsusta saapui t.k. 15 pnä seuran talolle kirkonkylään kuntalaisia keskustelemaan ja päättämään kysymyksestä josko wirtolaisten keskuuteen täällä katsottaisiin tarpeelliseksi perustaa Suomalaisuuden liiton haaraosastoa. Kutsussa oli ilmoitettu, että tilaisuus, jossa tästä asiasta keskustellaan ja päätetään, aljetaan kello 3:lta iltapäiwällä, mutta kun yleisö saapui witkaan, woitiin kokouksen menoon ryhtyä wasta kello 4 1/2.

Tilaisuudessa aljettiin laululla "Jos sydän sulla puhdas on", jonka jälkeen tohtori Wäinö Woionmaa selwin piirtein alusti kysymyksen. Kun alustus oli esitetty loppuun, awasi hra Kiwiranta, Tampereelta, kokouksen. Kokoukselle puheenjohtajaksi walittiin tohtori Rapola ja sihteeriksi awaaja Kiwiranta. Kun oli luettu liiton mallisäännöt, tehtiin päätös, että osasto perustetaan. Päätöstä toteuttamaan ja osaston tehtäwiä alulle panemaan walittiin kuusihenkinen toimikunta ja tuli siihen walituksi kaksi henkilöä kustakin paikkakunnan kolmesta eri puolueesta, nimittäin: kauppias H. Mäkinen, tohtori Rapola, rakennusmestari A. Grip, kiwityömies A. Leino, r. mestarinharjoittelija R. Peltonen ja säästöpankinkamr. A. Kankaanpää.

Kaikki wastainen osaston toiminta jätettiin walitulle toimikunnalle siksi kunnes seuraawa kokous tulee pidettäwäksi.

Yleisöä tilaisuuteen oli saapunut harwinaisen wähän, — ehkä piakkoin ja muutoinkin waillinainen ilmoitus saattoi olla syynä siihen. Toiwottawaa olisi, että uusi toimikunta saattaisi asiat niin, että seuraawa kokous tuli yleisöstä rikkaampi.

Wirkistäwää sadetta saatiin t.k. 16 pnä. Kaswillisuus olikin ihan nääntymässä pitkien kuiwien tähden. Heinänkorjuuhommat sade nyt wähä keskeytti."

Tämän kuten seuraavankin kirjoituksen nuorisoseuran kesäjuhlista on voinut kirjoittaa vain paikalla ollut henkilö. Kirjoittajia sen ajan lehdet eivät yleensä ilmoita. Torstaina 23. elokuuta Tampereen Sanomat kirjoitti:

"WIRRAT: Nuorisoseura wietti wiime sunnuntaina kansan- ja wuosijuhlaansa. Ahkerasti oli hommattu, somistettu ja harjoiteltu ohjelmanumeroita. Jo edellisenä iltana liput liehuivat, koiwut ja suuret waulat koristiwat juhlatalon, ja komea kunniaportti kirjoituksineen: terwe, nuoriso, näkyi kauaksi. Mutta kun saapui sunnuntai, niin satoi wettä kuin kaataen. Tästä huolimatta kertyi wäkeä awara juhlasali parwineen täyteen. Ja ankarassa sateessa sitten suoritettiin urheilukilpailut: ampumakilpailu rahapalkinnoilla ja kolmiottelut kahdessa sarjassa, palkintona mitalleja.

Klo 6 alkoi wuosijuhla torwisoittokunnan soittaessa porilaisten marssia ja marseljeesin, jonka jälkeen Lauri Itäranta lausui juhlarunon. Kolme neitosta jakoiwat kilpailujen palkinnot: kolmiottelussa (kuulantyönti, keihään- ja diskonheitto) 1:sen M. Niemi, 2:sen Eedi Alanen, 3:nnen M. Herranen. Kolmiottelussa (500 m. juoksu, pituushyppy ja wisapallonheitto) 1:sen Lauri Itäranta, 2:sen H. Martin, 3:nen M. Herranen ja 4:nnen Eedi Alanen. — Lyseolainen K. Kiwiranta piti puheen nuorison itsekaswatuksesta ja welwollisuuksista. Esitettiin komea kuwaelma Fjalar kuningas. Näytelmä Kokkowuorella esitettiin mainiosti; warsinkin naisosien esittäjät saiwat kiitosta osakseen. Nuorisoseuran pilalahden "Maailman ympäri" päätoimittaja luki lehtensä pää- ja siwukirjoitukset; mahtawa melodraama "Wedenpaisumus" nostatti naurun ja ilon helinän sekä tinttamareski lauluineen Wirtain torwisoittokunnasta ja sen matkoista nosti riemun tuwan lakehen. Lopuksi esitettiin tilaisuutta warten sepitetty kaunis kuwaelma — pukutanssi telttoineen, nuotioineen, lauluineen ja soittoineen.

Ja sitten tanhuiksi ja hypyiksi pistettiin, aina pikkutunneille asti kesti lystiä. Illan ja yön pimeässä räiskyiwät raketit ja ilowalkeat sekä muut pamaukset. — Apteekkari Otto Bruun ja kapteeni J. W. Pettersson lahjoittiwat torwisoittokunnan rahastoon torwien ostosta syntyneiden welkojen lyhentämiseksi siewän summan, josta torwisoittokunta lausuu heille sydämellisen kiitoksen."

Vaikka lehden antama kuva tapahtumista on varmasti yksipuolinen siinä mielessä, että monia tapauksia jää täysin huomiotta, antaa se varsin monipuolisen kuvan omalla tavallaan tuon ajan elämästä. Numerosta 28. elokuuta voi poimia tiedon, että Lyyli Härkönen Wirroilta valittiin Jyväskylän seminaariin oppilaaksi, 22. syyskuuta lehti selostaa Virtain Yleisen Osuusliikkeen r.l. varsinaista syyskokousta, 4. lokakuuta varsinaista kuntakokousta, mainitsee 16. lokakuuta, että uusi toiminimi on Karl Herman Mäntynen, maakauppias Wirtailla; lokakuun 18. päivän numero kertoo, että "Ompeluseura warattomien kansakoululaisten awustamiseksi on Koron lukupiirissä perustettu kaksikin, toinen Koron ja toinen Waskuun kylään..." Marraskuun 15. päivän numerossa on kirje Virtain Patalanmajasta, jossa selostetaan Koron kansakoululla pidettyjä iltamia. Toiminta 70 vuotta sitten Koronkylässä oli vilkasta, kuten joulukuun 20. päivän numerosta tehty seuraava poiminta osoittaa:

"WIRRAT: Lainakirjaston kokous pidettiin t.k. 16 pnä. Kun Luoteen ja Koronkylissä on näihin asti ollut yhteinen lainakirjasto... jaettaisiin eri kirjastoiksi... — Tämän näin syntyneen "Koronkylän lainakirjaston" kannatusyhdistyksen esimieheksi walittiin opettaja Y. K. Peltonen, johtokunnan jäseniksi: torp. M. Rientola, torpp. A. Mäkinen, rwa Ksenia Peltonen, työm. A. Jytilä, torp. W. Hawanka ja taloll. K. Wasku ..."

Lopuksi poiminta Tampereen Sanomista 18. lokakuuta 1906, joka osoittaa, että vahinkoja urheilukilpailuissa sattui silloin kuten nykyajan Ruotsi–Suomi maaotteluissa:

"Onnettomuus urheilujuhlisssa. Waskiweden kylän Luoman talossa t.k. 1. pnä toimeenpannuissa urheilukilpailuissa käwi niin onnettomasti, että talokas Aapo Tanhua-Tyrkkö heitti keihään talokas Manu Hawangan selkään. Tämmöisten tapausten pitäisi olla waroituksena urheilujuhlille saapuwalla yleisölle pysyttelemään siksi paljo etäämmällä, tai ainakin takapuolilla, sillä siinä woi pian käydä hullusti."

Edellä olleet katkelmat antavat kuvan 70 vuoden takaisesta virtolaisesta elämästä sellaisena kuin sen yksi sanomalehti voi välittää. Niistä voi kukin lukija hakea itse yhtymäkohtia ja eroavuuksia tämän päivän toimintaan. Lukija voi itse tuumia kysymystä, onko maailma muuttunut paljon näiden vuosien aikana. Minun mieleeni nämä lehtipoiminnot toivat pari kysymystä. Ensinnäkin mahtaakohan joku vielä muistaa kirjoituksessa mainittuja henkilöitä tai tapauksia. Toiseksi, mahtaako Nuorisoseuran (Virtain Urheilijain) tm. hallussa olla säilynyt voittajaluetteloita näistä jokavuotisista urheilukilpailuista, joita eräinä vuosina sanotaan jopa Virtain mestaruuskilpailuiksi. Itse olen hieman koonnut lehtitietojen avulla tällaista luetteloa, mutta siinä on vielä puutteita.

Karjanhoitokurssilaisia Havangalla 27. 3. 1928.

Pentti Laurell:

Havangan pienviljelijäyhdistyksen toimintaa

Yli 50 vuotta on tämä yhdistys toiminut. Paljon on tapahtunut niin kylämme kuin koko yhteiskunnan kohdalla tänä aikana. Mielestäni suurin muutos maatalouden kohdalla on ollut voimakas koneellistuminen ja erikoistuminen. Silloin kun tämä yhdistys otti ensiaskeleitaan hankittiin jo ensimmäisiä koneita, jotka olivat juurikasharoja, hevosvetoisia jyriä, viljan lajittelijoita ym. sen ajan tarpeellisia yhteiskäyttöön soveltuvia välineitä.

Kun katselee pöytäkirjoja 50 vuoden ajalta, havaitsee toiminnassa selvästi ns. kausivaihteluita. Ensimmäistä noin 14 vuoden kautta voi sanoa aatteellisen ja taloudellisen ajattelun ja toiminnan kaudeksi. Silloin oli juurikasvien ja koekenttien aika. Molempiin oltiin kiinnostuneita ja tuloksia alkoi näkyä niinkuin vanhempi väki varmaan hyvin muistaa.

Tämän yhdistyksen perustaminen tapahtui syyskuun 9. päivänä 1925 Havangan kansakoululla. Silloisista perustajajäsenistä on vielä elossa Vihtori Myllylä ja Yrjö Taipale.

Oman toimitalon hankkimisesta on ollut suunnitelmia alkuvuosista ruveten, kuitenkin vasta vuosina 1956 ja 1957 suunnitelmista tuli totta. Rahoitusta järjestettiin keräyksin ja arpajaisin. Talkootunteja tehtiin lukematon määrä. Suurimman työn asiassa teki Paavo Rautanen ollen silloin rahastonhoitajana ja rakennustoimikunnan puhj. Tontti ostettiin Jalo ja Tuovi Niemeltä 1952, tontin hinta silloista rahaa 60 000 mk, ja siihen sisältyi myös rakentamisessa tarvittava sora. Samoilta myyjiltä ostettiin myös vanha riihi rakennustarpeiksi. Kalle Taivaljärveltä ostettiin lautaa ja piirua 70 000 mk edestä ja olisi tästä puumäärästä saanut vaikka omakotitalon tehtyä. Paljon olisi rakennusajalta muisteltavaa, mutta pääpiirteet siitä.

Sanon vielä jonkun sanan ajasta, joka ehkä oli niitä kaikkein vaikeimpia.

Tarkoitan vuosia 1939–45. Kaikesta oli pula, kaikkea toimintaa leimasi epävarmuus. Silloinen puheenjohtaja Yrjö

Puutarhakurssilaisia Väli-Havangalla 30-luvun alussa.

Taipale olisi niistä varmaankin paras kertoja. Kuvaavaa sen ajan kurssitoiminnalle oli kekseliäisyys, pidettiin vanhasta uutta – köydenteko, tallukoittenteko ym. ajalle ominaisia kursseja.

Yhdistyksellä on ollut kirjastotoimintaa, samoin opinto- kerho- ja näytelmätoimintaa. Joskus kun muistelee näitä menneitä vuosia ja niiden vaikeuksia, tulee ajatelleeksi mitä ne ovat antaneet meille mukana olleille ja kyläkunnalle, ainakin yhteistyöhaluja ja kykyä sopeutua kukin tavallaan toisiinsa yhteisten asioitten parissa. Omassa kohdassani näen ne 30 vuotta, jotka olen ollut mukana oppivuosina, niin kuunteluoppilaana kuin osallistuvanakin. Pöytäkirjoista löytyisi paljonkin mielenkiintoista kerrottavaa, mutta olen tähän koonnut vain jonkin verran hajatietoja. Olenkin sitä mieltä, että jonkun pitäisi haastatteluin ottaa tallelle nauhalle sitä muistitietoa, jota vielä olisi saatavana ja jota ei pöytäkirjoista löydy, sillä se on myös kylämme ja yhdistyksemme historiaa. Toivottavasti joku 10 vuoden päästä esittää tällaisessa tilaisuudessa sellaisen historiikin.

Vierailulla Jalasjärven maatalousnaisten päivillä.

Elsa Mäkinen:

Tarinaa Rantakunnan pienviljelijäyhdistyksen 50-vuotistaipaleelta

Vuonna 1925 perustettiin Pohjasselän ja Vermasjärven ympäristöön Rantakunnan pienviljelijäyhdistys. Näin kauan on työtä tehty. On ollut mukana ukkoja ja akkoja, moni on jo nurmen alla. On touhuttu pellon ja tuvan puolella, opittu tekemään keitot ja salaatit ja ompeluhommat. Laitettu kuntoon puutarhat. Toimintasarka on varsin laaja: AIV-kurssit, kyntökilpailut, lannoituskokeet, viljelykiertoja ja happamuusnäytteitä. On saatu oppia lehmien, sikojen, lampaiden ja kanojen hoitoon. Neuvojien käyntejä vuosien varrella on aikamoinen määrä. Yhdistykseltä saa lainata kaikenlaiset vehkeet: sorkkasakset, maitokuumepumput, salvupuukot, perunarassit, pellavaloukut ja perunajauhomyllyt. Viljat voi lajitella ja apulannat kylvää. Tiilien tekoon löytyi koneet. Virkistyspuoli on aina ollut mukana. Retkiä on tehty pitkin Suomea, näyttelyt käyty ja kaupungit katsottu, uitu ja saunottu Ainalassa. Iltamia pidettiin ennen usein, ohjelmat saatiin omasta takaa, puheita, runoja ja näytelmiä ja orkesterikin omasta kylästä. Ompeluseuroissa tehtiin lapasia ja sukkia. Miehet veistelivät kauhoja ja kirvesvarsia. Markalla sai kahvit. Lopuksi laulettiin ja piirileikkiä mentiin. Kaikille lystiä riitti. Vielä kannattaa mainita haasteajot, joita pidettiin monena vuotena. Työhevosilla ajettiin kilpaa Äijännevan hevosten kanssa. Kilpailtiin suuresta ja komeasta pokaalista. Koitos oli kova ja tosi, miehillä hiki, kun joskus ei järvikään ollut kunnolla jäässä.

Vaikka alue ei olekaan yhdistyksellä mitään rintamaita, pellot pienet ja hallakin uhkaa, aina on kuitenkin uskottu maahan. Kolmas polvi jo yhdistyksessä jatkaa, tarvitaan sitä vielä pitkän aikaa. Toivotaan sille hyvää matkaa.

Ylämylly hevosaikaan.

Matti Rantanen:

JÄÄHDYSKOSKEN VAIHEITA
Alamylly täyttää 100 vuotta

Jäähdyspohjan Majajärvestä laskee 12 metriä alempana lainehtivaan Jäähdyslahteen yli 30 järven ja lammen vesistä koostuva Jäähdyskoski, jota myös myllypuroksi kutsutaan. Puron varrella on kaksi myllyrakennusta, joista toinen, Alamylly, täyttää ensi vuonna 100 vuotta. Tämä sai minut, Alamyllyn viimeisen myllärin pojan, kirjoittamaan "kirjeen myllystämme". Samalla kuitenkin kurkistan koko myllypuron vaiheisiin. Aluksi on syytä todeta, että Jäähdyskosken varrella on ollut asutusta jo kivikaudella. Siitä on osoituksena tältä ajalta peräisin olevat palaset, jotka nyt ovat Kansallismuseossa.

Mutta loikataanpa sieltä kivikaudelta suoraan viime vuosisadalle, jonka lopulla koski oli varsin tehokkaassa käytössä. Joen yläjuoksulla jylhän kauniissa solassa sijaitsi silloin ns. tamppimylly, jossa tampattiin sarkaa vesivoimalla ja kovalla jyskeellä. Sarasta oli kuulemma tullut niin vankkaa, että siitä tehdyt housut pysyivät pystyssä, vaikkei miestä ollut housujen sisässä. Tästä tamppimyllystä nykyiset varttuneimmatkin paikkakuntalaiset muistavat vain lapsena kuulleensa puhuttavan, eikä siitä enää ole jäljellä kuin muutama kivipaasi joen pohjalla.

Seuraavaksi Jäähdyskosken vesi joutui pyörittämään Ylämyllyn vesiratasta. Ylämylly on rakennettu ovessa olevan vuosiluvun mukaan. v. 1867, joten se täyttää ensi vuonna jo 110 vuotta. Mylly toimii edelleen, mutta sitä on useaan otteeseen modernisoitu. Vesiratas on korvattu turbiinilla ja myllyyn on hankittu uudenaikainen ohrankuorimakone ja vasaramylly. Ylämyllyn rakennutti Valkeajärven talossa asunut kruununvouti Nyström. Mylly ehti olla useammallakin omistajalla ennen kuin nykyisen myllärin Heikki Rantasen isä Juho (Rantapappilan poikia) osti sen viime vuosisadan vaihteen tienoilla. Hän rakennutti yhtiökumppaneiden kanssa myllyn taakse myös sahalaitoksen, jonka vesipyörä sai käyttövoimansa samasta ruuhesta kuin myllykin. Saha koitui kuitenkin Juho Rantasen kohtaloksi. Hän sai tapaturmaisesti surmansa sen koneistossa v. 1914. Tämän jälkeen sahan koneisto myytiin pois.

Myllyn ruuhesta saatavalla vedellä käytettiin pärehöylää aina viime vuosikymmenen alkuun asti ja 1930-luvun alussa Ylämyllyn yhteyteen rakennettiin pieni sähkövoima-

laitos, josta saatiin valovirtaa itselle ja muutamaan naapuriin. Sähkölaitos on yhä käyttökunnossa.

Mainittakoon tässä yhteydessä myös, että Ylämyllyn alapuolella oleva kivisilta on rakennettu jo 1920-luvulla Kaapo Pöyhölän toimiessa hankkeen puuhamiehenä. Silta on täyttänyt lisääntyneen liikenteen vaatimukset nykypäiviin asti.

Jäähdyskosken alajuoksulla oli viime vuosisadalla pieni yhden kiviparin käsittänyt jalkamylly. Sen lahottua naapurin silloinen isäntä Aapo Uotila rakennutti sen tilalle vuosina 1876—77 nykyisen Alamyllyn. Entisen jalkamyllyn 10 osakasta osallistuivat rakennustyöhön ja luovuttivat myllyä varten puutavaraa saaden taloilleen ja torpilleen korvaukseksi ikuisen ilmaisen jauhattamisoikeuden myllyssä. Alamyllykin ehti olla usealla omistajalla ennenkuin isoisäni Antti Rantanen palattuaan viisi vuotta kestäneeltä Amerikan matkaltaan osti siitä puolet Johannes Olkkoselta v. 1894 ja toiset puolet Kaapo Heikkilältä 1896. Antti Rantasen kuoleman jälkeen isäni Lauri osti myllyn perikunnalta jatkaen sillä jauhattamista vuoteen 1955.

Alamylly on 3-kerroksinen vesiratasmylly, jossa on kaksi kiviparia ja ohrankuorimakone. Mylly on säilynyt lähes alkuperäisenä rakenteeltaan. Se on kuitenkin käytössä ollessaan vaatinut jatkuvaa uusimista ja korjausta. Esimerkiksi välitysrattaiden hampaat on tehty puusta, joten niitä on jouduttu usein uusimaan. Myös vesiruuhi on rakennettu kahdesti uudelleen. Alkuperäiset myllynkivet oli tehty luonnonkivestä, mutta 1910-luvulta alkaen on käytetty tehdasvalmisteisia kiviä.

Tämän vuosisadan alussa Alamyllyssä kävi jauhattajia aina Pourunperältä ja Ruoveden Peskalta saakka. Vilja tuotiin jauhettavaksi talvisin reellä, kesäisin se soudettiin veneellä tai tuoda töyssytettiin kovapyöräisillä kärryillä. Tällöin saattoi vääräleukainen myllymies tokaista:

— Akka sitoi säkinsuun niin huonosti, että jouduin itse sitomaan sen matkalla kymmenen kertaa uudelleen.

Siihen aikaan pitkämatkaiset jauhattajat odottivat usein koko päivän jauhoja mukaansa, ja myllyn vaiheilla riitti elämää ja iskettiin tarinaa. Mutta mylly on nähnyt myös ankeat ajat: Molempien maailmansotien aikoihin myllärit joutuivat elintarvikesäännöstelyn vuoksi valvomaan asiakkaidensa kotitarvejauhatuksen määrää. Tämä tapahtui asiakkailla olleiden kuponkien perusteella. Tarkastajat puolestaan valvoivat myllärin toimintaa.

Myös Alamyllyssä käytettiin vesivoimaa monella tavalla hyödyksi. Myllyn takana toimi tämän vuosisadan alkuvuosiin asti meijeri, jonka kirnu sai käyttövoimansa myllyn rattaista köyden välityksellä. Sen sijaan separaattoria joutuivat maidontuottajat itse väntämään. Meijeri oli rakennettu joskus myllyn valmistumisen jälkeen eikä se siis ollut kovin pitkäikäinen. Erään muistitiedon mukaan se oli ehkä toiminut vain kesäisin, kun siihen aikaan lehmät eivät talvella paljon maitoa tuottaneetkaan heikon ruokinnan ja keväällä tavallisesti tapahtuneen poikimisen vuoksi. Nykyään meijeristä ei ole jäljellä juuri muuta merkkiä kuin jääkellari, mikä vielä varsin myöhään toimi Lintuloilla samassa tarkoituksessa.

Alamylly tänään.

Alamyllynkin ruuhen vesi käytti vuosisadan alkupuolella pärehöylää ja 1930-luvun alkupuoliskolta lähtien pientä turbiinia, joka puolestaan pyöritti tasavirtaa tuottavaa sähkögeneraattoria. Aluksi sähköä käytettiin vain omassa taloudessa, mutta myöhemmin sitä johdettiin myös muutamaan naapuriin, mm. kansakoululle. Sähkövalo oli kuitenkin heikkoa varsinkin kuormituksena olleiden lamppujen määrän lisäännyttyä. Sähköllä ladattiin myös asiakkaiden akkuja, joista silloin saatiin käyttövoima radioon.

En malta olla samalla kertomatta, että jo ensimmäisen maailmansodan aikoihin Jäähdytyspohjassa sijaitsevaan kunnalliskotiin oli saatu sähkölaitos, josta muutaman vuoden ajan johdettiin valovirtaa muutamiin taloihin. Johtona oli sama piikkilanka, joka oli aikaisemmin toiminut kirkonkylän ja Kurjenkylän välillä puhelinjohtona! Silloisessa sähkövalossa ei kovin tarkkoja puhdetöitä tehty, kun valolähteenäkin toimivat hiililankalamput.

Alamyllyn sähkölaitoksen turbiini pyöritti 1940-luvulla ajoittain myös perunamyllyä. Näin saatiin perunajauhojen valmistusta varten syntymään mäskiä paljon nopeammin ja vaivattomammin kuin käsikäyttöisillä perunamyllyillä. Perunoita käytiin jauhattamassa nykyisen kauppalan keskustasta saakka.

On hämmästyttävää todeta kuinka nopeasti äskeiset hyvätkin konstit ovat muuttuneet historiaksi ja entistä paremmat on keksitty niiden tilalle. Suurista sähkövoimalaitoksista johdettu sähkö pyörittää nyt useita erilaisia koneita, kun tuo pyörivä liike-energia vielä muutama vuosikymmen sitten saatiin seudullamme yleensä aikaan vain koskien äärellä.

Vähitellen hiljentyneessä Jäähdyskoskessa polskuttelevat nyt rauhoitetut kalat.

Kirjoitus perustuu lähinnä kirjoittajan isän haastatteluun v. 1970.

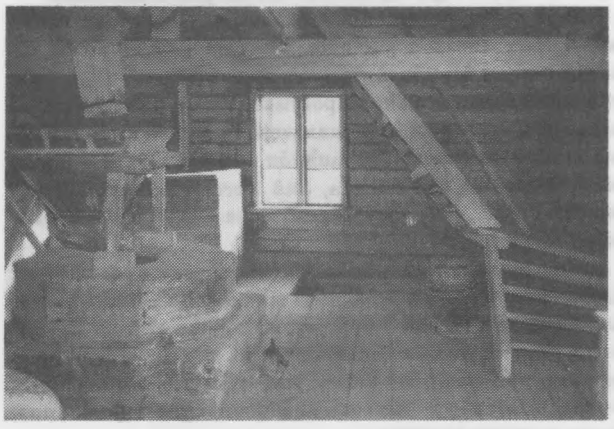

Hiljentyneen myllyn tunnelmaa.

Mauno Lahtinen:

HERRASKOSKEN IDYLLI

"Kun Herraskosken sillalla tanssattiin
niin peli se meni rikki.
Kun Ylätalon tyttöjä halattiin
niin Alatalon tytöt ne itki".

Tähtitieteellinen määrä vettä on virrannut Herraskosken sillan alitse siitä lähtien kun asiat olivat tässä mallissa. – Ruojukenkä ja yksipohjainen pieksu iskivät tahtia puiseen sillan kanteen. Laulun tahdissa mentiin jotakin vanhaaloikkaa tai peukalovalssia. Alhaalla vyöryi Herraskoski laulaen omaa lauluaan. Kosken partaalla seisovat ruhtinaskoivut tavoittelivat oksillaan ohi juoksevaa vettä. – Keskikesän ilta oli lämmin ja idylli mitä täydellisin.

Mutta sillalla tömistävän nuorisojoukon idylli oli pahasti uhattu. Mahtava sähköyhtiö oli nimittäin iskenyt silmänsä Herraskoskeen ja sen vapaina juokseviin voimiin. Patorakennelma oli suunniteltu vesiväylän poikki, ja niin alkaisivat sähkömyllyt pyöriä! – Tämä houkutteleva näkymä kiehtoi sähköyhtiötä, jota edusti hovineuvos C. von Numers. Tämä mies pisti toimeksi. Hän lähetteli kyselykirjeitä Länsi-Hämeen piiri-insinöörille. Hän tilasi piirustuksia ja suunnitelmia.

Hovineuvoksen asia näytti etenevän suotuisissa merkeissä. Kosken rannalla juoksenteli miehiä mittavehkeittensä kanssa, ja sitä mukaa iskettiin paaluja maahan kiinnekohtien merkeiksi. – Syyskuun 11 päivänä vuonna 1918 Hydrograafinen laitos suoritti mittaukset Herraskosken vesimassojen juoksunopeudesta. Sillä hetkellä vettä virtasi 15500 litraa sekunnissa – vähänveden aikana ainoastaan viisi tuhatta. Mutta Toisvesi oli luonnollinen vara-allas, josta kevään tulvavedet juoksutettaisiin tasaisesti ympäri vuoden.

Seuraavana vuonna alkoi kuitenkin ilmestyä hankaluuksia hovineuvoksen suunnitelmiin. Kesäkuussa 1919 hän sai vastaanottaa kirjeen, jossa piiri-insinööri Emil Graeffe ilmoitti että mikäli pato rakennetaan, niin samalla on myöskin rakennettava uittoränni sekä kalaporras voimalaitoksen viereen. Niistä ei kuitenkaan tule pitkiä, koska putous on pienenpuoleinen. Tämän lisäksi ilmeni vielä yksi pahanpuoleinen este, ja ehkäpä juuri se pakotti von Numers'in perääntymään...

Kosken rannalla olevan myllyn omistaja, mylläri Nurmi, teki nimittäin tiettäväksi että puolet koskesta kuuluu hänelle. Mitään patoja ei siis rakennella ilman hänen suostumustaan. – Tähän väitteeseen ei tietenkään oikopäätä uskottu, mutta silloin mylläri löi pöytään sellaiset paperit, että jo tokeni!

– Hän esitti kaksi kuvernöörin päätöstä omistusoikeudestaan, sekä kaksikin eri kauppakirjaa. Tuorein kauppakirja oli vuodelta 1912, jolla puolet Herraskoskea siirtyi leskirouva Gelander-Jalavalta mylläri Nurmen omistukseen. – Hovineuvokselle lähettämässään kirjeessä piiri-insinööri vakuutteli tälle, että Nurmi näyttää niin ollen todellakin omistavan osan koskea. Lisäksi hän painotti, että parhaassa tapauksessa yhtiö voi saada käyttöönsä vain puolet vesivoimasta, koskapa myllärin osuus jää pois laskelmista.

Niinpä sitten suunnitelmat raukesivat ja entinen rauha palasi Herraskosken partaille. Nuorten joukko palasi takaisin omaan idylliinsä, ja taas saattoi tanssi jatkua niin että hiekka rohisi pieksun pohjissa. Ja mylläri Nurmi oli nähtävästi tyytyväinen omaan vesimyllyynsä eikä välittänyt ryhtyä osakkaaksi mihinkään sähkömyllyyn. – Liekö juuri tämän miehen ansiota, että Herraskoski on säilynyt luonnonvaraisena? Siinä tapauksessa kiitos tälle kaukonäköiselle miehelle!

Ne monet virtolaiset, jotka elämänsä ajan ovat nähneet kosken kuohuvan, eivät kiinnitä siihen paljonkaan huomiota. Onhan se alati sama vyöryvä virta, joka aikojen kuluessa on ottanut monia ihmisuhrejakin. Silloin siihen kyllä luodaan ylimääräinen katse, joka ilmaisee kunnioitusta, pelkoa ja vihaa. – Herraskoskella on kyllä raju luonne, mutta verraton kauneus.

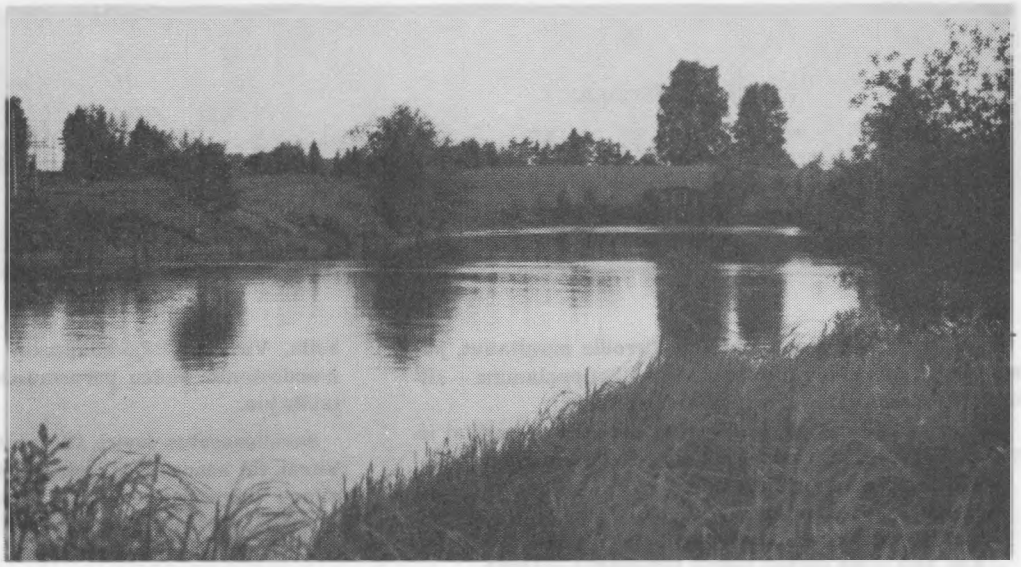

PORTTI MAAILMALLE

Jääkauden hahmoittelemana poluntapaisena lienet ollut aikasi alussa. Karjalaumat ovat löytäneet jalkojensa alle jotakin tukevampaa ja siitä sait itsellesi rungon. Tieherratkin sitten aikanaan hyväksyivät sen kiitokseksi karjalaumojen löydöstä. Siinä siis olet kirjoitukseni ja muistojeni portti vuosisatamme alunajoilta. Niittylänmutka.

Siitä mutkasta ovat esiintulleet monet merkittävätkin tapahtumien tuojat Soininkylän elämään. Siitähän se postimieskin hevosineen, rattaineen ja kallisarvoisine kuormineen saapui joka arkiaamu. Pontus tarkasti kuorman heti tuoreeltaan ja kauppias-Toivon avustamana vei oman osuutensa Ylä-Soinin isännän käteen. Samasta portista ovat esiintulleet kaikki kyläläisten juomat, kahviaineet, sokeritopat ym. tärkeä tavara. Tukkipäälliköt-kin ovat sen mutkan sivuuttaneet ostosmatkoillaan ja kiireesti tietenkin kun toisen firman miehet ovat kuullun juorun mukaan liikkeellä. Soininkylän isäntien metsät kun piti saada omakseen pikkurahoilla ja oli saavuttava vähän niin kuin varkain. Sieltähän se saapui aikoinaan siinä 1916—17 keisarin kaartikin tekemään tihutöitä kaivattamalla juoksuhautoja kylään. Sen perässä tuhannet maanisännät renkeineen valtiovallan määräyksestä tekemään 2-viikkoisine työpanoksineen kerrallaan, hävittämään toisten isäntien maita ja mantuja. Valmista tästä työstä myös tuli vaikka työtahti oli laiskuudessaan alapuolella arvostuksen. Paljon vahinkoa saatiin aikaan. Kuinka haisivatkaan talojen ja tupien edustat monen vuoden ajan noiden töiden loputtua. Monet ovat ne askeleet, joita Soininkylän miehet ja naiset tekivät matkalla Killinkosken tehtaisiin ja takaisin. Siitä samasta ikimuistoisesta portista joka vuosi vapunpäivänä tulivat ne liehuvat liput, jotka hyvin muistamme. Tehtaiden Vappu kun piti pitää aina Soininkylässä. En vieläkään ymmärrä miksi tässä kylässä. Menihän sen ukko-valtion tiet muihinkin suuntiin.

Kerran meille Soininkylän pojille tuli katsomista kun Sillman'in Verne istui korkealla massapaalikuorman päällä ja ajoi leuka komeasti pystyssä Ardenni-hevosia, kaksi yhden kuorman edessä. Ei tuntenut "köyhiä ylioppilaita", niin oli mies ylpeä. Kulmalan isännän väkivahva ruuna Purakas-piirillä otti sitten luulot pois. Veti paksussa hangessa tienaukaisijana yksin massakuorman. Sanottiin, että meni kuin tyhjää vaan. Tietenkin asiaankuuluvasti vähän liioitellen. Mutta suuri Juselius-säätiö sai maksaa oppirahat, kun osti nuo suuriruhoiset ylpeydet. Sieltähän Niittylän mutkasta ovat esille putkahtaneet monet viehkeät tyttölapsetkin, joista sitten leivottiin ehtoisia emäntiä Soininkylän taloihin. Sieltähän saatiin Juhani Ahtiluodon, tuhattaiturin mukana jouluvalokin kerran Soininkylään. Kovin olimme sytemässä kosken niskalla kun se aikoi hyytämällä pilata asian. Mutta saatiin kuitenkin jonkinlainen valoisuus pysymään ja sehän se uutuus, se sähkövalo oli parasta.

Kylästä lähtijöitä myös on ollut erilaisissa elämän tilanteissa. Myöhemmin jo vainajiakin saateltiin Niittylän mutkan kautta Killinkosken uudelle hautausmaalle. Leivänhakuun maailman turulle on myöskin ehkä suurin osa lähtijöistä. Itsekin olen sen mutkan kautta lähtenyt eräänä lokakuun lopun päivänä kun piti ehtiä marraskuun 1 päiväksi maatalouskouluun kaukaiseen Kurkijoen pitäjään. Kylmä, syyssateinen, yhä yötämyöten pimenevä oli tuo ikimuistettava ilta matkalla silloiselle Ostolan asemalle. Talot, niin pienet kuin suuretkin sammuttelivat valojaan. Asemalla paloivat vain välttämättömät. Suuri ja kirkasvaloinen oli vain Pohjanmaan postijuna, kun se aikataulunsa mukaisesti kaarti komeasti asemalle. Pari naishenkilöä laski laiturille. Minut, maailmalle lähtijän otti. Sillä matkalla sitten pääasiassa olen. Hyvin monilla lähtijöillä on sama vaikuttaja, sama määrääjä ja se on nälkä. Kauneimmatkaan näköalat, kauneimmatkaan maisemat eivät viehätä tuon määrääjän hääriessä ympärillä. Minunkin piti valita äitini suuren kotitilan vellikello tai tehtaiden pilli ohjenuorakseni, mutta hylkäsin molemmat.

Toivotan Sinulle Niittylänmutka seuraksesi voimakkaita, terveitä ja oman seutukuntansa hyväksi työskenteleviä virtolaisia.

Kun pääsky taas kesän tultua saapuu naapuriksesi, etsi oi Niittylänmutka paras pesäpaikka sille jo lehdittyneessä lehdossasi.

Paavo S. Haavisto

Arja Vesterinen:

Keitä ollaan ja missä asutaan

En ole varmaan ainoa muualta Virroille muuttanut, jolle heti alkuunsa tuli vaikeuksia tämän kauppalamme – silloin maalaiskunnan – nimen taivuttamisessa.

Nyt jo vakiintuneena virtolaisena höristelen korviani istuessani Lastusessa Tampereen linja-autoasemalla.

– Meneekös auto Virtaalle?

– Juu, Virtaille mennään.

– Menen sieltä Virtoon kautta kotihin.

– Kas, kun ei ole yhtään tuttua virtailaista autossa.

– Ne on ne virtoolaiset semmoista väkee...

On muotoja jos jonkinlaisia. Selitystä tähän on etsitty siitä, että nimen harvinainen perusmuoto – monikollinen Virrat – ja siitä johtuvat paikallissijat ovat sekaantuneet ja synnyttäneet uusia muotoja.

Yleiskielen mukainen ja virtolaisten itsensäkin käyttämä Virrat: Virtain: Virroilla on länsisuomalaisen taivutuksen mukainen. Perusmuotoa käytetään paikannimistä vähemmän kuin genetiiviä ja paikallissijoja. Esim. Virtain kirkolla, Virtain pitäjä/kauppala. Näistä kielitajumme on muodostanut uuden perusmuodon Virtai-; Virtai/lla, Virtai/lle jne.

Savolaisasutus levisi 1500-luvulla kohti länttä. Myös Virrat sai osansa tästä ekspansiosta. Se näkyy joissakin nimen taivutusmuodoissa: Virrat: Virtain: Virroissa tai Virroilla. Näistä -oi-muodoista syntyi harvinainen Virtoiasu.

Eteläpohjalainen murre vaikuttaa etenkin kuntamme pohjoisosassa. Täällä pohjalaismurteiden vaikutus muovasi muodot Virtaa tai Virtoo: Virtaan/Virtoon: Virroolla/Virtoossa: Virtoohin.

Yhtä monta muotoa on meistä asukkaista käytetty. On virtolaisia, virtoolaisia, virtailaisia, virtalaisia jne.

Mutta jos haluat hienoksi heittäytyä, niin muistapa, että kauppalallamme on ruotsalainenkin nimi Virdois. Joten, mieluimmin miten vaan.

Ota täysi hyöty Yhdyspankin palveluista

Käytätkö pankkia aina vain sillä samalla vanhalla tavalla? Mahdollisuuksia on toki paljon enemmän.

Esimerkiksi: Voit jättää kaikki toistuvat maksusi Yhdyspankin hoidettavaksi. Tarvitset vain käyttötilin ja **maksupalvelusopimuksen.**

Käy meillä niin kerromme, miten juuri sinä eniten hyödyt Yhdyspankin palveluista.

YHDYSPANKKI

Moisio-Tyrkön asuinrakennus viime vuosisadalta.

Lyyli Mesimäki:

MUISTELMIA VASKIVEDEN TYÖVÄEN-YHDISTYKSEN ALKUTAIPALEELTA

Viime vuosisadan vaihteessa levisi maassamme työväenaate nopeasti. Kaikki syrjäseutujenkin asukkaat havahtuivat. Perustettiin työväenyhdistyksiä, jotka lähettivät puhujia, agitaattoreita, kuten heitä kutsuttiin, työväestön keskuuteen selostamaan uutta aatetta ja sorretun työväestön asemaa.

Virroillekin perustettiin kymmenen työväenyhdistystä. Vaskiveden ty. on yksi niistä, täyttänyt jo 60 vuotta.

Kuten yhdistyksillä yleensä, myös työväenyhdistyksillä piti olla kokoontumispaikka. Ensin kokoonnuttiin toimihenkilöitten luona. Innostus aatteeseen oli suuri ja tilat kävivät ahtaiksi. Talolliset, joilla oli isommat asuinhuoneet, pian huomasivat, että kiertävät puhujat levittivät sellaisia atteita ja asioita, jotka eivät olleet heille mieluisia. Siksi he olivat vastahakoisia antamaan huoneitaan käytettäväksi. Täytyi ryhtyä keräämään rahaa oman talon hankkimiseksi. Ensiksi pidettiin iltamia, joista saatiin vähän rahaa. Sitten päätettiin pitää arpajaiset. Mutta kuka antaa talonsa? Vaskivedellä löytyi kuitenkin yksi isäntä Aleksi Moisio-Tyrkkö, joka antoi talonsa arpajaisten pitoon. Muistan, että ne olivat suuret juhlat. Yleisöä oli valtavasti. Miespiha, joksi silloin kutsuttiin umpeen rakennettua pihaa, alkoi käydä jopa ahtaaksi. Neljällä portilla olivat lipunmyyjät ja ovimiehet. Pihassa pidettiin päiväjuhla. Vieras puhujakin oli, jota kuunneltiin henkeä pidätellen. Eteisessä oli puhvetti. Siellä myytiin yhdistyksen naisten toimesta kahvia, kahvileipiä, voileipiä, hedelmäkeittoa ja limonaadia. Omakohtaisena muistona on mielessäni voileivän päällä ollut meijerijuusto, johon tutustuin tällä tavoin. Se oli mielestäni pahaa. Syljin sen pois suustani. Illalla oli ohjelmallinen iltama suuressa tuvassa. Yleisömenestys oli jälleen hyvä. Juhlien loputtua kysyttiin talon vuokraa. Moisio-Tyrkkö ei ottanut sitä, koska yleisö oli esiintynyt mallikelpoisesti, eikä mitään ollut rikottu. Vaskiveden työväenyhdistys piti kokouksen ja päätti, että työväki leikkaa Moisio-Tyrkön rukiin kiitokseksi myönteisestä suhtautumisesta. Pyydettiin, että isäntä vain ilmoittaa, koska ruis on kypsää. Talon väen ei tarvitsisi osallistua työhön ollenkaan. Moisio-Tyrkössä alkoi tohina. Emäntä oli kuuluisa hyvän sahdin teosta. Se tehtiin siirappimaista, eikä sitä paljon käytetty, joten se oli vain makea pöytäjuoma, naisten sahti. Koska siihen aikaan ei ollut maalla saatavana tuoretta lihaa, teurastettiin mullikka. Tehtiin lihaperunakeittoa ja jälkiruoaksi ohraryynimaitovelli. Tietenkin kahvia juotiin pullan kanssa, vietiinpä sitä pellollekin, samoin sahtia. Ruista oli iso vainio. Sirpillä leikattiin kaikki. Tyytyväisiä olivat Aleksi-isäntä ja Helka-emäntä. Illalla tietenkin tanssittiin. Suurimmat talkoot mitä olen pellolla nähnyt, olivat päättyneet. Edellä kerrotut arpajaiset antoivat hyvän pohjarahaston Vaskiveden työväentalon rakennushankkeelle, ja talo rakennettiinkin myöhemmin.

Platinahääpari

Viime kesänä juhannuksen tienoilla vietettiin Vaskivedellä, Savilahden talossa, harvinaista perhejuhlaa. Juhlinnan kohteena oli platinahääpari Riikka ja Elo Savilahti. Avioparilla on peräti 70 vuotta yhdessä taivallettua matkaa takanaan. Tämän yhä pirteän pariskunnan vihki avioliittoon pastori Simo Korpela. Häitä vietettiin ensin morsiamen kotona Morrissa, ja jatkettiin sitten tuliaisjuhlana sulhasen kotona Savilahdessa.

1976

Pyydän ystävällisesti läsnäolemaan tyttäreni Riikan ja Elo Savilahden

WIHKIÄISISSÄ

Morrin talolla Wirtailla kesäkuun 21 p:nä 1906 kello 12 päivällä.

Heikki Morri.

1906

Pyydän kunnioittaen saapumaan vaimoni Riikan

TULIAISIA VIETTÄMÄÄN

Savilahden taloon Wirtailla Kesäkuun 21 p:nä 1906 kello 12 päivällä.

Elo Savilahti.

JÄÄKIEKKOA

Maila osuu kiekkoon.
Kiekko lähteä
vongahtaa
suhisten ilmaan
ja sitten ylähirteen
kilahtaa
kolahtaa
ja tämän jälkeen
kiekko maahan
kopsahtaa,
pamahtaa.
Toinen laukaus
lähtee ylös.
KeeFaris Kee
nyt voimatonna veräjän suulla.
Kiekko kahden tolpan väliin
tussahtaa.
Keskeltä aloittaa.
Mööle kiekon saa,
hän lähtee.
Lujaa paahaamaan
kiekon kanssa,
sitten kiekko
minulle livahtaa,
rannevippi KeeFariksen
hanskaan
läsähtää.

Kari Salin

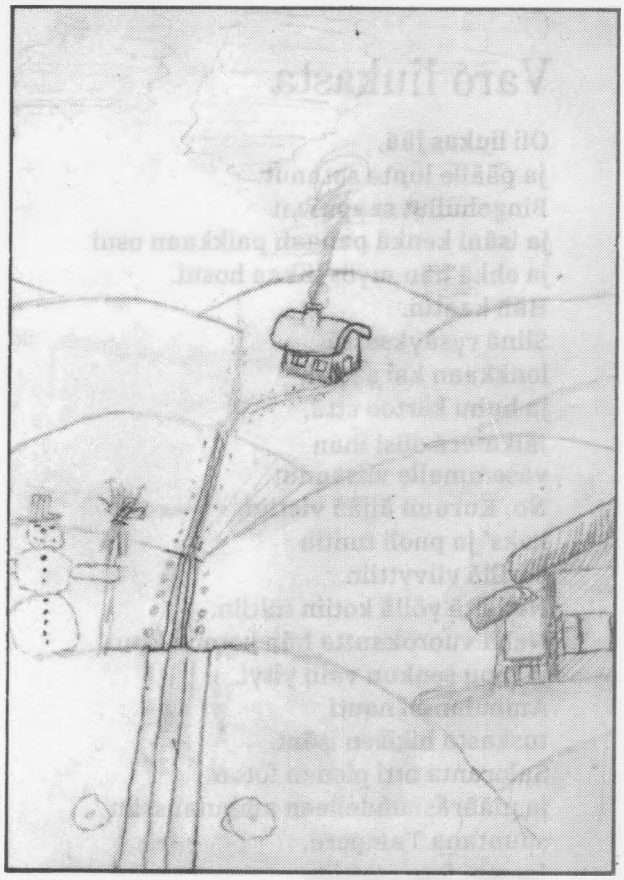

Timo Kallioniemi

Jääkaapin ovi lukkoon

Iltasyönnit tähän jätä
muuten tulee kova hätä.
Paisuu liha sekä nahka,
kohoaa kuin iso pahka.
Läskit venyy, vatsa roikkuu.
Kävelykin hiukan hoippuu.
Mihin mahtaa olla retki?
Kompuroit sä joka hetki.
Mokomakin ukon kahjus,
aina hoippuroit sä nahjus.
Jos et söisi aina haita,
toisin olis sinun laita.
Tanssisit vähän humppaa
tai sitten rankkaa jumppaa.
Silloin tippuis liiat lihat,
reippaasti heiluis hihat.

Satu Mononen 10 v.

Auringonkukka

Auringonkukka,
iso keltainen kukka
nostaa vartta taivasta kohti,
niinkuin herrasmies.
Tuuli ulvoo.
Auringonkukka heiluttaa varttaan
ja on vähällä kaatua.
Ei auringonkukka siitä välitä,
se vain nauraa.
Yhtäkkiä pilkistää aurinko
pilven takaa.
Auringonkukka se vain hymyilee.
Kun aurinko tulee kokonaan esiin,
silloin auringonkukka
vasta nauraa,
pää keikkuu ja heiluu
Ja minäkin siitä ilastun.

Heli Niemi

Varo liukasta

Oli liukas jää,
ja päälle lunta satanut.
Bingohullut saapuivat
ja isäni kenkä pahaan paikkaan osui
ja ehkä hän myös liikaa hosui.
Hän kaatui.
Siinä rysäyksessä
lonkkaan kai sattui,
ja huhu kertoo että,
jalkaterä olisi ihan
vasemmalle viisannut.
No, Kuruun äijää vietiin,
kaks' ja puoli tuntia
perillä viivyttiin.
Neljältä yöllä kotiin tultiin.
Neljä vuorokautta hän kotona kitui,
ja kipu senkun vain yltyi.
Ambulanssi nouti
tuskasta hikisen isäni.
Saloranta otti pienen foton
ja määräsi uudelleen ambulanssiin
suuntana Tampere.
Isompi foto otettiin,
reidenpää murskaksi havaittiin,
viikoksi vetoon pistettiin,
ja lisäksi puukkoa määrättiin.
Kevätaurinko korkeimmillaan paistelee
kun "pappa" kävelemään opettelee.
Joten varo liukkautta.

Tuija Joutsenjärvi

ROMURALLI

Autot kaahaa,
pyörät hankaa.
Kova möly on,
aivan rajaton.
Mies istuu ratissa,
auto palaa ojassa.
Mini ajaa kylkeen,
mies verta sylkee.
Fordin nokka korkealla,
perä Pösön päällä.
Ratti irtoaa,
auto tielleen lankeaa.
Kuski kuhmuja päähän saa,
kun auto katolleen pyörähtää.
Miksi tämä kannattaa,
siksi kun rahaa saa.

Monet saavat kolhuja,
eräät saavat haavoja.
Lada lentää ilmassa,
ratti pyörii kädessä.
Mutta ralli loppuu lyhyeen,
kun kaikki romut hajoaa.
Enää liikkuu sitikka,
ulos astuu voittaja.
Saa voittaja kaulaansa mitalin,
tuo kuski rättisitikan.

Ismo Luomanen

Kerttu Leponiemi

Kesän lepakkojupakka

Oli heinäkuisen yön hämäryys, kun Sirpa, serkkumme Taina ja minä lähdimme rantaan pesemään hampaitamme.

Olimme juuri päässeet rantaan, kun Taina kiljaisi: "Likat, kattokaa, lepakko!" Kohotimme katseemme ja näimme lepakon. Samassa Sirpa sanoi minulle: "Mene hakemaan lakana tai jokin muu valkoinen vaate. Nopeasti!" Tuijotin hölmönä. Lakana tai muu valkoinen vaate. Mitä ihmettä hän tarkoitti? "No menetkö sinä vai etkö sinä mene?" hän kysyi kärsimättömänä. Hetkessä tajusin. Pyydystäisimme sen lepakon.

Lähdin juoksemaan mahdotonta vauhtia kotiin eli aittaan. Ryntäsin sänkyni luo ja kiskaisin sieltä lakanan. Jatkoin samaa vauhtia takaisin saunalle. Lakana liehui kainalossani, kun lähdin. Vahinko, että se liehui liian pitkänä. Vähän matkaa juostuani se takertui jalkoihini ja minä lensin mahalleni maahan. "No, voi myrkky!" ähisin ja nousin pystyyn. Kokosin lakanan kulmat tiukaksi mytyksi ja jatkoin samaa vauhtia. Pääsin onnellisesti perille. "Siinä-si-siinä sun la-la-lakanas!" Huohotin ja työnsin sen Sirpan syliin.

Hän sanoi: "No niin, Taina, tartu tuohon kulmaan kiinni. Noin. Minä otan tästä ja Eila tuosta." Tartuimme lakanaan kiinni ja heiluttelimme sitä varovasti. "Eikös olisi parempi siirtyä tuonne laiturille?" Taina kysyi. "Samahan se." Sirpa vastasi. Muutimme laiturille. Jatkoimme heiluttelua.

Hetken kuluttua näimme lepakon. Se meni aivan vierestä. Ja taas. Pian Taina kuiskasi pelästyneenä: "Mitäs, jos se tulee päähän?" "No ei se tule." Yritimme rauhoittaa häntä. Lopulta Sirpa ehdotti: "Hae saunasta nappo päähäs. Ei ainakaan tee kipeetä". Nopeasti Taina lähti saunaan ja otti napon päähänsä. Meitä alkoi naurattaa mahdottomasti. Ensin hihittelimme itseksemme, mutta vilkaisu toisiin sai meidät nauramaan ääneen. Nauroimme kauan ja makeasti. Mutta sitten Sirpa sanoi: "Koitetaan saada nyt edes yksi lepakko." "No joo joo," mutisimme. Tähyilimme taivaalle. "Hei, tuolla!" sanoin ja näytin sormellani. "Missä?" Ei me mitään lepakkoo nähdä," Taina sanoi. "Tuolla noin. Nyt se tulee. Olkaa hiljaa!" Osoitin lepakkoa, joka tuli meitä kohti. Se meni aivan vierestä. Hetken kuluttua se palasi. Ja meni aivan läheltä. Se lenteli ääneti lähellämme.

Yhtäkkiä sanoin: "Taina! Jos se lepakko tulee sun puseroos. Tai päähän, kun sulla on vaalee nappo." "Hyi sua, Eila, kun pelottelet." "Enkä pelottele", väitin. "Olkaa nyt hiljaa", Sirpa käski.

Heiluttelimme lakanaa hiljaisina. Taas lepakko tuli. Se teki nopean syöksyn ja melkein tarttui lakanaan kiinni. Katselimme henkeämme pidätellen sen syöksyä. Mutta sitten sitä ei enää näkynyt. "Lähdetään jo. Täällä on kylmä!" Taina ehdotti. Suostuimme siihen. Kokosimme lakanan, otimme hammasharjat ja lähdimme aittaan. Nukahdimme melkein heti.

Aamulla kahvipöydässä koko juttu tuntui hullulta. Mutta olimme samaa mieltä siitä, että sattuuhan sitä kaikkea, kun on heinäkuu, kuutamo ja lepakoita. Kai siinä on jotain perää.

EIJA MYLLYLÄ

Pasi K.

Leirillä Padasjoella

Virtain Palokunta kustansi kahdeksan poikaa palokuntaleirille Padasjoelle. Mukaan pääsivät ne pojat, jotka olivat käyneet ahkerasti harjoituksissa. Lähtöpäivä koitti 25. 7. 1975 klo 8.00. Lähdettiin Virtain paloasemalta. Alkumatka sujui hyvin, pysähdyimme Ruovedellä ja joimme limsat. Sen jälkeen jatkoimme matkaa. Seuraavan kerran topattiin Orivedellä, jonkun kaupan eteen. Ostin pari karkkiaskia. Vartin kuluttua jatkettiin matkaa. Padasjoen kirkonkylässä huoltoaseman baarissa käytiin kahvilla. Kahvit juotuamme menimme ulos. Pihasta näkyi, kun armeijan panssariautot ja kuorma-autot ajoivat ohi kohti Parolaa. Huoltoasemalta oli muutama kilometri matkaa leiripaikalle. Loppumatka kului äkkiä. Leiripaikalla oli paljon telttoja, opas ohjasi meidät telttapaikalle. Sitten alkoi telttojen pystytys. Virtain telttoja oli kolme. Ensimmäinen yö meni mukavasti, joku vaan aikoi kaataa teltan, kun kompastui teltan naruihin. Aamulla oli herätys puoli kahdeksalta, puimme vaatteet päälle, koska puolen tunnin kuluttua oli aamutee. Satoi vähän vettä, mutta se virkisti mukavasti. Päivällä oli armeijan valatilaisuus. Sitä oli mukava seurata. Sitten oli vuorossa taistelunäytös. Keräsin muutamia hylsyjä. Seuraava yö oli jännä, meidän tehtasta eräältä kaverilta hukkui rahapussi. Hiljaisuuden jälkeen, kun oltiin teltassa hän huomasi, että rahapussia ei ollut taskussa. Hetkessä meillä oli housut jalassa ja olimme etsimässä rahapussia ulkona. Emme löytäneet sitä ja menimme telttaan. Aamulla rahapussi löytyi makuupussien alta. Päivä kului äkkiä, oli muutama tunti koulutusta ja käytiin uimassakin. Illalla sai paistaa makkaraa nuotiolla ja oli paljon erilaista ohjelmaa. Kymmenen aikaan lähdimme teltalle. Sain hyvin nukuttua. Aamulla satoi vettä, oli koittanut lähtöpäivä. Ennenkuin lähdimme, kävimme juomassa kaakaot. Sen jälkeen lähdimme. Kotimatka sujui hyvin. Kokonaisuudessaan leiri oli mukava. Menen ensi vuonnakin jos pääsen.

JUHANI ALANKOLA

Jyrki Kellomäki:

Lumessa kulki jotos

Susi juosta lönkötti männikköisen harjanteen reunaa kohti luodetta. Edellisenä yönä oli satanut ensi lumen, ja syksyinen metsänpohja oli muutaman sentin nuoskan peitossa. Mäntyjen välissä kasvavien karppikuusien alaoksien alta näkyi alastomia juuria ja kellanruskeita lehtiä.

Susi juoksi edelleen ja välillä se pysähtyi kuulostelemaan. Ja kun kaikki aamuisessa metsässä oli rauhallista, se painoi taas päänsä alas ja jatkoi juoksuaan. Sen juoksu oli rentoa ja vapaata, niinkuin rentojen ja vapaiden eläinten liikehdintä usein on. Juoksijan häntä viipotti suorana takana ja myötäili isäntänsä liikkeitä, kun tämä puikkelehti tuulikaatojen ja kivenjärkäleiden välistä. Tuuheat niskavillat vain pelmahtelivat kun susi juoksi.

Kotvan juostuaan se huomasi puitten välistä maaston avartuvan aukoksi ja hidasti vauhtinsa kävelyksi.

– Aha. Tielinja varmaankin, se arveli itsekseen ja lähestyi varoen aukkoa. Metsään hakatun aukon reunassa se pysähtyi kokonaan ja katsoi tarkasti oikealle ja vasemmalle. Susi, jota sen ystävät sattuvasti kutsuivat Sepeksi, epäröi; ylittääkö vai ei aukea, joka jatkui paljaana ja suojattomana vasemmalle ja oikealle. Pitkän tovin se seisoi paikoillaan, kohautti sitten olkapäitään ja virkkoi.

– Ka. Tässä kai mitään kovaa kiirettä ole. Tuumitaanpa asiaa.

Sepellä oli yksinäisillä retkillään tapana puhua itsekseen, kun ei juuri muuta puheseuraa ollut. Se kääntyi takaisin tulojäljilleen ja seisahtui mielestään turvallisen välimatkan päähän tielinjasta. Sepe pyyhkäisi tassullaan enimmät lumet erään mättään päältä ja istahti sitten ähkäisten. Rauhallisesti se sitten kaivoi turkkinsa sivutaskusta piippuvehkeet. – Tiedemanns Blendiä, suoravartinen piippu ja tulitikkuja ja täytti ja sytytti piipun huolella.

Toisesta taskusta Sepe sitten kaivoi Suomen maantieteellisen kartan ja levitti sen eteensä hangelle.

– He. Tielinja se oli, niinkuin arvelinkin. Hee. Joo. Tielinja Alajärveltä Vimpeliin. Joo. Tai Vimpelistä Alajärvelle, jos sattuu asumaan Vimpelissä ja on kotiseutuhenkinen.

Sepe istui mättäällä ja imeä lutkutti piippua, jonka pesässä tupakanhiillos hehkui. Se huokasi ajatuksissaan, heilautti toisen säärensä rennosti toisen polven päälle ja alkoi viheltää jotakin hidastempoista sävelmää. Takatassu heilahteli vihellyksen tahtiin.

Sinä päivänä ei tuullut juuri ollenkaan, ja koivujen lehdettömillä oksilla oli lunta valkoisina nauhoina, jos se ei omasta painostaan ollut pudonnut pois.

Sepe puhui valkoisille ja ruskeille puunrungoille:

– Tästä joutuu pian uimasilleen, jos jatkaa suoraan, siellä on nimittäin vesistö edessä. Taitaa olla parempi kaartaa Vimpelin kautta.

Puut eivät vastanneet mitään, tokko olivat edes kuunnelleet Sepen puhetta. Kuulijoittensa penseydestä välittämättä Sepe jatkoi jutusteluaan, vaihtaen aihetta:

– Minua on ruvennut mietityttämään nuo mainostekniliset kikat ja temput. Kun katselee päivälehtien mainossivuja, niin tällainen urospuolinen eläjä huomaa erään piirteen vakiomainoksissa.

On nimittäin melko tasaisin välimatkoin erikoistarjouksia rintaliiveistä ja yleensä naisten alusasuista. Eipä silti, kyllä sitä pehmeää naisenrintaa ja pyllynkaarta katselee mielikseen, ei siinä mitään, mutta onkohan kaikilla kuluttajaryhmillä täysin selvä käsitys rintaliivierikoistarjousten todellisesta tarkoituksesta? Sepe sitten kysyi retorisesti.

Rungot eivät kommentoineet Sepen vuodatusta mitenkään, ellei nyt sitten katsota erään oksan välinpitämättömästi pudottamaa lumitieraa kommentiksi.

Äkkiä, ennenkuin Sepe ehti jatkaa puhettaan mieliaiheestaan, Suomen idänpolitiikasta, kuului melko läheltä laukaus.

Sepen hermot eivät olleet oikein susimaisessa kunnossa ja se putosi mättäältä säikähtyneenä kyljelleen. Piippukin lensi suupielestä hankeen, johon jäi piipunmuotoinen jälki.

Sepen ensimmäinen ajatus oli silmitön pako mihin suuntaan tahansa. Se vipelsi jo melko kaukana puiden lomassa, ennenkuin tuli järkiinsä ja haki piipun ja kartan hangelta. Sitten se haisteli ilmaa kuono koholla ja tähysteli laukauksen suuntaan, havaitsematta kuitenkaan mitään hälyttävää. Hetkisen kuluttua se lähti vielä taaksensa vilkuillen hölköttelemään tielinjan viertä.

Talollisenpoika Antero Keulà loksautti Valmet-metsästyskiväärinsä lukon auki, ja messinginkiiltoinen, hieman savuava hylsy lensi hankeen. Se sulatti sihisten itselleen lumettoman läntin, jossa näkyi puolikas punaista haavanlehteä. Antero oli juuri ampunut koppelon.

Mies käveli saaliinsa luo. Se oli istunut männynlatvassa aterioimassa, kun Antero oli ampunut sitä päähän. Antero ampui aina lintuja päähän. Koppelo oli pudonnut kuin kivi. Se oli kuollut jo ilmassa.

Antero nosti linnun puun alta, otti vyössään riippuvasta tupesta puukon ja suolesti linnun. Hän taittoi lähellä kasvavasta katajasta sopivan tukon pieniä oksia ja täytti niillä koppelon vatsaontelon. Hän potki vielä lunta perkeiden päälle, jotka hän tiesi kettujen pian löytävän. Tyytyväisenä saaliiseensa hän sitten suuntasi kulkunsa kotimaisemia kohti.

Tovin käveltyään hän äkisti seisahtui. Maassa näkyi selvästi jonkun koiraeläimen jälkien helminauha. Jäljet olivat miltei Anteron kämmenen kokoisia, ja Antero hätkähti.

– Sen täytyy olla susi! Ei mikään muu jätä noin kokoliaita jälkiä.

Antero lähti varovasti seuraamaan jälkiä. Vähän matkan päässä Sepe oli kyykistynyt tyhjentämään suolistoaan. Ulosteet olivat vielä lämpimiä. Kun jäljet jatkuivat nyt sudelle tunnusomaisena laukkajälkenä, alkoi Antero olla varma, että oli suden jäljillä. Hän pyörsi kiireesti suuntansa kohti lähintä taloa, jossa hän tiesi olevan puhelimen. Peltoaukealla hän miltei pisti juoksuksi.

– Puhui se Hullu-Aaro sittenkin totta, kun sanoi suden eilen nähneensä, vaan kukapa sitä olisi uskonut.

Talonväki ihmetteli naureskellen Anteron kiireen syytä, kun hän astui sisälle.

– No kun ne Hullu-Aaron jutut olivat sittenkin totta. Minä näin äsken ihan tuoreet sudenjäljet kun olin metsällä Perikorvessa, Antero selitti kiivaasti talonväelle, ja jätti koppelonraadon ja pyssynsä ovenpieleen.

Isäntäkin innostui ja nousi oikein seisomaan rahilta, missä oli istunut:

– Oletko varma, että oli suden jäljet? Ettei ollut kettu eli koira?

– Varmana oli susi. Valehtelematta kämmenenkokoiset jäljet. Ja ensin oli ravannut ja sitten oli laukkajälki, ja sillälailla ei laukkaa muu kuin susi. Mitä jos soitan riistanvalvojalle?

– No soita äkkiä, minä katselen patruunoita.

Antero vääntää puhelun, ja riistanvalvoja vastaa:

– Halojaa? Ahonen puhelimessa.

– No kuule terve. Nokka-Antsu täällä. Minä soitan täältä Mainoselta. Minä kävin äsken ampumassa yhden koppelon Perikorvessa, ja siellä oli ihan tuoreet sudenjäljet, paskakin vielä höyrysi.

– Äläs nyt hätäile. Oletko varma ja siitä sudesta?

– No ihan varma. Takuulla oli suden jäljet. Ja aivan tuoreet, ei kymmentä minuuttia vanhemmat.

– Tässä on nyt pieni mutta. Kun tuli tuo serkku Simpsiöstä käymään. Ja...No se toi pullon, ja on tässä tullut vähän niin kuin otettua. Eikä oikeastaan ihan niin vähääkään. Että rattiin ei meistä ole kummastakaan. Että mitäs sen kanssa tehdään.

– No jonsei se muusta ole kiinni, niin minä soittelen ympäriinsä ja pyydän jotakuta hakemaan teidät. Mutta älä sinä ota suotta pyssyä, ettei tule puheita jälkeenpäin.

Antero soitti useita puheluja, ja pian surrasi ensimmäinen auto Mainosen pihaan täynnä innokkaita metsämiehiä pyssyjen kera. Antero hyppäsi yhteen autoista, ja kyydityttti itsensä kotiin hakemaan hirvikivääriä ja patruunoita. Kun he palasivat takaisin Mainoselle, oli koko muu jahtiporukka jo valmiina lähtemään suden perään.

– Hetkessä miehet olivat suden jäljillä. Metsään jäi miesten jäljiltä lumesta paljas jotos, jossa näkyi syksyn kuolleita lehtiä.

– Juoksisi nyt Hirvikallion rotkoon, niin olisi helppo saalis sieltä pussinperästä, toivoo yksi miehistä.

– Se taitaa olla turha toivo, että se sinne eksyy, arvelee toinen.

Hirvikallio on nimensä mukaisesti laajahko kallionnyppylä, jonka halkaisee miltei kahtia jyrkkäseinäinen rotko, jonka päässä on umpikuja, niin että täytyy palata hyvän matkaa takaisinpäin, jos mielii ylittää kallion.

Toinnuttuaan ensi säikähdyksestä laukauksen jälkeen Sepe hiljensi laukkansa käyntiin. Ja kun metsä sen ympärillä oli rauhallinen, se tohti vetää hieman henkeä erään kuusen juurella.

Sepe kaivoi taas karttansa esiin ja tutkiskeli matkareittiä. Sepen epäonneksi kartta oli liian suurimittakaavainen, eikä siinä siis ollut mitään merkintää suhteellisen matalasta kalliosta ja sitä halkovasta rotkosta.

Sitä nauratti äskeinen pelästymisensä. Mennä nyt suunniltaan yhden laukauksen tähden! Sepe raapaisi karttaa kynnellään:

– Tuosta.

Reitti kulki suoraan kohti rotkoa.

Sepeä raukaisi päivän taival ja se taittoi kartan taskuunsa ja oikaisi itsensä kuusen alaoksien suojaan.

Miehet etenivät varovasti Sepen jälkiä seuraten. Sepen tupakkatunnin paikka herätti vaimennettua kiinnostusta. Kaikki madalsivat vaistomaisesti ääntään:

– Mitähän se tuossa on rypenyt?

– Sitähän ei tiedä.

Vieläkin varovammin miehet seurasivat tassunpainumia. Vähän ajan kuluttua miehet alkoivat vilkuilla toinen toisiaan. Saalis kulki kuin kulkikin kohti Hirvikalliota!

Nuoskainen lumi vaimensi miesten liikkuessaan aiheuttamat äänet, ja miehet olivat jo melko lähellä Sepeä, ennenkuin sen koiranunta nukkuvat sudenaistit vaistosivat vaaran.

Se nosti päätään ja kuulosteli silmänräpäyksen, ennenkuin pyyhälsi kiitävään pakolaukkaan.

Ahonen, joka kulki joukon etummaisena, äkkäsi suden, ja huudahti:

– Tuolla. Me saatiin se kiinni! Meidän täytyy piirittää se. Mähönen ja Anttila, kiivetkää te kalliolle vasemmalta, ja Saarinen ja Lepolahti, menkää te oikealle, me muut tukitaan paluutie! Jakoi jurristaan selvinnyt Ahonen ohjeita. Kaikki miehet paiskautuivat juoksuun.

Sepe juoksi epätoivoista laukkaa pitkin hiljalleen syvenevää kurua kohti umpikujaa ja kuolemaansa. Lumeen jäi parin metrin välein suuria jäniksenjälkiä.

Yhä kapeammaksi kävi kuru, ja yhä korkeammiksi ylenivät kallioiset seinät, kunnes tie Sepen edessä nousi pystyyn.

Sepe pysähtyi hätääntyneenä ja päätti myydä henkensä kalliisti. Se pörhisti niskakarvansa ja aloitti taukoamattoman murinan, vaikka miesten äänet lähestyivät vasta vähän matkan päässä.

Kukin miehistä oli mielessään sopinut, että Antero oli itseoikeutettu ampumaan, ja kun takaa-ajajat saapuivat huohottaen ampumaetäisyyden päähän, kehotti Ahonen:

– Ammu sinä, Antero. Mutta osu kanssa, ettei luoti kimmahda kalliosta.

Antero nyökkäsi myöntymisen merkiksi ja koetti saada hengityksensä tasaantumaan. Sitten hän nosti hirvikivääränsä vakaasti poskelleen ja ampui Sepeä rintaan juuri, kun se oli aikeissa hyökätä ketjun läpi.

Laukauksen ääni kertautui kallionseinämissä ja löi miesten korvat lukkoon.

Sitten oli aivan hiljaista. Sepe vain ulisi verisellä hangella, reuhtoen itseään sinne tänne. Antero juoksi lähemmäksi, pysähtyi ja ampui Sepeä päähän. Sepe oli kuollut.

Muut jahtimiehet juoksivat katsomaan saalista. Joku käänsi Sepen ruumiin kyljeltä selälleen.

– Siinä se nyt on.

– Niin on. Kyllä on julman näköinen.

– Ties kuinka monta lehmää on jo ehtinyt listiä.

– Vaan nyt on kuollut.

– Niin.

Sepen turkin taskusta putosi tupakkapussi.

– Hei. Sillä näyttää olevan tupakkia. Eiköhän pistetä pojat palamaan?

Jotkut miehistä täyttivät piippunsa Sepen tupakalla, ja joku kääri sätkän. Antero ei tuntenut vetoa tupakkaan, vaan seisoi sivummalla. Ajatteli kai omia ajatuksiaan.

Vereen tuhriutunut kartta löydettiin ja arvailtiin Sepen määränpäätä:

– Minne lie ollut matkalla?

– Tiesikö tuota itsekään.

Miehet karsivat karahkan ja köyttivät Sepen killumaan siitä selkään alaspäin. Verinen kartta, jossa on luodinreikä Suomi -sanan o -kirjaimen kohdalla, jäi hangelle suolikasan viereen.

Kaksi päivää myöhemmin ilmestyneessä paikallislehdessä oli Sepen kuolinilmoitus: Hurja jahti päättyi pedon kuolemaan.

Timo Iloranta:

Syrjäkyläläisen kurjuus

Syrjäkyläläisten ongelmat ovat viime aikoina olleet korostetusti esillä lehdissä, niistä on puhuttu televisiossa ja radiosta sitä samaa tulee melkein jatkuvana virtana. Joten minä kans, sanoi pikkusonni.

"Köyhyys ei ole mikään häpeä, mutta ei se ole niin suuri kunniakaan", on lausunut joku välkky. "Ja rikkaus ei ole sitä, että on paljon rahaa, vaan että on enemmän kuin naapurilla", jatkaa joku toinen samanlainen. Kyseiset lausahdukset tulevat helposti mieleen sellaiselle koululaiselle, joka syntymälahjaksi on saanut osan asua Jumalan selän takana, tai ainakin jonkun muun "sopivan" matkan päässä lähimmästä kulttuurikeskuksesta.

Romantiikka on silloin kaukana, kun yksi linja-auto menee aamulla siinä kukonkieunnan aikaan kohti keskustaa ja toinen tulee takaisin päin joskus auringonlaskun aikoihin – kesällä vähän aikaisemmin. Tällöin ei köyhää paljon naurata, kun oma auto puuttuu vielä persuuksien alta. Otetaanpa vaikka sellainen tilanne, kun köyhälle tuleekin aivan välttämätöntä asiaa keskustaan siinä puolenpäivän aikoihin. Silloin ei auta muu kuin juosta soittamaan kylän ainoasta puhelimesta, joka sekin on parin kilometrin päässä, mittariauto, ja se jos mikä köyhää hirvittääkin. Kaiken tämän vaivan nähtyään hän haluaa tietysti huvitella paikallisessa soittoruokalassa. Täten hän takaa itselleen myös ilmaisen kyydin kotiin, nimittäin signaaliautolla. Se on tietysti osaltaan tasapainottamassa matkakustannuksia.

Palatkaamme siihen edellä mainittuun syrjäkylän koululaiseen, jonka koulu alkaa joinakin päivinä tasan neljännestä yli kahdeksan. Kun tiedetään linja-autojen aikataulut edellä selostetun kaltaisiksi, eli tuleeko vaiko ei, niin hänen on pakko turvautua omaan apuunsa, kuten esimerkiksi polkupyörään.

Varhainen koulumatkan kuvaus voisi olla vaikka seuraavanlainen: Aamulla aikaisin ennen kuin kukkokaan on vielä kerinnyt laulamaan on koululainen ollut ylhäällä jo tuntikausia tehdäkseen tavan ja tarpeen mukaiset aamulliset askareensa. Harmittaahan se tietysti nousta kesken raskaimman univaiheen ylös ja lähteä murjomaan polkupyörällä tuulessa ja tuiskussa ja milloin missäkin säässä kohti sivistynyttä maailmaa, mutta köyhän ei parane paljon pyristellä. Aamuinen laukun pakkaus on varsinainen rituaali, jossa tarvitaan loogista päättelykykyä enemmän kuin uskotaankaan, jotta saa kaikki urheiluvälineet mahtumaan mukaan kirjojen lisäksi: verryttelypuvun, lenkkitossut, ylimääräisiä sukkia, paitoja, housuja, pyyheliinoja, luistimia, piikkareita, suksia, sauvoja, mailoja, moukareita, puntteja, keihäitä, kirveitä ym. tykötarpeita. Sitten matkassa on oltava tietenkin vielä jakoavain siltä varalta, että pyörästä lähtee ketjut päältä ja hohtimet siltä varaa, jos housunpulttu menee ketjujen väliin.

Saatuaan tien päälle itsensä ja Metusalemin aikuisen pyöränsä, jonka ajo-ominaisuudet sopivat paremminkin fakiirille, hän alkaa taittaa taivalta vähintäänkin Mooseksen aikuista tietä myöden, jolla sellainen ihme kuin lumiaura nähdään kerran sadassa vuodessa, jos silloinkaan. Kirosanat kiirivät ilmoille, kun hän murjoo niska limassa pyörineen, tehden äkkinäisiä käännöksiä sinne tänne etupyörän mokeltaessa nuoskalumessa. Hankeen jää kiemurainen, mutta siltikin vakaa ura, joka kertoo kulkijan periksiantamattomasta päättäväisyydestä ja sitkeydestä päämääräänsä pääsemiseksi.

Se oli kuvaus köyhän hämäristä puuhailuista, joita hän suorittaa aamuisin aina silloin tällöin päästäkseen syrjäkylästään ihmisten ilmoille.

Eihän ne syrjäkyläläisten kärsimykset tähän lopu, niistä voisi jatkaa keppeesti toistasataa sivua. Mutta niin kuin sanottu köyhän ja syrjäisen osa ei ole häävi.

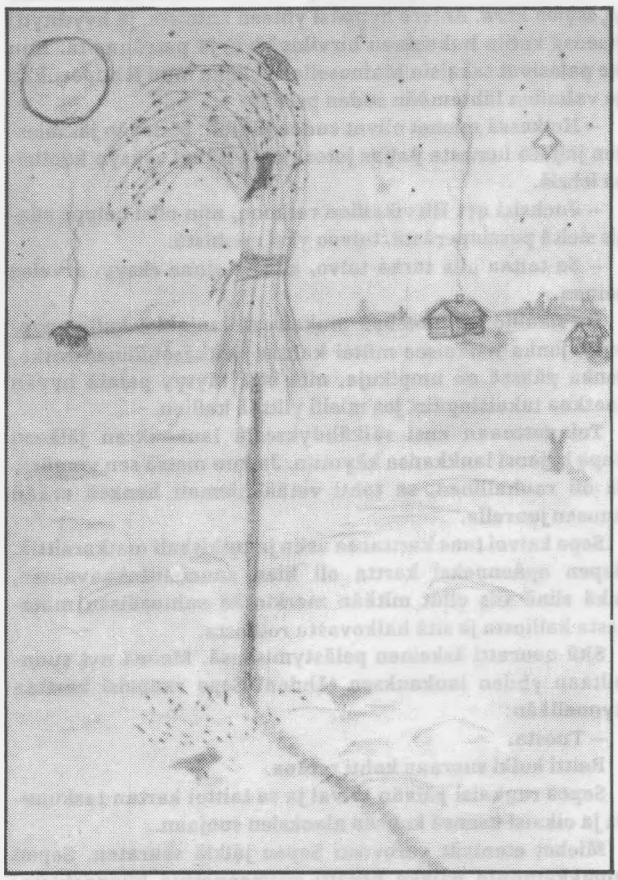

Johanna Korhonen

VUODEN VARRELTA

Tammikuun 17. p:nä 22. Torisevan hiihdot, 18 p:nä Kokoomuksen Naiset 20 vuotta.

Helmikuun 13. p:nä SDP:n koulukokous Kauppaoppilaitoksessa, 15. p:nä 18. Virtain Hiihto, 520 osanottajaa, 16. p:nä Kansalaisopiston järjestämä ja kanttori Lemposen johtama äänenmuodostuskurssi alkoi kaikille kuorolaulusta kiinnostuneille, 29. p:nä UKK-hiihto koko maassa eri kyläkunnissa.

Maaliskuussa ilmestyi Mikko Haapsalon Taitava takoja-teos, jossa hän havainnollisin kuvin esittelee erilaisten taonnaisten työvaiheita ja lopullisia muotoja.

Maaliskuun 21. p:nä Suomenselän Taiteilijaseuran 8. vuosinäyttelyn avaus klo 13 Kauppaoppilaitoksessa.

Vappuna 1. 5. Virtain mieskuoron kevätlaulajaiset Kisapirtissä.

Kesäkuun 5– 6 p:nä TUL:n Naisten Liittopäiville Turussa osallistui kaksikymmentä Killinkosken Myrskyn naisosanottajaa.

Kesäkuun 11. p:nä Virtain mieskuorolaiset lähtivät Vaasaan ja kilpailivat B-sarjassa mieskuorojen alkukilpailussa valtakunnallisilla laulu- ja soittojuhlilla. Saivat kunnian aloittaa ensimmäisinä, mutta jatkopaikkaa ei hellinnyt. Pakollinen teos oli Heikki Klemetin Amoris opulentiam. Vapaavalintaisena Yrjö Kilpisen Kesäyö. Juhlat olivat samalla Heikki Klemetin syntymän 100-vuotisjuhlat.

Heinäkuun 2.–4. Virtain Päivät, uutuutena nuotanveto Kaltin rannassa, Virtaintiellä kauppojen ulkonamyyntiä. Työnäytöksiä: pellavan käsittely, rukiin jauhaminen käsikivillä. Suurnäyttely peruskoululla, jossa maaherra Valdemar Sandelin vieraili. Koron kirkkovene saapui taas laivarantaan. Pääjuhla oli Kisapirtillä, jossa kuultiin kummikunnan tervehdys Årjängistä. Illalla Hiekkarannalla helähti, jossa esiintyi pop-yhtyeiden Suomen mestari Donna. 23. p:nä oli Keski-Suomen Pioneeripataljoonan vesistönäytös laivarannassa, jossa oli paljon uteliasta yleisöä katsomassa.

Elokuussa 7. ja 8. p:nä 2. Karhunpeijaiset. Tori-, taide- ja asenäyttely kiinnostivat kovasti yleisöä. Karhunpeijaiset Kitusella-näytelmä muodostui päätapahtumaksi sunnuntain pääjuhlassa. Syys-lokakuussa muuttivat terveyskeskuksen kaikki palvelut uusiin tiloihin.

Lokakuun 10. p:nä 6. Virtain Hölkkä Maksi, Midi, Mini, ja Mikro houkuttelivat hölkkääjiä pienestä tihkusateesta huolimatta.

Virtain vastavalmistunut terveyskeskus.

Kesäkuun alkupuolella oli Virtain Vesaisten lipunnaulaustilaisuus Kisapirtillä.

Virtain Veikkojen I-sarjaan noussut I-joukkue, jolla sarjakauden avaus oli 17. 10. -76 Veikot—Elite Kisapirtillä. Ottelu päättyi 1—3 Veikkojen antaessa hyvän vastuksen ja yleisön nähdessä hyvää lentopal!oilua.

Virtain terveyskeskuksen tarkastus 23. 9. -76. Kuvassa läänin edustajat terveydenhoitaja Kaisa Arola, lääninlääkäri Leo Vuolio, esittelijänä terveyskeskuslääkäri Kalevi Saloranta ja hammaslääkäri Esko Peltoniemi.

TOIVOTAMME ASIAKKAILLEMME HYVÄÄ JOULUA JA ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

valintatori

Puh. 55553 ja 55453

YKSILÖLLISTÄ
AJANHENKISTÄ
MUOTIA

KAPPAKULMA

MAURI ÄIMÄLÄ
Tarjanteen talo puh. 55892

Tuulilaseja kaikkiin automerkkeihin

ASENNUKSET

ESKO SAARIMÄEN

KORJAAMO

Toisvesi puh. 50098

VIRTAIN
KEMIALLINEN
PESULA JA
PUHDISTUS-
PALVELU
PL 14 34801 VIRRAT
VIRTAINTIE 31

HUSQVARNA RAKET PARTNER palvelua

Ainoa alan erikoisliike maakunnassa

VIRTAIN MOOTTORISAHA

puh. 934-55461
(Nurmisen konekellari)

KOMMANDIITTIYHTIÖ

VAATETUSLIIKE

H. TAMMINIEMI
JA K:NIT

Hyvää Joulua asiakkaille

REILU - EDULLINEN
RAKENTAJAN
RAUTAKAUPPA
K TAVARATALO
EKOS
☎ 55301 ja 55336

NYKYAIKAISTA VAKUUTUSPALVELUA

SUOMENSELÄN VAKUUTUSYHDISTYS

Puh. 55334

Hyvää Joulua ja Onnellista uutta Vuotta
toivottaa asiakkailleen

HUONEKALU- JA VAKILIIKE
HIVAINIONPÄÄ
1913
Virrat puh. 55260
Alavus puh. 20129

ELINTARVIKELIIKE
KYLLIKKI TAPANAINEN
Kurjenkylä puh. 59502

SAMPO-YHTIÖT
Uusi osoitteemme
Virtaintie 35
puh. 55886

ERKITTE OY
Virrat puh. 934-55877

Terveellisiä puukenkiä

TMI ERÄMETALLI

KALASTUSVÄLINEITÄ
Toisvesi puh. 50135

VIRTAIN PESULA
Purotie 1
puh. 55417

Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta

KELLOSEPÄNLIIKE
KAARLO SALMINEN
Virrat puh. 55840

VIRTAIN HINTAKUOPPA
Puh. 55862

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

VIRTAIN KIRJAKAUPPA KY
RAISKI JA KORPINEN
Virrat puh. 55367

Hyvää joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

VIRTAIN
KONETARVIKE
Virrat puh. 55432

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

LENINKILIIKE JA OMPELIMO
AINO RANTANEN
Virrat puh. 55459

Hyvää Joulua ja Hyvää Uutta Vuotta

JA-VI PUKINE
Virrat

Hyvää joulua ja Onnellista uutta Vuotta

VIRTAIN OPTIIKKA
Nurmisen liiketalo
Virrat puh. 55492

Ajanmukainen katukeittiö
Virroilla on

TORI-GRILLI

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

KESTIKROUVI
Virtaintie 31 puh. 55599

VIRTAIN LINJA-AUTOASEMA
RAVINTOLA puh. 55542
MATKAHUOLTO puh. 55541
OPASTUS-INFORMATION puh. 55541, 55543

VIRTAIN OSUUSMEIJERI

VIRRAT

Puh. 55144

VIRTAIN MAANRAKENNUS

Virrat puh. 55248

SUORITAMME KAIKKIA
MAANRAKENNUSALAN TÖITÄ

HYVÄÄ JOULUA JA KIITOS
KULUNEESTA VUODESTA

VL Virtain LASI Oy
34800 VIRRAT Puh. 934-55881

HÄMEEN KULJETUS Oy

Virrat puh. 55491

VIRTAIN BETONI Oy

Puh. 55609

HYVÄÄ JOULUA JA
MENESTYKSELLISTÄ UUTTA VUOTTA

VILENIN LEIPOMO

Virrat puh. 55290, 55530
Sampolan teollisuusalue

Myymälä leipomon yhteydessä
Leipomomme valmistaa kaikkia alan tuotteita

TOIVOTAMME VIRTOLAISILLE
HYVÄÄ JOULUA

VILJAMAAN KONEPAJA

Virrat

RAKENNUSTOIMISTO
PENTTI RAISKI & KUMPP.

Virrat puh. 55251

Työmaat Virroilla
puh. 55197
55526

KÄSINEITÄ KAUPALLE
JA TEOLLISUUDELLE

TUKKULIIKE
T:mi VEIKKO MÄKI

Virrat puh. 55629

VAATETTA KOKO PERHEELLE

KILLIN VAATETUSLIIKE
H. SIPILÄ
Killinkoski puh. 934-50032

SEKATAVARAKAUPPA
MARJA KAIDESLAMPI
Jäähdyspohja puh. 56715

VIRTAIN LINJA-AUTOASEMAN

PARTURI - KAMPAAMO
RIITTA KORO
Virrat puh. 55552

VIRTAIN AUTOKOULU
Virrat puh. 55359
Autopuh. 31330

FIAT -PIIRIMYYJÄ

T: MI MAUNO NURMINEN
Virrat puh. 55231

Hyvää Joulua ja
Menestyksellistä Uutta Vuotta

VIRTAIN
VALOKUVAUSLIIKE
VARPUSTIE 4 PUH 55106

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

VIRTAIN AUTOMYYNTI
Virtaintie 22 puh. 934-55593

VIRTAIN APTEEKKI
Puh. 55306

KUKKA JA ASKARTELU

PEUKALOINEN
OM. RAILI NIEMINEN
Virrat puh. 55538
Kukkia - seppeleitä - askartelutarvikkeita

SYMPPIS
NUORTA MUOTIA
Virrat puh. 55524

HARJUN SEMENTTIVALIMO
Virrat puh. 55819, kotiin 56419

SULO KORPINEN
Virrat puh. 55379

SUORITTAA ILMASTOINTITÖITÄ

Aina tuoreita kukkia —
Suoritamme sidontaa

KUKKA-LINJA
I. HAAPOJA
Virrat Liikekeskus puh. 55501

KANGASAHON KAUPPA
Kotala puh. 934-59941

Aina ajankohtaista varastossa

AUTOKORJAAMO
VELJEKSET MÄKINEN
Kotala puh. 59919

ERKKI JOUTSENJÄRVI
SEKATAVARAKAUPPA
Kurjenkylä puh. 59754

Aina edullisia tarjouksia

METALLITUOTE
T. YLÄ-MONONEN
Siekkinen Virrat puh. 56319

Hitsaus-, sorvaus- ja korjauspalvelua
Tilauksesta alan tuotteita

KILLINKOSKEN APTEEKKI
Killinkoski puh. 50035

Kiittäen kuluneesta vuodesta
ja Hyvää Joulua sekä
Onnellista Uutta Vuotta
toivottaen asiakkaillemme
VIRTAIN VARAOSA
Puh. 934-55264

T:mi PIR-TA
Killinkoski puh. 50066

Usein erikoista — aina edullista

TAIDETAKOMO
HAAPSALO
Virrat puh. 934-55484

Hyvää Joulua ja Onnellista uutta Vuotta

HALPA-AITTA
Killinkoski puh. 50132

VIRTAIN PUUNJALOSTUS
VELJ. VIRTANEN
Puh. 55323
TILAUKSESTA ALAN TUOTTEITA
Varastossamme kaikki rakennelevyt

SEKATAVARAKAUPPA
SIMO YLÄ-SOINI
Toisvesi puh. 50013

PARTURI - KAMPAAMO
EILA HÖMMÖ
Killinkoski puh. 50077

Toivotamme asiakkaillemme
Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

PUKUPISTE
JUNTUSEN VALOKUVAUSLIIKE
Virrat puh. 55203

VIRTAIN KENKÄ
Virrat
puh. 55171

VASKIVEDEN TALOUSKAUPPA
Vaskivesi puh. 56936
MYYMÄLÄAUTO
Eduksenne K-kaupasta

VIRTAIN KEHRÄÄMÖ
OM. ARVO VEHNIÄ
Puh. 55164

HAUTAUSTOIMISTO JA
KUKKAKAUPPA
P. N. JÄRVI
Virrat puh. 55390

SEKATAVARAKAUPPA
EERO LEHTOVAARA
Liedenpohja puh. 56115

MATTILAN SÄHKÖ
34800 VIRRAT
Puh. 934/55466

YHDESSÄ YRITTÄEN – KYLLÄ

VIRTAIN OSUUSPANKKI

Virtain Osuuspankin johtokunta ja henkilökunta kiittävät asiakkaitaan ja toivottavat kaikille virtolaisille hyvää mieltä.
YHTEISVOIMIN EDELLEENKIN

Toivotamme asiakkaillemme

HYVÄÄ JOULUA ja
Menestyksellistä Uutta Vuotta

HANKKIJA

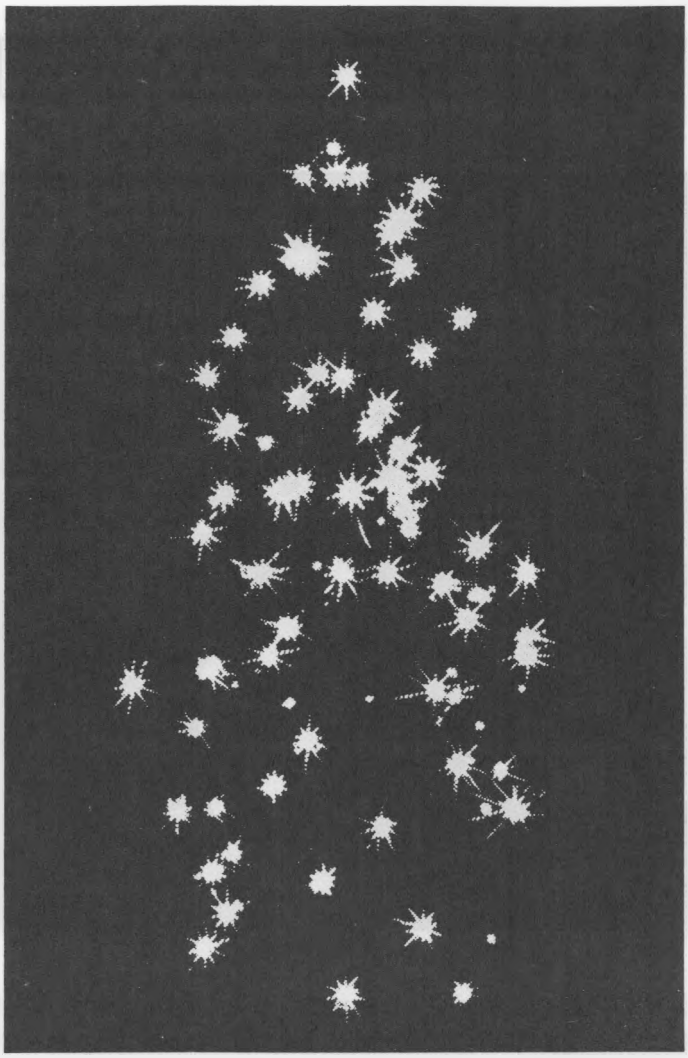

Hyvää Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta

INKA OY
P. Nevanlinna

ystävällisesti

KANSALLIS-OSAKE-PANKKI

HYVÄÄ JOULUA

ja

MENESTYKSELLISTÄ UUTTA VUOTTA

VIRTAIN TAPETTI JA VÄRI

Puh. 55547

VIRTAIN KALUSTETALO

Puh. 55812

Aina edullisesti värejä ja huonekaluja

Koillis-Häme menee joka kotiin Jämsänjokilaaksossa.

Koillis-Hämeen levikki 9300 kpl, levikkialue Jämsä, Jämsänkoski, Korpilahti, Kuhmoinen, Längelmäki ja Kuorevesi. Koko Jämsänjokilaaksossa peitto on 97 %.

Nykyaikainen offsetlaitoksemme tarjoaa Teille monipuolista painopalvelua. Tämäkin lehti on painettu meillä.

KOILLIS-HÄME JÄMSÄN LEHTI OY

Säterintie 16 42100 Jämsä 942-2021

Miehen työkalu testattu.

Valmet Suomesta kulkee kärjessä.

VALMET 1502 **VALMET 1102** **VALMET 702 S** **VALMET 702** **VALMET 502**

Edelläkävijä ergonomian alalla koko maailmassa. Yli 90% kotimaista tuotantoa. Vahva, suorituskykyinen ja luotettava tekniikaltaan. Ohjaamo mukava, lämmin ja tiivis. Erinomainen näkyvyys ja alhainen melutaso. Valmet on joka suhteessa kansainvälistä luokkaa. Statens Maskinprovningar. Ruotsin valtiollinen tutkimuslaitos testasi sikäläisten markkinoiden viisi maatalous-traktoria. Valmet menestyi erinomaisesti. Ei siis mikään ihme, että Valmet on Suomen suosituin traktorimerkki.
Tule tutustumaan testituloksiin!

VALMET

VIRTAIN PIIRI

7 mk Lvv:neen

Jämsässä 1976 — Jämsän Lehti Oy/offset